

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Biłgoraju**

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu biłgorajskiego
za 2018 rok**

Biłgoraj, dnia 5 marca 2019 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	str. 3
I. Wstęp.....	str. 4
II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku	str. 6
III. Nadzór sanitarny w zakresie higieny komunalnej	str. 24
IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży	str. 47
V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy	str. 53
VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia	str. 60
VII. Sytuacja epidemiologiczna powiatu	str. 62
VIII. Nadzór zapobiegawczy	str. 75
IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia	str. 77

WPROWADZENIE

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne – w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Wykonywanie ww. zadań, określonych w ustawie z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 59) polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

W ścisłej współpracy z pionem nadzoru sanitarnego funkcjonuje baza laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Specjalistyczne, o szerokim i elastycznym zakresie badań laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie oraz laboratoria w powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych tworzą zintegrowany system badań laboratoryjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa lubelskiego, w ramach którego wykonywane są badania środowiskowe, epidemiologiczne, żywności i wody, powietrza oraz pomiary radiacyjne.

Ponadto specjalistyczne badania żywności, tj. obecność organizmów genetycznie modyfikowanych, obecność pestycydów, napromienianie, furan oraz badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością są wykonywane we współpracujących laboratoriach akredytowanych Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Rzeszowie (Tarnobrzegu), Warszawie, Krakowie, Łodzi, Białymstoku, Bydgoszczy i innych.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju zatrudniony jest personel posiadający wysokie kwalifikacje oraz specjalistyczną, ciągle poszerzaną wiedzę z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Funkcjonujący i stale doskonalony system zarządzania jakością w komórkach bieżącego nadzoru sanitarnego jest gwarancją uzyskiwania wiarygodnych, dobrze udokumentowanych wyników kontroli i badań.

Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi w Biłgoraju monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz, w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Na wypadek zaistnienia zagrożenia epidemiologicznego uruchomiono system powiadamiania alarmowego, nr tel. 695 732 451, przy którym pełnione są dyżury całą dobę.

Mając świadomość rangi pełnionych zadań i chcąc je wykonywać w sposób w pełni kompetentny, w celu osiągnięcia i utrzymania wysokiego poziomu usług kontrolnych, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Biłgoraju wdrożyła i stale doskonali System Zarządzania zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17020-„Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”.

Ponadto funkcjonuje również w obszarze bezpieczeństwa żywności system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt - RASFF - uruchamiany w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia człowieka oraz system RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) – dotyczący kosmetyków.

I. WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego.

Powiat biłgorajski obejmujący 14 gmin zajmuje powierzchnię 1677,79 km², którą zamieszkuje 102 753 ludności. Na terenie powiatu znajduje się 212 miejscowości, w tym 4 miasta.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju zadania wykonuje przy pomocy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, której siedziba mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska
- higieny pracy w zakładach pracy
- higieny procesów nauczania i wychowania
- higieny wypoczynku i rekreacji
- zdrowotnymi żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz innych wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w którym są udzielane świadczenia zdrowotne
- ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych

poprzez następujące komórki organizacyjne:

- Oddział Nadzoru Sanitarnego, w skład którego wchodzi:
 - sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
 - sekcja Nadzoru Przeciw/Epidemicznego
 - sekcja Higieny Komunalnej
 - sekcja Higieny Pracy
 - sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży
 - stanowisko pracy ds. Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego
- Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia
- Oddział Ekonomiczny i Administracyjny

W roku sprawozdawczym 2018 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju przeprowadzili ogółem 2291 kontroli (wizytacji), w wyniku których wydano 482 decyzje merytoryczne oraz 453 decyzje płatnicze. Wystawiono ogółem 44 postanowienia.

Za uchybienia natury higienicznej i zdrowotnej stwierdzone podczas kontroli sanitarnych nałożono łącznie 90 mandatów karnych na sumę 11050 zł.

W roku 2018 pobrano do badania laboratoryjnego łącznie 390 próbek, w tym: 154 próbki żywności, 2 próbki wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 234 próbek wody.

II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Do zadań sekcji Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i wprowadzania do obrotu żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku pracuje 7 osób posiadających wyższe wykształcenie oraz specjalizacje i studia podyplomowe związane z bezpieczeństwem żywności. Pracownicy przeprowadzają planowe, wynikające z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego urzędowe kontrole żywności, zajmują się problemami doraźnymi wynikającymi z doniesień konsumenckich, interwencji, zgłoszeniami w systemie RASFF i RAPEX, itp.

We współpracy z Nadzorem Zapobiegawczym pracownicy sekcji HŻŻ i PU dokonują oceny projektów budowlanych w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz uczestniczą w odbiorze obiektów, zatwierdzają działalność w tych obiektach, wydając stosowne decyzje. W zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej), dostaw bezpośrednich, rolniczego handlu detalicznego, wprowadzania do obrotu środków spożywczych trwałych w opakowaniach jednostkowych wydają (na wniosek strony) zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W roku 2018 nadzór HŻŻ i PU obejmował ogółem 2652 obiekty, w tym:

- 1007 obiektów żywnościowo-żywnościowych w tym:
 - 89 zakładów produkcyjnych,
 - 241 zakładów żywienia zbiorowego (w tym 114 zakładów żywienia zamkniętego),
 - 677 obiektów obrotu żywnością,
- 10 obiektów związanych z produkcją i obrotem materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością
- 9 obiektów obrotu kosmetykami
- 1626 produkcji podstawowej

W porównaniu do roku 2017 liczba zakładów produkcyjnych zwiększyła się o 2, liczba zakładów żywienia zbiorowego otwartego zwiększyła się o 5, natomiast liczba obiektów obrotu żywnością zmniejszyła się o 12.

Dodatkowo, zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej na bieżąco dokonywano wpisów do rejestru producentów żywności w zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej) – w 2018 r. zarejestrowano 64 rolników, w tym 9 w zakresie rolniczego handlu detalicznego (w 2017 r. – 2).

W 2018 r. przeprowadzono ogółem **765 kontroli** urzędowych w 564 obiektach, w tym:

> **68 tematycznych:**

w zakresie:

- warunków wprowadzania do obrotu środków spożywczych z ruchomych punktów sprzedaży (RPS) – 13 kontroli (nałożono 2 mandaty karne na kwotę 200 zł za nieprzebranie wymagań sanitarnych)
- zgodności z przepisami prawa żywnościowego oznakowania opakowań jednostkowych suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych sprzedawanych „luzem”- 12 kontroli (wycofano z obrotu 10 partii suplementów diety o łącznej wartości 1665 zł, wydano 1 decyzję administracyjną na usunięcie

uchybień, skierowano 2 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie za nieprzestrzeganie wymagań przepisów w zakresie znakowania środków spożywczych)

- zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności w aspekcie urzędowej kontroli żywności i monitoringu - Pobór próbek żywności do badań laboratoryjnych zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego – 17 kontroli
- oceny sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego (na podstawie raportów magazynowych) - 5 , w tym w placówkach systemu oświaty pod kątem zgodności z wytycznymi Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154) – 4: nieprawidłowości stwierdzono w zakładzie cateringowym przygotowującym posiłki dla pacjentów szpitala, w internacie oraz niewielkie w 2 przedszkolach
- przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne przy skupie, przechowywaniu i transporcie owoców/warzyw - 21

> **34 kontrole akcyjne** obejmujące obszary:

1. Urzędowa kontrola w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące warunków wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, podczas których dokonywano między innymi oceny żywienia na podstawie analizy jadłospisów - przeprowadzono 20 kontroli (nieprawidłowości nie stwierdzono)
2. Urzędowa kontrola w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczących warunków wprowadzania do obrotu żywności w ruchomych/ /tymczasowych punktach sprzedaży podczas festynów - przeprowadzono 11 kontroli, które skutkowały nałożeniem 3 mandatów karnych na łączną kwotę 550 zł; w trzech przypadkach sprawy przekazano do rozpatrzenia do właściwego miejscowo PPIS
3. Urzędowa kontrola w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące warunków wprowadzania do obrotu i żywienia zbiorowego w sezonowych punktach gastronomicznych w miejscach wypoczynku letniego (nad zbiornikami wodnymi) – przeprowadzono 3 kontrole - nieprawidłowości nie stwierdzono

> **kontrole interwencyjne** – 48, w tym dotyczące:

- powiadomień w systemie RASFF (30)
- zgłoszeń konsumenckich (13) – przypadki opisano w poszczególnych kategoriach obiektów
- wycofywania produktu z rynku (2)
- systemu traceability (1)
- samowolnego rozszerzenia działalności (1)
- zatrucia pokarmowego w mieszkaniu prywatnym (1)

W 2018 r. podejmowano czynności kontrolne związane z zanieczyszczeniem mikrobiologicznym wody w wodociągu publicznym w Majdanie Nepryskim i w Biszczy.

W związku z możliwością zagrożenia zdrowia konsumentów, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wydał decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia.

W miesiącu lutym 2018 r. wydano decyzje wstrzymania produkcji posiłków w Szkole Podstawowej w Majdanie Nepryskim i w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym „GAWRA” w Długim Kącie – Osada. W miesiącu czerwcu 2018 r. wydano decyzje wstrzymania produkcji posiłków w zakładzie żywienia zbiorowego KARY MUSTANG w Bukowinie oraz decyzję ograniczenia w zakresie wydawania posiłków w naczyniach wielokrotnego użytku w Szkole Podstawowej w Bukowinie.

Ponadto przeprowadzano kontrole związane z działaniami oświatowymi oraz sprawdzaniem, w jaki sposób zakłady żywnościowe znajdujące się na terenie objętym zakazem korzystania z wody wodociągowej, realizowały zalecenia PPIS w Biłgoraju.

Podczas **kontroli kompleksowych** zakładów dokonano oceny zgodności z wymaganiami prawa żywnościowego (na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego) w 348 obiektach.

Kontrole wykazały, że spośród 348 sklasyfikowanych obiektów –13,8 % wykazywało niezgodność z obowiązującymi przepisami (w 2017 r. liczba ta była niższa i wynosiła 8,3 %). Czynnikiem dyskwalifikującym zakłady była jakość żywności wprowadzanej do obrotu, brak nadzoru nad ciągłością łańcucha chłodniczego oraz stan zdrowia pracownika mającego kontakt z żywnością nieopakowaną.

W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości mających wpływ na bezpieczeństwo konsumentów (zarówno podczas kompleksowych jak i innych kontroli) były wydawane decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego i zdrowotnego oraz decyzje nakazujące wycofanie z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej.

Celem poprawy stanu higieniczno-zdrowotnego stosowano wobec przedsiębiorców nie przestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ale również udzielano informacji dotyczących tworzenia, wdrażania i utrzymania systemu bezpieczeństwa żywności, tj. procedur dobrej praktyki higienicznej /GHP/, dobrej praktyki produkcyjnej /GMP/ oraz systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli /HACCP/ i omawiano z przedsiębiorcami problemy związane z tymi zagadnieniami.

Działalność represyjna

W 2018 r. wydano:

- **84** decyzje administracyjne, w tym:
 - 33 decyzje usunięcia uchybień stwierdzonych podczas kontroli
 - 10 decyzji wstrzymania/ograniczenia działalności zakładu
 - 10 decyzji wycofania z obrotu (w tym 1 dotycząca kosmetyków)
 - 9 decyzji uchylających
 - 1 decyzję zmieniającą termin wykonania (przedłużenie)
 - 16 decyzji zatwierdzenia warunkowego
 - 2 decyzje odmowy zatwierdzenia zakładu
 - 3 decyzje odmowy zmiany terminu wykonania
- skierowano **9** wniosków o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie
- nałożono **85** mandatów karnych na łączną kwotę **10450** zł.

W roku sprawozdawczym 2018 **zatwierdzono ostatecznie 86** zakładów, dokonano **78 wpisów nowych zakładów do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów PIS, w tym:

- 64 produkcji pierwotnej (w tym 31 z dostawami bezpośrednimi, 7 z rolniczym handlem detalicznym)
- 1 aptekę
- 2 sprzedaż internetowa
- 7 obiektów wprowadzający do obrotu środki spożywcze opakowane, trwałe mikrobiologicznie
- 3 sklepy ze sprzedażą materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- 1 produkcja win z upraw własnych

Wykreślono z rejestru zakładów prowadzonego przez PPIS w Biłgoraju **91** zakładów (wydano 91 decyzji wykreślenia).

W trosce o dobro konsumentów **wycofano z obrotu 288 partii środków spożywczych** o wartości **5350,22 zł** (w ubiegłym roku – 291 o wartości 3699,71 zł) oraz **1 partię kosmetyków** o wartości **57,80 zł** (w ubiegłym roku 11 partie o wartości 259,80 zł).

Najczęstsze przyczyny wycofania to sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych (260 partii), brak oznakowania lub oznakowanie nieprawidłowe (21 partii), przechowywanie w niewłaściwych warunkach termicznych, które mogą spowodować, że żywność będzie niewłaściwej jakości zdrowotnej zagrażającej zdrowiu konsumentów (6 partii), 1 partię rodzynek wycofano ze względu na przekroczenie dopuszczalnego poziomu mikotoksyn.

Pod względem asortymentowym z obrotu wycofano żywność z następujących grup: napoje, w tym alkoholowe (piwo), słodyczne, koncentraty spożywcze i przyprawy, przetwory mięsne i rybne, tłuszcze do smarowania pieczywa, przetwory owocowe i warzywne, przetwory mleczarskie, przetwory zbożowe, używki (kawy naturalne i zbożowe, herbaty).

Osoby odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości zastały ukarane grzywnami na podstawie art. 100 ust. 1 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Podczas kontroli pobrano do badania laboratoryjnego (w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu) łącznie **157 próbek**, w tym:

- 153 próby żywnościowe - **zakwestionowano 5** (4 za nieprawidłowości w oznakowaniu, 1 – za ponadnormatywne zanieczyszczenie mykotoksynami)
- 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – nie kwestionowano

CHARAKTERYSTYKA ZAKŁADÓW ŻYWIENIOWO-ŻYWNOŚCIOWYCH

ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI

1. Wytwórnice lodów

- **4 obiekty w ewidencji**, przeprowadzono kontrolę **3** zakładów

Podczas kontroli **pobrano 10 prób lodów** do badania w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - prawidłowe.

Wytwórnice lodów działające na terenie powiatu to małe, rodzinne przedsiębiorstwa, w tym 3 stanowiące samodzielne obiekty, 1 zlokalizowany w zakładzie żywienia otwartego. Prowadzą działalność sezonową, w okresie letnim. Tylko jeden z nich prowadzi produkcję na bazie mleka płynnego pasteryzowanego i świeżych jaj. W pozostałych podstawowymi surowcami są mleko w proszku, mleko UHT, cukier i pasty smakowe.

Jako dodatki stosuje się również przy produkcji lodów świeże lub mrożone owoce.

W 2 wytwórniach produkuje się dodatkowo sorbety.

Lody produkowane są w ilościach niezbędnych do bieżącej sprzedaży codziennie lub 2-3 razy w tygodniu. Do obrotu wprowadzane są w miejscu produkcji (w 3 zakładach) lub w sklepie firmowym znajdującym się w niewielkiej odległości od zakładu. Przedsiębiorcy posiadają odpowiednie wyposażenie i środki transportu oraz wdrożony system bezpieczeństwa żywności.

Podczas kontroli zwracano uwagę na jakość zdrowotną używanych do produkcji surowców, właściwy sposób obróbki termicznej oraz higienę produkcji i sprzedaży. Kontrolowano, czy są przeprowadzane badania właścicielskie gotowego wyrobu. Sprawdzano, czy są dostępne dla klientów informacje o składnikach wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (*Dz.Urz. UE L 304 z 22.11.2011, str. 18, z późn. zm.*) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych.

Kontrole urzędowe przeprowadzone w wytwórniach lodów nie wykazały nieprawidłowości.

2. Automaty do lodów

- **14 obiektów w ewidencji**, 8 zakładów skontrolowano, przeprowadzono **11 kontroli**
- wydano **5 decyzji administracyjnych**, w tym:
 - 1 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej,
 - 1 - wstrzymania działalności (zamknięcia) zakładu w z związku z niewłaściwymi warunkami higienicznymi
 - 2 - zakazu wprowadzania do obrotu środków spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej
 - 1 - umarzająca postępowanie
- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **300 zł**
- skierowano **1 wniosek** o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie (za utrudnianie kontroli)

Podczas kontroli prób nie pobierano.

Automaty do lodów zlokalizowane są w sklepach spożywczych (4), w punktach wprowadzających do obrotu również lody tradycyjne (5), w zakładach żywienia zbiorowego (3), w wytwórni lodów (1) oraz w 1 przypadku stanowią samodzielny obiekt.

Urzędowe kontrole w 3 zakładach wykazały nieprawidłowości: w 1 brak znakowania w języku polskim dodatków do lodów (sosów), w 1 niewłaściwe warunki sanitarno-techniczne, 1 zakład zamknięto ze względu na zły stan sanitarno-techniczny warunków produkcji i sprzedaży, brak wdrożonych procedur dobrej praktyki higienicznej i badań właścicielskich wyrobu gotowego.

3. Wytwórnice tłuszczów

- **1 obiekt w ewidencji**, który prowadzi produkcję z surowców ekologicznych (oleje tłoczone na zimno).

Zakład posiada wdrożony system GHP/GMP/HACCP.

W 2018 r. nie był planowany do kontroli

4. Piekarnie

- **17 obiektów w ewidencji**, 10 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **19 kontroli**.
 - wydano **5 decyzji administracyjnych**, w tym:
 - 2 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej
 - 1 - wstrzymania działalności zakładu ze względu na obecność szkodników żywnościowych
 - 2 - umarzające
 - nałożono **2 mandaty** karne na sumę **400 zł**
 - skierowano **1 wniosek** o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie za nieprzestrzeganie przepisów rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.
- Podczas kontroli **pobrano 5 prób** do badania w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - prawidłowe.

Większość piekarni to mikroprzedsiębiorstwa, produkujące pieczywo na rynek lokalny i wprowadzający je do obrotu we własnych sklepach, w innych punktach sprzedaży detalicznej lub z ruchomych punktów sprzedaży. W 6 zakładach produkuje się dodatkowo w niewielkich ilościach ciasta z kremami, a w 4 półprodukty schładzane (metoda „cool rising”), wypiekane następnie bezpośrednio w sklepie. W wydzielonych pomieszczeniach 2 piekarni produkuje się niewielką ilość garnażerki mącznej z przeznaczeniem do własnych sklepów firmowych.

Urzędowe kontrole w 5 zakładach wykazały nieprawidłowości: w 1 brak lub niewłaściwe znakowanie gotowego wyrobu, w 1 niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i wyposażenia oraz obecność szkodników żywnościowych (zakład czasowo zamknięto), w 2 niewłaściwe warunki sanitarne produkcji.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe prowadzenie procesów technologicznych, jakość surowców (w tym obecność produktów GMO), zabezpieczenie zakładu przed szkodnikami, warunki transportu pieczywa do miejsca sprzedaży oraz sposób znakowania gotowego wyrobu. W przypadku produkcji wyrobów ciastkarskich sprawdzano wyniki badań mikrobiologicznych gotowego produktu, w tym badań przechowalniczych.

Przy stwierdzonych nieprawidłowościach zobowiązywano przedsiębiorców do wywiązania się z obowiązków przestrzegania przepisów prawa żywnościowego poprzez wpisy w książkę kontroli i decyzje administracyjne.

W 4 zakładach podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (Oleotest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

5. Ciastkarnie

- **13 obiektów w ewidencji**, w tym 3 waflarnie, 6 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **11 kontroli**

- wydano **3 decyzje administracyjne**, w tym:

- 1 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej
- 1 - wstrzymania działalności zakładu (obecność szkodników)
- 1 - uchylająca

- nałożono **2 mandaty** karne na kwotę **400 zł**

Podczas kontroli **pobrano 20 prób żywnościowych** do badania w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - prawidłowe.

Jeden zakład produkujący wafle do lodów działa sezonowo, w okresie wiosenno-letnim.

Wszystkie ciastkarnie to małe zakłady, produkujące głównie do własnych sklepów lub na zamówienie.

Urzędowe kontrole przeprowadzone w 5 zakładach wykazały dobry stan sanitarno-techniczny i stosowanie (wdrożenie) procedur bezpieczeństwa żywności. W 1 zakładzie stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i wyposażenia, brak nadzoru nad ciągłością łańcucha chłodniczego, w 1 obecność szkodników żywnościowych (zakład czasowo zamknięto, wydano decyzję administracyjną na usunięcie nieprawidłowości).

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe prowadzenie procesów technologicznych, higienę personelu, zachowanie segregacji przy przechowywaniu gotowych wyrobów, półproduktów i surowców, stosowanie substancji dodatkowych dozwolonych, jakość surowców (w tym obecność produktów GMO), warunki transportu gotowych ciast do miejsca sprzedaży oraz sposób znakowania gotowego wyrobu (przygotowanie dla odbiorcy informacji dla klientów wynikających z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych), jak również przeprowadzanie szkoleń personelu.

Zwracano uwagę na posiadanie wyników prób właścicielskich, w tym przechowalniczych i na sposób dokumentowania wyników badań.

6. Przetwórnice owocowo-warzywne

- **18 obiektów w ewidencji**, 6 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **9 kontroli**

- wydano **1 decyzję administracyjną** (zatwierdzenie warunkowe nowego zakładu)

W grupie tych obiektów funkcjonuje zakład winiarski „AMBRA” S.A w Woli Dużej, 4 kwaszarnie kapusty i ogórków prowadzonych na bazie gospodarstw rolnych (produkcja wyłącznie z własnych płodów rolnych), 3 winiarnie (produkcja z własnej uprawy winorośli), 1 cydrownia (produkcja z własnej uprawy jabłek i gruszek), 1 chłodnia owoców i warzyw, 1 sortownia borówki amerykańskiej (chłodnia), 4 zakłady zajmujące się mrożeniem owoców, 1 tłocznia soków (mobilna), 2 manufaktury produkujące przetwory owocowo-warzywne.

Podczas kontroli **pobrano 5 prób żywnościowych** (owoce mrożone) w kierunku obecności zanieczyszczeń mikrobiologicznych – prawidłowe.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowość prowadzonych procesów technologicznych, w tym realizowanie zasad dobrej praktyki higienicznej i nadzorowanie krytycznych punktów kontroli, jakość surowca, prowadzenie kontroli wewnętrznej, w tym przeprowadzanie badań laboratoryjnych w zakresie zgodnym z prawem żywnościowym, śledzenie drogi surowca i gotowego produktu (system traceability), prawidłowe etykietowanie oraz prowadzenie dokumentacji i szkolenie personelu.

7. Wytwórnice wód gazowanych

- **2 obiekty w ewidencji**, 1 obiekt skontrolowano, przeprowadzono **1 kontrolę**

Wytwórnice wód gazowanych są małymi obiektami, o niewielkiej produkcji, działającymi okresowo, w zależności od zamówień – w związku z czym występują trudności w przeprowadzeniu kontroli. Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na prawidłowość stosowania substancji dodatkowych dozwolonych oraz na zgodność etykiet z przepisami o znakowaniu i zgodność zawartości ze składem deklarowanym na etykiecie.

Podczas kontroli prób nie pobierano.

Oba zakłady mają wdrożone procedury bezpieczeństwa żywności.

8. Zakłady garmazeryjne

- **3 obiekty w ewidencji**, 2 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **3 kontrole**.

- wydano **2 decyzje administracyjne**, w tym:

- 1 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej
- 1 – zatwierdzenia warunkowego nowego zakładu

Prób nie pobierano.

Jeden z zakładów prowadzi produkcję wyrobów kulinarnych, które wprowadza na rynek lokalny w 2 firmowych punktach. Drugi zajmuje się produkcją garmazeryjki pakowanej w opakowania jednostkowe wprowadzanych do obrotu poza terenem powiatu. Nowo powstały zakład nie uruchomił jeszcze produkcji w pełnym zakresie – powstał pod koniec roku (wprowadza garmazeryjkę tylko do własnego punktu sprzedaży).

W 2018 r. wydano decyzję administracyjną na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej stwierdzonych podczas kontroli zakładu w grudniu 2017 r. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie uchybień.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prowadzenie procesów technologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem etapu wychładzania i przechowywania gotowego wyrobu, higienę produkcji i higienę osobistą personelu, prawidłowość znakowania wyrobów gotowych oraz badania wyrobu gotowego w ramach kontroli wewnętrznej.

W 1 zakładzie podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (Oleotest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

9. Młyny

- **6 obiektów w ewidencji**, 4 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **5 kontrole**, w tym 1 interwencyjną związaną ze zgłoszeniem konsumenckim

Podczas kontroli **pobrano 2 próby** (ziarno żyta w kierunku zawartości mikotoksyn) – prawidłowe. W powiecie biłgorajskim działają 3 młyny o dużej zdolności produkcyjnej, które wprowadzają swoje wyroby na rynek krajowy, pozostałe to mikroprzedsiębiorstwa produkujące na rynek lokalny; jeden z nich jest młynem gospodarczym świadczącym usługi dla okolicznych rolników.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe znakowanie gotowego wyrobu i nadzór nad szkodnikami. Wszystkie zakłady mają wdrożone systemy bezpieczeństwa żywności. Kontrola interwencyjna była związana ze zgłoszeniem konsumenckim dotyczącym niewłaściwej jakości zdrowotnej mąki. Urzędowa kontrola zakładu nie potwierdziła zarzutów (sprawdzono m.in. jakość prób przechowalniczych, rodzaj i wynik badań kwestionowanej partii mąki).

10. Inne wytwórnie żywności

- **1637 obiektów w ewidencji**, w tym produkcja pierwotna 1626
- 41 obiektów skontrolowano , w tym produkcja pierwotna 33
- przeprowadzono **44 kontrole**, w tym produkcja pierwotna 33, 1 kontrola interwencyjna (zgłoszenie konsumenckie dotyczące produkcji tortów w warunkach domowych)

W grupie tej występują:

- 2 zakłady prowadzące rozlew miodu naturalnego i produkcję tzw. „ miodu sztucznego” - nadzorowane są wspólnie przez IW i PIS
- 2 palarnie kawy
- 4 zakłady prowadzące konfekcjonowanie wyrobów
- 1 zakład przetwarzający płody rolne w ramach działalności gospodarczej
- 1 zakład produkcji napoju miodowego, rozlewu syropu klonowego który prowadzi rozlew miodu naturalnego – zakład nadzorowany wspólnie przez IW i PIS
- 1 zakład produkcji pieczywa w warunkach domowych
- 1626 podmiotów zajmujących się produkcją pierwotną, w tym 153 zarejestrowanych również w zakresie „dostaw bezpośrednich” i 11 zarejestrowanych w ramach „rolniczego handlu detalicznego”

U jednego producenta produkcji pierwotnej - plantator malin - przeprowadzono kontrolę wspólnie z przedstawicielami WIORiN i IOŚ.

Podczas kontroli **pobrano 6 prób** (przyprawy w zakładzie konfekcjonującym) – 5 do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 1 w kierunku obecności szkodników żywnościowych – prawidłowe.

Gospodarstwa rolne kontrolowano w zakresie przestrzegania wytycznych wyszczególnionych w załączniku I rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (*Dz.Urz.UE L 139 z 2004r str.1 ze zm.; Polskie Wydanie Specjalne, rozdz. 13, tom 34, str. 319 ze zm.*) dotyczących ogólnych przepisów higieny dla produkcji podstawowej i powiązanych działań oraz dobrej praktyki higieny.

OBIEKTY OBROTU ŻYWNOSCIĄ

1. Sklepy

- **385 obiektów w ewidencji**, 244 obiektów skontrolowano, przeprowadzono łącznie **336 kontroli**, w tym 25 interwencyjnych (związane z : zgłoszenia konsumenckie – 3, RASFF – 21, wycofywaniem produktu z obrotu – 1)
- wydano **43 decyzje administracyjne**, w tym:
 - 26 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej,
 - 6 - o zakazie wprowadzania produktu do obrotu
 - 6 - zatwierdzenia warunkowego
 - 1 - ograniczenia działalności (w związku z niewłaściwą jakością wody)
 - 1 - zmiany terminu wykonania zaleceń (przedłużenie)
 - 3 - odmowy przedłużenia terminu wykonania
- nałożono **66 mandatów karnych** na łączną sumę **7300 zł**
- skierowano **4 wnioski** o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie (3 za niewłaściwe znakowanie, 1 za prowadzenie działalności niezgodnie z decyzją zatwierdzenia).

Podczas kontroli **pobrano 93 próby żywnościowe** (w tym **1** próbę zakwestionowano - środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego za nieprawidłowe oznakowanie) oraz 2 próby wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w kierunku migracji metali ciężkich – ołowiu i kadmu (naczynia szklane) oraz migracji specyficznej pierwszorzędowych amin aromatycznych PAAs (chochle z poliamidu) - prawidłowe.

Podczas urzędowych kontroli sklepów stwierdzono nieprawidłowości, za które 46 obiektów uzyskało ocenę „niezgodny” zgodnie z klasyfikacją „Arkusze oceny zgodności zakładów obrotu żywnością” za: „jakość żywności”, „ciągłość łańcucha chłodniczego środków spożywczych łatwo psujących się”, „stan zdrowia pracowników” oraz ogólny stan sanitarno-techniczny i zdrowotny wyznaczany sumą punktów.

Na terenie działalności Stacji znajduje się 12 supermarketów sieciowych [LIDL , Biedronka (6), Kaufland, Stokrotka (2), Tesco, Mila]

W okresie sprawozdawczym w 2018 r. na terenie działalności PPIS znajdowały się 2 sklepy prowadzące sprzedaż ryb i przetworów rybnych jako asortyment wiodący.

Podczas kontroli sklepów zwracano uwagę na prawidłowość opracowania i wdrożenia systemów bezpieczeństwa żywności, znakowania środków spożywczych (zwłaszcza nieopakowanych) w tym suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, terminy przydatności do spożycia sprzedawanych artykułów, zachowanie segregacji przy przechowywaniu, zabezpieczenie przed wtórnym zanieczyszczeniem. Zwracano uwagę na zachowanie szczególnej higieny w sklepach oferujących do sprzedaży mięso mielone i stekowane na życzenie klienta oraz krojone na bieżąco wędliny i sery. W obiektach wprowadzających do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, w szczególności wyroby z ceramiki - sprawdzano deklaracje zgodności.

W ramach zadań zleconych przez GIS w zakresie zapobiegania występowania ASF kontrolowano pochodzenie mięsa wieprzowego i wyrobów oraz sposób gospodarowania odpadami kat.3 (uboczne odpady pochodzenia zwierzęcego).

W 3 sklepach przeprowadzono kontrole związane z doniesieniami (zgłoszenia konsumenckie) o nieprawidłowościach. Doniesienia dotyczyły w 2 przypadkach wprowadzania do obrotu przeterminowanych i nieświeżych środków spożywczych (nałożono 2 mandaty na kwotę 400 zł, wycofano z obrotu 39 partii żywności) oraz w 1 przypadku podawania żywności nieopakowanej bez rękawic oraz wprowadzania do obrotu nieświeżego sera – przeprowadzona kontrola interwencyjna nie potwierdziła zarzutów.

2. Kioski spożywcze

- **18 obiektów w ewidencji**, 14 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **19 kontroli**
- wydano **1 decyzję administracyjną** (ograniczenia działalności kiosku szkolnego w związku ze sprzedażą produktów niedozwolonych w systemie oświaty)
- skierowano **1 wniosek** o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie (za wprowadzanie produktów niedozwolonych w jednostce systemu oświaty)

Podczas kontroli prób nie pobierano.

Trzy z nich to kioski firmowe, w których prowadzi się sprzedaż pieczywa, pozostałe zlokalizowane w placówkach szkolnych prowadzone przez szkołę lub agentów.

Podczas kontroli kiosków zlokalizowanych w szkołach sprawdzano zgodność sprzedawanego asortymentu z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154) – stwierdzono nieprawidłowość w 1 przypadku.

3. Magazyny

- **17 obiektów w ewidencji**, 10 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **17 kontroli**, w tym **5** interwencyjnych (związane z : zgłoszenia konsumenckie – 1, RASFF – 3, wycofywaniem produktu z obrotu – 1)

- **1 decyzja administracyjna** (o zakazie wprowadzania produktu do obrotu)

Podczas kontroli **pobrano 9 prób** środków spożywczych (**1** zakwestionowano - rodzynki sułtańskie, za ponadnormatywne zanieczyszczenie mikotoksynami; po otrzymaniu wyników badań laboratoryjnych podjęto odpowiednie kroki w celu wycofania z obrotu kwestionowanej partii i wystosowano zawiadomienie w systemie RASFF).

Na terenie działalności Stacji znajdują się: 1 magazyn hurtowy lodów i mrożonek, 1 magazyn chłodniczy wyrobów wędliniarskich i wyrobów ciastkarskich, 1 magazyn chłodniczy drobiu i wyrobów drobiarskich, 2 magazyny owocowo-warzywne, 6 magazynów wyrobów alkoholowych i bezalkoholowych, 1 magazyn suplementów diety.

Pozostałe magazyny ogólnospożywcze, z wydzielonymi chłodniami na artykuły łatwo psujące się. We wszystkich zakładach wdrożony jest system bezpieczeństwa żywności.

Magazyny posiadają środki transportu przystosowane do asortymentu przewożonych środków spożywczych.

Podczas kontroli magazynów mających w ofercie środki spożywcze łatwo psujące się zwracano szczególną uwagę na zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, prowadzenie monitoringu i zapisów oraz terminy przydatności do spożycia.

4. Obiekty ruchome i tymczasowe

- **92 obiekty w ewidencji** (70 samochodów wykorzystywanych jako ruchomy punkt sprzedaży, 14 zakładów małej gastronomii obwoźnej, 8 punktów gastronomicznych ze stałą lokalizacją),

35 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **39 kontroli**

- nałożono **7 mandatów** karnych na łączną kwotę **950 zł**

Obiekty kontrolowano podczas festynów, w miejscach kąpielowych przy zbiornikach wodnych, podczas sprzedaży artykułów spożywczych na targowiskach i w trasie (RPS).

Podczas kontroli zwracano uwagę na jakość żywności, higienę sprzedaży, zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, uprawnienia do prowadzenia działalności, zakres działania zgodny z decyzją zatwierdzenia, stopień wdrożenia systemu HACCP. Sprawdzano również czy dostępne są dla konsumentów informacje wynikające z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych oraz rozporządzenia (WE) nr 1333/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie dodatków do żywności (szczególnie w zakresie wykazu barwników użytych do barwienia waty cukrowej i związanej z tym dodatkowej informacji „Może mieć szkodliwy wpływ na aktywność i skupienie uwagi u dzieci”).

W 1 zakładzie podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (Oleotest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

5. Inne obiekty obrotu żywnością

- **133 obiekty** w ewidencji (48 aptek, 14 sprzedaż internetowa i na odległość, 7 banków żywności, 24 obiekty z żywnością opakowaną, trwałą mikrobiologicznie, 36 przedsiębiorców prowadzących punkty skupu owoców, 4 przedsiębiorców z urządzeniami dystrybucyjnymi - napojami).

- 30 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **48 kontroli**, w tym 3 interwencyjne (związane z: RASFF - 2, system traceability -1)

- wydano **2 decyzje administracyjne**, w tym:

- 1 - na usunięcie uchybień (opracowanie i wdrożenie systemu bezpieczeństwa żywności)
 - 1 - odmowy zatwierdzenia zakładu
- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **100 zł**
 Podczas kontroli **pobrano 2 próby** środków spożywczych- prawidłowe

W ramach 36 podmiotów prowadzących skup owoców w 2018 r. funkcjonowało 133 punkty skupu, z których 10 skontrolowano.

ŚRODKI TRANSPORTU

- **32 podmioty w ewidencji** (posiadające łącznie 62 środki transportu), 12 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **20 kontroli**

W ramach usług transportowych działa 17 przedsiębiorstw, pozostałe to pojedyncze podmioty prowadzące działalność w zakresie przewożenia żywności, posiłków z zakładów cateringowych itp. Podczas kontroli zwracano uwagę na stan sanitarno-techniczny samochodów oraz warunki transportu żywności.

OBIEKTY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

1. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

- **127 obiektów w ewidencji** (w tym 70 zakładów małej gastronomii), 73 obiekty skontrolowano (w tym **44** zakłady małej gastronomii), przeprowadzono **98 kontroli** (w tym 58 w zakładach małej gastronomii), w tym 9 kontroli interwencyjnych (związane z: doniesienia konsumenckie o nieprawidłowościach w małej gastronomii - 4, RASFF – 4, samowolne rozszerzenie działalności – 1)
- wydano **13 decyzji administracyjnych** (w tym 4 mała gastronomia), w tym:
 - 1 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej,
 - 2 – ograniczenia działalności (restauracje)
 - 7 – zatwierdzenia warunkowego (w tym 2 mała gastronomia)
 - 1 – odmowy zatwierdzenia
 - 2 - umarzające postępowanie (w tym 1 mała gastronomia)
- nałożono **5 mandatów** karnych na łączną kwotę **750 zł** (restauracje)
- skierowano **2 wnioski** o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie (1 za niewłaściwe znakowanie, 1 za prowadzenie działalności niezgodnie z decyzją zatwierdzenia)

Cztery zakłady żywienia zbiorowego otwartego (restauracje) wprowadzają do obrotu detalicznego własne wyroby garmazeryjne (pierogi, krokiety, itp.), w tym dwa we własnych sklepach przyzakładowych. Do przewozu wyrobów używane są specjalistyczne środki transportu.

W 7 zakładach żywienia zbiorowego otwartego (w tym 5 mała gastronomia) podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smażalniczego (Oleotest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Przeprowadzano analizę kart menu pod kątem zawartości substancji alergennych i sprawdzano sposób informowania konsumentów o składnikach potraw.

W ramach wypoczynku letniego i zimowego skontrolowano w 2 obiektach 3 turnusy dla dzieci i młodzieży, które korzystały z wyżywienia w restauracji (zakłady z zapleczem noclegowym). W tych przypadkach przeprowadzano kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 3 kontrole.

Ograniczono działalność 2 zakładów w związku z niewłaściwą jakością wody (sieć gminna) oraz samowolnym rozszerzeniem działalności (prowadzeniem działalności niezgodnie z decyzją zatwierdzenia zakładu)

W 4 zakładach małej gastronomii przeprowadzono kontrole interwencyjne związane z doniesieniami konsumenckimi dotyczącymi nieprawidłowych warunków sanitarno-technicznych

przy produkcji i sprzedaży żywności, w tym niewłaściwego gromadzenia odpadów, nieświeżej żywności, uciążliwych zapachów i bałaganu w zakładzie. W 2 przypadkach zarzuty się potwierdziły – wydano zalecenia dotyczące usunięcia uchybień, nałożono 2 mandaty karne na sumę 400 zł. W 1 przypadku przeprowadzono kontrolę interwencyjną w zakładzie żywienia otwartego (restauracji) związaną z podjęciem informacji o samowolnym rozszerzeniu działalności (bez uprzedniego powiadomienia PPIS w Biłgoraju), bez zapewnienia odpowiednich warunków. W tym przypadku wydano decyzję ograniczenia zakresu działalności oraz wniesiono do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie 2 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej.

2. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

- **114 obiektów w ewidencji**, 60 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **72 kontrole**, w tym 3 interwencyjne (2 związane z niewłaściwą jakością wody z wodociągu publicznego, 1 związana ze zgłoszeniem konsumenckim)
- **7 decyzji administracyjnych**, w tym:
 - 3 – ograniczenia działalności (związane z niewłaściwą jakością wody)
 - 1 – warunkowego zatwierdzenia zakładu
 - 3 – uchylenia
- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **250 zł**
- przeprowadzono 5 ocen sposobu żywienia

Do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego zalicza się:

➤ Bloki żywienia w szpitalach (system cateringowy)

- 2 obiekty w ewidencji (kucharki oddziałowe), w bieżącym roku sprawozdawczych nie planowane do kontroli

Posiłki dla pacjentów szpitala przygotowywane są w zakładzie cateringowym, dostarczane własnym (szpitalnym) środkiem transportu. W zakładzie cateringowym przeprowadzono ocenę sposobu żywienia.

➤ Stołówki w żłobkach

- 1 obiekt w ewidencji, w bieżącym roku sprawozdawczym nie planowany do kontroli

➤ Stołówki szkolne

- 59 obiektów w ewidencji (w tym w 39 żywienia prowadzone w systemie cateringowym), 30 obiektów skontrolowano (w tym 19 żywienia prowadzone w systemie cateringowym), przeprowadzono łącznie 35 kontroli (w tym 20 w stołówkach z żywnością w systemie cateringowym); przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną związaną ze zgłoszeniem konsumenckim)
- wydano **4 decyzje administracyjne**, w tym:
 - 2 – ograniczenia działalności (w związku z niewłaściwą jakością wody)
 - 2 – uchylające
- przeprowadzono 1 ocenę sposobu żywienia

Do stołówek cateringowych posiłki są dowożone w termosach oraz w pojemnikach izotermicznych z wkładami typu GN przystosowanymi środkami transportu z 11 stołówek szkolnych prowadzących produkcję posiłków oraz innych zakładów żywienia zbiorowego będącymi pod nadzorem organów inspekcji sanitarnej. Próbkę pokarmową pobierane są i przechowywane w kuchniach przygotowujących posiłki, zgodnie z zawartymi umowami.

W ramach wypoczynku letniego i zimowego skontrolowano w 5 obiektach 7 turnusów dla dzieci i młodzieży. W tych przypadkach przeprowadzono głównie kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 7 kontroli.

Podczas kontroli oceniano jadłospisy w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (w odniesieniu do informacji o składnikach posiłków, w tym składnikach alergicznych). Dokonano 32 ocen.

Większych nieprawidłowości nie stwierdzono.

Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w związku z doniesieniem konsumenckim dotyczącym nieprawidłowego zabezpieczenia termosów pozostawianych na zewnątrz szkoły, podczas której pouczono o prawidłowym sposobie postępowania.

➤ **Stołówki przy internatach**

- 2 obiekty w ewidencji, przeprowadzono 1 kontrolę tematyczną związaną z oceną sposobu żywienia)

Przeprowadzono ocenę teoretyczną sposobu żywienia na podstawie raportów magazynowych. Stwierdzono zbyt niskie spożycie produktów będących źródłem wapnia, żelaza i innych składników mineralnych, zbyt małą ilość ryb oraz warzyw i owoców w posiłkach oraz zbyt wysokie spożycie soli oraz tłuszczów (co przełożyło się na zawyżoną kaloryczność). Zalecono dostosowanie jadłospisów do wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży (DZ.U. z 2016r. poz.1154).

➤ **Stołówki w przedszkolach**

-19 obiektów w ewidencji (w tym w 13 zakładach żywienia prowadzone w systemie cateringowym 5 obiektów skontrolowano (2 w systemie cateringowym), przeprowadzono 8 kontroli (w tym 4 w zakładach z żywnością w systemie cateringowym), w tym 2 kontrole interwencyjne związane ze zgłoszeniem konsumenckim uchybień natury higieniczno-zdrowotnej.
- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **250 zł** (catering)
- przeprowadzono 2 oceny sposobu żywienia

Do stołówek cateringowych posiłki są dowożone w termosach oraz pojemnikach izotermicznych z wkładami typu GN przystosowanymi środkami transportu z zakładów żywienia zbiorowego nadzorowanych przez inspekcję sanitarną.

Próbki pokarmowe pobierane są i przechowywane w kuchniach przygotowujących posiłki, zgodnie z zawartymi umowami.

W przedszkolach podczas kontroli oceniano jadłospisy tygodniowe w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). Dokonano 5 ocen.

Ponadto przeprowadzono ocenę teoretyczną sposobu żywienia na podstawie raportów magazynowych w 2 stołówkach przedszkolnych z własną produkcją. W jednym przedszkolu zalecono obniżenie spożycie tłuszczu oraz zwiększenie spożycia mleka, produktów mlecznych, produktów zbożowych, warzyw i owoców. W drugim zalecono opracowywać w taki sposób jadłospisy, aby każdy posiłek podstawowy (śniadanie, obiad) zawierał produkt będący źródłem białka zwierzęcego, przynajmniej raz w tygodniu podawać potrawy z ryb oraz zalecono zwiększyć spożycie mleka i produktów mlecznych.

➤ **Stołówki na koloniach, półkoloniach, obozach, zimowiskach**

- 7 obiektów w ewidencji, 7 obiektów skontrolowano, przeprowadzono 9 kontroli

Do tej grupy obiektów zalicza się obozy pod namiotami (w jednym przypadku wypoczynek był w szkole językowej).

Kontrole wypoczynku dla dzieci i młodzieży organizowanego na bazie zakładów objętych bieżącym nadzorem sanitarnym (szkoły ze stołówkami, restauracja z zapleczem noclegowym) zostały ujęte w poszczególnych kategoriach zakładów.

Kontrolowano sposób żywienia, zachowanie odpowiednich warunków przechowywania żywności oraz higienę produkcji. Przy przygotowywaniu posiłków brano pod uwagę deklaracje rodziców co do wrażliwości poszczególnych dzieci na alergeny.

➤ **Zakłady usług cateringowych**

- 6 obiektów w ewidencji, 6 obiektów skontrolowano, przeprowadzono 7 kontroli
- wydano **1 decyzję** administracyjną (zatwierdzenia warunkowego zakładu)
- przeprowadzono 1 ocenę sposobu żywienia (w zakładzie przygotowującym posiłki dla szpitala)

Zakłady usług cateringowych działają w zakresie przygotowywania posiłków dla zakładów żywienia zamkniętego (3 obiekty) oraz świadczą usługi dla ludności (3 obiekty).

W zakładzie cateringowym przygotowującym posiłki dla pacjentów szpitala przeprowadzono ocenę teoretyczną sposobu żywienia na podstawie raportów magazynowych. Ocena jadłospisów dekadowych (dieta lekkostrawna) wykazała nieprawidłowości polegające na niedostatkach produktów będących źródłem białka zwierzęcego, braku potraw z ryby oraz niedostatków owoców i warzyw. Stwierdzono zbyt małe spożycie produktów spożywczych we wszystkich grupach, w szczególności mleka, przetworów mlecznych, mięsa i wędlin oraz warzyw i owoców, co przełożyło się na zbyt małą podaż białka, witamin i związków mineralnych w diecie. O wynikach oceny poinformowano dyrekcję szpitala.

➤ **Inne zakłady żywienia**

- 18 obiektów (4 domy weselne, 3 zakłady zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 3 placówki wsparcia dziennego, 5 zakładów agroturystycznych, 3 inne, 11 obiektów skontrolowano, przeprowadzono 12 kontroli
- wydano **2 decyzje administracyjne**, w tym:
 - 1 – ograniczenia działalności (w związku z niewłaściwą jakością wody w sieci gminnej)
 - 1 – uchylająca

Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego sprawdzano stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, sprzętu i urządzeń, higienę personelu, pochodzenie surowców i warunki ich przechowywania, sposób obróbki termicznej potraw, wdrożenie zasad dobrej praktyki higienicznej i wdrożenie zasad HACCP. Dokonywano również kontroli prawidłowości przygotowywania i przechowywania próbek pokarmowych.

MATERIAŁY I WYROBY PRZEZNACZONE DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

1. Wytwórnice

- **1 obiekt w ewidencji** (MODEL – produkujący m.in. opakowania kartonowe do żywności), zakład nie planowany do kontroli w 2018 r.

Zakład posiada wdrożone zasady dobrej praktyki produkcyjnej.

2. Miejsca obrotu

- **9 obiektów w ewidencji** (w tym 1 hurtownia), **1 obiekt skontrolowano** (hurtownia)

W obiektach wprowadza się do obrotu materiały opakowaniowe do żywności, przedmioty codziennego użytku przeznaczone do kontaktu z żywnością z tworzyw sztucznych, szkła porcelany itp. Podczas kontroli skupiono się na ocenie właściwego oznakowania wyrobów, na deklaracje zgodności dotyczące wyrobów ceramicznych, które powinny być dostępne dla klienta w miejscu sprzedaży, systemie traceability.

Prób do badań laboratoryjnych nie pobierano.

OBIEKTY OBROTU KOSMETYKAMI

- 9 obiektów w ewidencji, 4 obiekty skontrolowano

- wydano **1 decyzję** wycofania z obrotu partii kosmetyku z przekroczoną datą minimalnej trwałości

Nie pobierano próbek produktów kosmetycznych do badań laboratoryjnych.

SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNYCH PRODUKTACH ŻYWNOŚCIOWYCH I ŚRODKACH ŻYWIENIA ZWIERZĄT (RASFF)

Problemy związane z bezpieczeństwem żywności występują we wszystkich krajach Wspólnoty, co przy swobodnym przepływie towarów, braku barier celnych i sanitarnych może spowodować ryzyko przedostania się niebezpiecznego produktu. Szybkie reagowanie na takie przypadki, wzajemne informowanie się o zagrożeniach, rozpowszechnianie informacji o środkach spożywczych oraz materiałach i wyrobach mających kontakt z żywnością stanowiących ryzyko dla zdrowia, umożliwia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF), w którym pracuje Państwowa Inspekcja Sanitarna, a który obowiązuje we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

W 2018 r. pracownicy brali udział w 19 postępowaniach, podczas których kontrolowano wycofywanie z obrotu kwestionowanych środków spożywczych zgodnie z listami dystrybucyjnymi (dotyczącymi zanieczyszczeń chemicznych, zawyżoną lub nie deklarowaną albo niedozwoloną zawartością substancji konserwujących, obecnością zanieczyszczeń mikrobiologicznych, zanieczyszczeń fizycznych), przeprowadzono 30 kontroli interwencyjnych.

Dokonano jednego zgłoszenia informacyjnego do Krajowego Punktu Kontaktowego w związku z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu mikotoksyn w rodzyńkach.

Ponadto sekcja HŻŻiPU nadzoruje jakość kosmetyków wprowadzanych na rynek i w każdym przypadku otrzymania notyfikacji o zagrożeniu wysyłanych w systemie RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) dokonuje czynności związanych z wycofaniem niebezpiecznych kosmetyków z obrotu. W roku 2018 nie było zgłoszeń.

WSPÓLPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLNYMI I ŚRODKAMI MASOWEGO PRZEKAZU

➤ Inspekcja Weterynaryjna:

Współpracowano w zakresie:

- wymiany informacji (odnośnie niewłaściwego oznakowania wyrobów wyprodukowanych w zakładzie pod nadzorem IW – 1 przypadek, pojawienia się wycieku podczas stosowania podkładek absorpcyjnych - 8 przypadków)
- przekazywania spraw zgodnie z kompetencjami (przekazano 2 zgłoszenia konsumenckie dotyczące niewłaściwej jakości jaj paczkowanych przez firmę będącej pod nadzorem IW, złych warunków sanitarno-zdrowotnych sprzedaży wędlin wprowadzanych do obrotu z ruchomego punktu sprzedaży będącego pod nadzorem IW))
- w ramach porozumienia (1 przypadek przekazania informacji dotyczący wykorzystywania otrąb wytwarzanych w młynie na cele paszowe)
- wspólne kontrole:
 - 1 kontrola zakładu nadzorowanego przez obie inspekcje
 - uczestnictwo w kontroli IW w zakresie warunków sprzedaży ryb świeżych w okresie przedświątecznym (1 przypadek)
- szkolenia, narady:
 - wspólnie uczestniczono w spotkaniu roboczym w Urzędzie Gminy dot. ASF (afrykańskiego pomoru świń) oraz rolniczego handlu detalicznego

- przeprowadzono 1 naradę dotyczącą uzgodnień w sprawie porozumienia ramowego pomiędzy PPIS w Biłgoraju a PLW w Biłgoraju o współdziałaniu i współpracy obu inspekcji

➤ **Policja**

Współpraca w zakresie:

- asysta funkcjonariusza policji w czasie kontroli zakładu (w czasie kontroli wezwano funkcjonariuszy ze względu na utrudnienia stawiane przez przedsiębiorcę)
- w sprawie niewłaściwej jakości jaj paczkowanych przez firmę
- wymiana informacji (przekazano zgłoszenie konsumenckie odnośnie sprzedaży alkoholu i papierosów z Ukrainy w ruchomym punkcie sprzedaży, zwrócono się z prośbą o ustalenie miejsca zamieszkania w związku ze zgłoszeniem konsumenckim dotyczącym nielegalnej produkcji żywności)

➤ **Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa**

Współpraca w zakresie porozumienia:

- 1 wspólna kontrola produkcji pierwotnej – plantacja owoców miękkich (malina)

➤ **Inspekcja Ochrony Środowiska**

Współpraca w zakresie porozumienia:

- 1 wspólna kontrola produkcji pierwotnej – plantacja owoców miękkich (malina)

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Współpraca w zakresie wymiany informacji (otrzymano informację o wynikach kontroli w zakresie znakowania pieczywa w 2 piekarniach, które wykorzystano w bieżącym nadzorze)

➤ **Inspekcja Handlowa**

Współpraca w zakresie wymiany informacji (przekazywano informacje w przypadku braku uwidocznienia kraju pochodzenia owoców i warzyw – 6 przypadków)

➤ **Samorząd terytorialny**

Wspólnie z Inspekcją Weterynaryjną uczestniczono w spotkaniu roboczym w Urzędzie Gminy dot. ASF, rolniczego handlu detalicznego

➤ **Współpraca ze środkami masowego przekazu**

W 2018 r. współpracowano z portalami internetowymi (Biłgoraj.com.pl, Nowa Gazeta Biłgorajska) i Biłgorajską Telewizją Kablową, udzielając informacji na temat warunków wycieczki zimowego, wakacyjnego dzieci i młodzieży w powiecie biłgorajskim. Były to informacje kompleksowe, obejmujące działania wszystkich sekcji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju. Pozostałe informacje dotyczyły zagadnień dotyczących higieny żywności i żywienia (grzybobranie, produkcja pierwotna).

Wyżej wymienione zagadnienia ukazały się w mediach pod następującymi tytułami:

Portal biłgoraj.com.pl:

- „Przebieg wycieczki zimowego na terenie Powiatu Biłgorajskiego podczas ferii zimowych 2018 roku”;
- „Wakacje ‘pod lupą Sanepidu’ ”;

Portal NOWA Gazeta Biłgorajska:

- „Toalety i bieżąca woda w polu?”.

Biłgorajska Telewizja Kablowa:

- „Grzybobranie”; - wywiad udzielony przez klasyfikatora/pracownika sekcji HŻŻiPU
- „Bezpieczne wakacje 2018 r.”

NADZÓR NAD OBROTEM GRZYBAMI

Zgodnie z § 4 ust.1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2011 r. w sprawie grzybów dopuszczonych do obrotu lub produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby oraz uprawnień klasyfikatora grzybów i grzyboznawcy (Dz.U nr 115 z 2011r poz. 672) – „Grzyby świeże, rosnące w warunkach naturalnych, oraz grzyby suszone pozyskiwane z grzybów rosnących w warunkach naturalnych, mogą być oferowane konsumentowi finalnemu:

- 1) wyłącznie w placówkach handlowych lub na targowiskach;
- 2) pod warunkiem uzyskania atestu na grzyby świeże lub atestu na grzyby suszone”.

W związku z powyższym zbieracze runa leśnego (grzybów) odsprzedający je na targowisku zwracali się do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju o wydanie stosownych atestów.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej uprawnienia klasyfikatora grzybów posiada 2 pracowników.

W 2018 r. udzielono 16 porad dotyczących świeżych leśnych grzybów osobom zainteresowanym. Najczęściej były to grzyby jadalne - opieńka miodowa, gąska zielona, borowik ceglastopory, podgrzybek zajęczek, szmaciak gałęzisty, bocznik ostrygowaty.

Zgłaszano się również z grzybami niejadalnymi - blaszkowymi np. niejadalne gołąbki, grzyby podobne do gęsi zielonych, nieznane podobne do smardza.

W roku 2018 wydano 50 atestów na grzyby leśne świeże.

Gatunki grzybów, z którymi mieszkańcy regionu zgłaszali się w celu uzyskania atestów - borowik szlachetny, podgrzybek brunatny, pieprznik jadalny, maślak, mleczaj rydz, czubajka kania, opieńka miodowa.

W ramach działań oświatowych w okolicy targowiska zorganizowano wraz z pracownikami sekcji Oświaty Zdrowotnej wystawę grzybów leśnych, która cieszyła się dużym zainteresowaniem. Udzielano informacji i porad na temat grzybów jadalnych i szkodliwych dla zdrowia.

Wystawę odwiedzili uczniowie 2 szkół. Następnego dnia z tą wystawą odwiedzono 1 szkołę i 4 przedszkola. Edukacją objęto razem 728 osób (dzieci i młodzieży) oraz ogół społeczeństwa.

Udzielono wywiadu Biłgorajskiej Telewizji Kablowej (zamieszczony w serwisie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej.

W bieżącym roku nie zanotowano w powiecie zatruc grzybowych.

W punktach sprzedaży detalicznej znajdują się w obrocie grzyby świeże hodowlane i ich przetwory w opakowaniach jednostkowych.

Grzyby leśne oferowane są do sprzedaży głównie w okresie przedświątecznym w opakowaniach jednostkowych jako grzyby suszone bądź marynowane.

Podsumowanie:

Kontrole urzędowe zakładów żywnościowo-żywnościowych na 2018 r. planowano w oparciu o ocenę ryzyka biorąc pod uwagę rodzaj produkowanych lub wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, rodzaj i znaczenie zakładu, zasięg produkcji (liczba konsumentów, znaczenie lokalne, regionalne, przeznaczenie żywności produkowanej w zakładzie np. dla wrażliwych grup konsumentów), ocenę stanu sanitarnego z roku 2017 (analiza stwierdzonych niezgodności, rodzaje niezgodności), podjęte działania represyjne (mandaty, decyzje), własne systemy kontroli (GHP, GMP, HACCP), sygnały i skargi wnoszone przez konsumentów, wiarygodność i rzetelność przedsiębiorcy.

Zamierzenia w zakresie urzędowej kontroli żywności wyznaczone na 2018 rok zostały zrealizowane. Skontrolowano 97,3% obiektów zaplanowanych na 2018 r. (12 obiektów nie skontrolowano ze względu na obiektywne trudności). Dodatkowo przeprowadzono 323 kontrole poza planem (tj. 73,1% w stosunku do przeprowadzonych planowanych kontroli) związanych z działaniami doraźnymi wynikającymi z zatwierdzaniem nowych zakładów, kompleksowymi kontrolami zakładów nowo zatwierdzonych, nadzorem nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w okresie wakacji letnich i ferii zimowych, działaniami pokontrolnymi, kontrolami interwencyjnymi wynikającymi z doniesień konsumentów o nieprawidłowościach lub związanych

notyfikacjami zgłoszonymi w systemie RASFF. Ponadto przeprowadzano ponadplanowe kontrole tematyczne wynikające z bieżących potrzeb oraz kontrole akcyjne.

Kontrole akcyjne były przeprowadzane w określonych grupach obiektów i zawsze były związane z aktualną sytuacją mogącą mieć wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

Kontrole urzędowe, w trakcie których stwierdzano naruszenie przepisów prawa żywnościowego skutkowały prowadzeniem postępowania administracyjnego mającego na celu poprawę stanu bezpieczeństwa żywności. Wykonanie zaleceń weryfikowano podczas kontroli sprawdzających.

Współpracowano ze stacjami sanitarno-epidemiologicznymi w zakresie wzajemnego informowania się o nieprawidłowościach w celu realizacji działań na „swoim” terenie. Kontynuowano ścisłą współpracę z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie wzajemnym informowaniu się o nieprawidłowościach występujących w zakładach, na usunięcie których mają wpływ wymienione inspekcje oraz przeprowadzano wspólne kontrole zakładów. Kontynuowano również współpracę z organami policji w zakresie przestrzegania przepisów prawa żywnościowego.

Realizując art. 17 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2001 r. ustalającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, ustanawiającego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w sprawie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L 31 z 1.02.2002r., str. 1 ze zm; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463 ze zm.) w zakresie informowania opinii publicznej o bezpieczeństwie i ryzyku związanym z żywnością, nadzorem nad bezpieczeństwem żywności oraz innych działaniach monitorujących, obejmujących wszystkie etapy produkcji, przetwarzania i dystrybucji współpracowano z lokalnymi środkami masowego przekazu, udzielając informacji na temat stanu sanitarnego obiektów produkcji żywności i żywienia zbiorowego, działań Inspekcji Sanitarnej.

Podsumowując niniejsze opracowanie należy stwierdzić, że system urzędowej kontroli na terenie powiatu działa skutecznie. Przedsiębiorcy prowadzący działalność na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności są objęci nadzorem w zakresie przestrzegania przepisów prawa żywnościowego. Znacznie wzrosła świadomość operatorów żywności w zakresie zagrożeń w obrocie/produkcji żywności i znacząco zwiększa się ilość obiektów, które wdrożyły i utrzymują systemy bezpieczeństwa żywności, a co ważniejsze, doceniają zalety wpływające z wdrożenia systemu.

W zakresie „produkcji pierwotnej” objęto nadzorem 1626 producentów rolnych (w dalszym ciągu wpływają wnioski o wpis do rejestru). W celu poinformowania rolników o obowiązku rejestracji nawiązana jest współpraca z organami władz terytorialnych oraz odbiorcami płodów rolnych.

W celu osiągnięcia zamierzonego celu wykorzystywane są skuteczne narzędzia jakie daje prawo, tj. stosuje się odpowiednie sankcje karne w postaci nakładania grzywnien, wydaje się stosowne decyzje administracyjne, kieruje wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do LPWIS.

W przypadku powtarzających się uchybień zakład podlega wzmożonemu nadzorowi (zwiększona częstotliwość kontroli, planowane na bieżąco kontrole sprawdzające lub tematyczne).

W bieżącym roku stwierdzono zwiększoną liczbę obiektów niezgodnych w stosunku do roku ubiegłego (na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego) - 48 z 348 poddanych ocenie (2017 r. - 35 z 421), odzwierciedleniem tego jest zwiększona ilość nałożonych mandatów karnych – 85 (2017 r. – 60), wniosków o ukaranie do PWIS – 9 (2017 r. – 0) oraz wydanych decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego - 33 (2017 r. – 28), w tym decyzji wstrzymania /ograniczenia działalności – 10 (z czego 5 wynikało z niewłaściwej jakości wody w sieci gminnej) (w 2017 r. wydano 2 decyzje ograniczenia).

III. Nadzór sanitarny w zakresie Higieny Komunalnej.

Do zadań sekcji Higieny Komunalnej należy sprawowanie nadzoru nad:

- jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym pobieranie próbek wody do badań, wydawanie bieżących ocen cząstkowych, ocen okresowych i obszarowych)
- wywiązywaniem się podmiotów prowadzących zbiorowe zaopatrzenie w wodę z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem
- jakością wody w kąpieliskach (w tym pobieranie próbek wody do badań przed sezonem kąpielowym, wydawanie bieżących ocen oraz ocen sezonowych)
- miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpieli (wydawanie bieżących ocen)
- internetowym Serwisem Kąpieliskowym (System Monitoringu Jakości Wody w Kąpieliskach)- aktualizacja danych prowadzona w sposób zapewniający ich ciągłą i szybką wymianę
- jakością ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii z rodzaju *Legionella sp.*

do zadań sekcji Higieny Komunalnej należy również sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej
- w obiektach świadczących usługi hotelowe/noclegowe w tym nadzór nad warunkami sanitarnymi miejscowości, obiektów i tras turystycznych
- w obiektach służby zdrowia w zakresie postępowanie z odpadami medycznymi, postępowania z bielizną, postępowania ze zwłokami
- w obiektach sportowych
- na dworcach
- w domach opieki, w domach samopomocy, w warsztatach terapii zajęciowej
- w transporcie osobowym
- na placach zabaw i piaskownicach
- na terenach rekreacyjnych
- na cmentarzach
- w domach przedpogrzebowych oraz w transporcie pogrzebowym
- w trakcie przeprowadzanych ekshumacji
- na stacjach paliw
- w aptekach
- w kinach
- na wodociągach zbiorowego zaopatrzenia
- na wodociągach opartych na własnych ujęciach

Zakres działalności sekcji obejmuje również:

- wydawanie opinii dotyczących organizacji imprez masowych oraz nadzór sanitarny nad tymi imprezami
- wydawanie opinii dla gminnych regulaminów utrzymania porządku i czystości
- wydawanie decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji
- wydawanie opinii zezwalających na sprowadzanie zwłok z zagranicy

- wydawanie opinii zezwalających na wywóz zwłok za granicę

Nadzór sanitarny w 2018r., tak jak w latach poprzednich, prowadzony był przez pracowników sekcji Higieny Komunalnej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Biłgoraju zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem kontroli przygotowanym na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, w sytuacjach wymagających zajęcia stanowiska w sprawie, w przypadkach prowadzenia postępowań bądź wydawania zaleceń, przygotowania informacji bądź oceny stanu sanitarnego obiektów oraz interwencyjnie w przypadku zgłoszenia niewłaściwego stanu sanitarnego w nadzorowanych obiektach.

Wspólnie z wiodącą sekcją Nadzoru P/Epidemicznego kontrolowano obiekty służby zdrowia. Z sekcją Higieny Żywności i Przedmiotów Użytku kontrolowano obiekty gastronomiczno – noclegowe, a wspólnie z Nadzorem Zapobiegawczym uczestniczono w odbiorach obiektów.

Z sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży zorganizowano 3 spotkania z młodzieżą kształcąca się w Medycznym Studium Zawodowym w Biłgoraju (na kierunku kosmetologia) oraz Technikum Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Biłgoraju, (na kierunku fryzjerstwo) przekazując informacje o Projekcie „Zapobieganie zakażeniom HCV” współfinansowanym przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej oraz Ministra Zdrowia. Na spotkaniach tych przekazano młodzieży broszury informacyjne związane z tym projektem.

W zakresie gospodarki ściekowej, w 2018r.do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju wpłynęła skarga/informacja dotycząca awarii pompowni ścieków w miejscowości Andrzejówka w gminie Biłgoraj. Została ona przesłana do załatwienia zgodnie z kompetencją do Wójta Gminy.

W sprawie postępowania z odpadami wpłynęła anonimowa skarga na palenie odpadów na posesji w miejscowości Sól. Została ona przesłana do załatwienia zgodnie z kompetencją do Wójta Gminy Biłgoraj.

Podobnie jak w latach poprzednich, zgodnie z wytycznymi na 2018r. Wojewody Lubelskiego w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży, szczególną uwagę zwrócono na stan sanitarno – higieniczny terenów ogólnodostępnych, terenów sportowych i rekreacyjnych (zwłaszcza przy zbiornikach wodnych na których zorganizowano kąpielisko oraz miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli). Kontrolą sanitarną objęto również place zabaw, a zwłaszcza znajdujące się na ich terenie piaskownice.

Pracownicy Higieny Komunalnej przeprowadzili również 3 kontrole przebiegu imprez masowych, na zorganizowanie których wydano pozytywną opinię. Wyniki kontroli potwierdziły, że spełniono wymagania sanitarno – higieniczne do których organizator był zobowiązany.

Nadzór sanitarny nad obiektami w 2018 r.

Dane zgodne z obowiązującym drukiem sprawozdawczym MZ – 46.

Obiekt	wiersz (zgodnie z MZ- 46)	według ewidencji na 31 XII	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli
Ustępy publiczne, stałe, skanalizowane	2	5	5	5
Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	12	7	6	6
Placówki zapewniające całodobową opiekę	13	2	2	2
Noclegownie i domy dla bezdomnych	14	1	0	0
Hotele	16	2	2	2
Motele	17	1	1	1
Pensjonaty	18	3	3	3
Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	22	64	35	35
Zakłady fryzjerskie	23	88	82	94
Zakłady kosmetyczne	24	44	41	44
Zakłady odnowy biologicznej	26	8	6	6
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług: fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	27	10	9	12
Dworce autobusowe	28	1	1	1
Tereny rekreacyjne	44	9	9	12
Cmentarze	45	35	20	21
Domy przedpogrzebowe	46	2	2	2
Inne obiekty	48	89	52	53
Ogółem	49	371	276	298

W wierszu 48 jako *Inne obiekty* wskazano: apteki, punkty apteczne, stacje paliw, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, zakłady usług pogrzebowych, pralnie, targowiska, kostnice, transport odpadów

Krótką charakterystyka grup obiektów zawierająca ocenę i porównanie do wcześniejszego okresu sprawozdawczego.

Stan sanitarny, higieniczny i techniczny w przypadku 3 **ustępów publicznych** (w Józefowie, Frampolu i Tarnogrodzie) tak jak w latach poprzednich, utrzymuje się na stałym dobrym poziomie, natomiast stan sanitarny dwóch ustępów publicznych znajdujących się w Biłgoraju należy ocenić jako dostateczny.

Zakres przedmiotowy przeprowadzanych kontroli obejmował przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w obiekcie oraz utrzymanie należytego stanu sanitarno – higienicznego obiektu, w szczególności postępowania z odpadami, gospodarki ściekowej w obiekcie oraz prowadzonych czynności sprzątania i prowadzenia dezynfekcji oraz prawidłowości przechowywania sprzętu porządkowego.

Stan sanitarno – higieniczny i porządkowy w grupie nadzorowanych **jednostek organizacyjnych pomocy społecznej** nie budził zastrzeżeń. Zakres przedmiotowy wszystkich przeprowadzanych kontroli obejmował przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne oraz utrzymanie należytego stanu sanitarno – higienicznego i porządkowego obiektu w tym jego zaplecza sanitarnego, gospodarczego, zaopatrzenie w wodę i postępowanie z odpadami.

Podczas prowadzonych czynności kontrolnych, w przypadku całodobowego świadczenia usług, oceniano również postępowanie z bielizną (w tym jej przechowywanie/magazynowanie, transport oraz pranie).

W stosunku do żadnego obiektu z tej grupy nie były prowadzone postępowania administracyjne. Obiekty te, tak jak w latach poprzednich, oceniono jako dobre zarówno w zakresie utrzymania czystości obiektu, postępowania z bielizną czystą i brudną, postępowania z odpadami, warunków higieniczno – sanitarnych zaplecza sanitarnego i gospodarczego jak również stanu porządkowego terenu wokół tych obiektów.

W grupie **obiektów świadczących usługi noclegowe** na terenie powiatu, należy zaznaczyć, że ich większość deklaruje działalność całoroczną. W porównaniu do lat poprzednich nie są widoczne większe różnice przy ocenie stanu sanitarno – porządkowego. Objęte bieżącym nadzorem sanitarnym obiekty świadczące usługi noclegowe świadczą usługi zgodnie z nałożonymi standardami sanitarnymi.

Zakres przedmiotowy wszystkich przeprowadzanych w obiektach noclegowych kontroli obejmował kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne oraz utrzymanie należytego stanu sanitarno – higienicznego i porządkowego obiektu, w tym zaplecza sanitarnego, gospodarczego, zaopatrzenia w wodę i postępowania z odpadami.

W obiektach z klimatyzacją oceniano postępowanie w zakresie prowadzenia jej przeglądów. Ocenie poddawano również sposób postępowania z bielizną (w tym transport, przechowywanie i pranie). Sprawdzano również wiedzę w zakresie znajomości potencjalnych zagrożeń (pluskwy, *Legionella sp.*) oraz sposób prowadzenia w obiekcie sprawdzeń tego typu zagrożeń (zapisy, procedury, instrukcje).

Podsumowując nadzór nad obiektami świadczącymi usługi noclegowe, należy stwierdzić, że obiekty te w 2018r. były właściwie przygotowane do świadczenia usług. Standard świadczonych usług, zakres usług jak również zaplecze i wyposażenie w tych obiektach było zróżnicowane ale, w porównaniu do lat poprzednich, obserwuje się sukcesywne rozszerzenie oferty turystycznej zarówno jeśli dotyczy to budowy, rozbudowy bądź modernizacji samych obiektów noclegowych jak również ich zaplecza i świadczonych usług.

Zakres przedmiotowy wszystkich przeprowadzanych kontroli w grupie obiektów świadczących **usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej** obejmował kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne oraz utrzymanie w nich należytego stanu sanitarno – higienicznego i porządkowego, w tym zaplecza sanitarnego, gospodarczego, zaopatrzenie w wodę oraz postępowanie z odpadami. W obiektach z klimatyzacją oceniano postępowanie w zakresie prowadzenia jej przeglądów.

Podczas kontroli w obiektach, w których świadczone są usługi naruszające ciągłość tkanek, sprawdzano czy jest wdrożona i stosowana procedura przygotowana w oparciu o art. 16 Ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi. Przeprowadzano ocenę poprawności jej zapisów, skuteczność wdrożenia i prawidłowość postępowania.

Kontroli poddawano w szczególności przestrzeganie zasad higieny przy świadczeniu usług. Oceniano czy usługi świadczone są z zachowaniem standardów sanitarnych, zgodnie z przygotowanymi procedurami regulującymi sposób postępowania oraz zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji, sposoby przeprowadzania dezynfekcji skóry oraz prowadzenia dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń.

Oceniano umiejętność przygotowywania roztworów roboczych do dezynfekcji, wiedzę z zakresu oznakowań preparatów kosmetycznych (PAO), w tym oznakowanie otworzonych do użycia preparatów, jak również wiedzę z zakresu informacji zawartych w kartach charakterystyki stosowanych środków, a dotyczących zakresu bezpiecznego wykonywania usług. Zwracano również uwagę na dobieranie środków do dezynfekcji w oparciu o gwarantowane ich spektrum działania i czasy ekspozycji. Oceniano przechowywanie odzieży roboczej/ochronnej, wierzchniej

oraz przechowywanie narzędzi wykorzystywanych do wykonywania usług.

We wszystkich kontrolowanych gabinetach oraz zakładach świadczących usługi kosmetyczne są przygotowane, wdrożone i stosowane procedury regulujące sposoby wykonywania usług w celu zapobiegania zakażeniom (głównie krwiopochodnym). Środki dezynfekcyjne w obiektach właściwe – z szerokim spektrum działania.

W większości obiektów używane są preparaty o wysokim poziomie dezynfekcji, mające właściwości sporobójcze. Większość usług, a w niektórych obiektach wszystkie usługi, wykonywana jest narzędziami jednorazowego użytku. W przypadkach prowadzenia procesu dezynfekcji był on prowadzony prawidłowo.

Nadal kontynuowany jest projekt, przygotowane w ramach szwajcarskiego programu SWISS CONTRIBUTION, – „Zapobieganie zakażeniom HCV” .

Nadzorowane obiekty świadczące usługi fryzjerskie i kosmetyczne działają w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, w związku z tym nadzór sanitarny realizowany był zgodnie z wymaganiami ustawy Prawo przedsiębiorców, w tym obowiązku zawiadomiania strony o zamiarze wszczęcia kontroli. Obowiązek ten utrudniał obiektywną ocenę zarówno w zakresie bezpiecznego świadczenia usług jak i stanu sanitarnego tych obiektów.

Dworzec autobusowy w Biłgoraju mieści się w budynku murowanym, wolnostojącym. Obiekt bez zaplecza sanitarnego dla podróżnych. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny dworca autobusowego w Biłgoraju, tak jak w latach poprzednich oceniono jako dostateczny.

Zarządcy, znajdujących się pod nadzorem sanitarnym, **terenów rekreacyjnych, w tym placów zabaw**, dbają o ich właściwy stan sanitarno – higieniczny i porządkowy.

W porównaniu do roku poprzedniego nie zaobserwowano zmian w funkcjonowaniu tych obiektów. Stan sanitarno – higieniczny i porządkowy, tak jak w roku poprzednim, oceniono jako dobry. Place zabaw utrzymywane były w dobrym stanie sanitarno – porządkowym. We wszystkich skontrolowanych piaskownicach wymieniany był piasek co potwierdzały przedstawiane podczas kontroli dokumenty.

Prowadzony systematyczny nadzór sanitarny nad tymi obiektami skutkuje większą świadomością administratorów co do odpowiedzialności za te obiekty. Ma to bezpośrednie przełożenie nie tylko na ich stan sanitarny ale również na poprawę ich estetyki.

Cmentarze powiatu biłgorajskiego to w zdecydowanej większości stare obiekty, często całe albo w części figurujące w rejestrze zabytków. Są to obiekty ogrodzone, z sukcesywnie prowadzoną poprawą stanu technicznego ogrodzenia, z alejkami komunikacyjnymi w różnym stopniu i charakterze utwardzenia. Wszystkie skontrolowane w 2018 r. cmentarze utrzymane są w należytym stanie porządkowym. Zarządcy mają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych. Stwierdzany podczas kontroli stan sanitarno – higieniczny i porządkowy cmentarzy w porównaniu do lat poprzednich uległ wyraźnej poprawie.

Znajdujące się pod nadzorem dwa **domy przedpogrzebowe** oceniono jako dobre. Stan sanitarno – higieniczny i porządkowy obiektów oraz terenu wokół nich nie budził zastrzeżeń. Jeden z nich funkcjonuje jako dom pożegnań. Obecnie nie są przechowywane w nim zwłoki. Pomieszczenia w obu obiektach zabezpieczone są przed dostępem zwierząt i owadów. W obiekcie przechowującym zwłoki sposób ich przechowywania prawidłowy, w chłodniach z monitorowaną temperaturą.

Stan sanitarno – higieniczny, techniczny i porządkowy w podziale na rodzaj obiektów (**apteki, stacje paliw, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe**) nie budził zastrzeżeń w żadnej z grup i jest porównywalny do lat poprzednich.

Kontrola koncesji w stacjach paliw pokazała, że wszystkie skontrolowane obiekty posiadają koncesję na obrót paliwami, bądź wystąpiły z wnioskiem o przyznanie nowej koncesji.

Stwierdzano, podczas prowadzonych czynności kontrolnych, stan sanitarno – higieniczny i techniczny **środków transportu** (transport osobowy, transport zwłok, transport sanitarny, transport odpadów medycznych) nie budził zastrzeżeń. Nie stwierdzano nieprawidłowości, nie nałożono mandatów, nie wszczynano postępowań.

Skontrolowano **18** środków transportu (autobusy komunikacji publicznej, samochody do przewozu chorych, samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, samochód do przewozu odpadów medycznych).

W zakresie realizacji ustawy **o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych** w nadzorowanych obiektach stwierdzono, że przepisy te były respektowane we wszystkich kontrolowanych obiektach. W każdym z nich znajdowało się oznakowanie – znak graficzny i słowny o zakazie palenia tytoniu.

Podsumowując nadzór nad obiektami użyteczności publicznej należy stwierdzić, że w większości kontrolowanych obiektów stwierdzano stan sanitarny nie budził zastrzeżeń. Nie są prowadzone postępowania administracyjne na żaden z nadzorowanych obiektów. Pojedyncze przypadki, gdzie te standardy nie zostały zachowane skutkowały wydaniem decyzji bądź wydaniem zaleceń. Wszystkie zalecenia nałożone obowiązkami decyzji zostały wyegzekwowane.

W gabinetach kosmetycznych zdecydowana większość usług wykonywana jest narzędziami jednorazowego użytku. W części zakładów usługi wykonywane są wyłącznie narzędziami jednorazowego użytku. Tendencję do jednorazowego używania, zaobserwowano również w obiektach świadczących usługi fryzjerskie i kosmetyczne w przypadku bielizny, peleryn, a nawet odzieży ochronnej.

Przeprowadzono kontrolę 14 placów zabaw, skontrolowano 13 piaskownic. Plac zabaw utrzymywane były w dobrym stanie sanitarno – porządkowym. We wszystkich piaskownicach wymieniany był piasek co potwierdzały przedstawiane podczas kontroli dokumenty. Prowadzony systematyczny nadzór sanitarny nad tymi obiektami skutkuje większą świadomością administratorów co do odpowiedzialności za te obiekty.

W 2018r. znaczną poprawę zaobserwowano w obszarze postępowania z odpadami komunalnymi na cmentarzach.

Podsumowując wyniki przeprowadzonych kontroli należy stwierdzić, że stan sanitarno – higieniczny i porządkowy, nadzorowanych przez sekcję Higieny Komunalnej obiektów na terenie powiatu biłgorajskiego, nie budził większych zastrzeżeń i w porównaniu do roku poprzedniego utrzymywał się na stałym, porównywalnie dobrym poziomie.

Nadzorowane obiekty użyteczności publicznej, znajdujące się w ewidencji obiektów i objęte bieżącym nadzorem sanitarnym, w zdecydowanej większości świadczą usługi zgodnie z nałożonymi standardami sanitarnymi.

Nadzór nad kąpieliskami.

W 2018r. kąpielisko zostało zorganizowane na Zalewie „Bojary” w Biłgoraju

Kąpielisko – wydane oceny o przydatności wody do kąpieleli.

Lp.	akwen	Nazwa kąpieliska	Właściciel	Użytkownik	Czas (od – do) kiedy obowiązywała ocena o przydatności wody do kąpieleli
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	20.06.2018r. – 10.07.2018r. (30.06.2018r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)

2.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	10.07.2018r – 31.07.2018r.
3.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	31.07.2018r. – 20.08.2018r.
4.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	20.08.2018r. – 02.09.2018r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, po otrzymaniu wyników wody od administratora obiektu, wydał **4 oceny** przydatności wody do celów kąpielowych.

Nie wprowadzono zakazów kąpeli

Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli w 2018 r.

Lp.	Akwen	nazwa zwyczajowa MoWDK	właściciel	użytkownik
1.	Zalew Biszczka - Żary	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli Plaża Zalew Biszczka – Żary nr 1	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biszczce
2.	Zalew Biszczka - Żary	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli Plaża Zalew Biszczka – Żary nr 2	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biszczce
3.	Zalew Józefów	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli Nr 1	Gmina Józefów	Gmina Józefów
4.	Zalew Józefów	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli Nr 2	Gmina Józefów	Gmina Józefów
5.	Zalew we Frampolu	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli – Zalew we Frampolu I	Gmina Frampol	Gmina Frampol
6.	Zalew we Frampolu	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli – Zalew we Frampolu II	Gmina Frampol	Gmina Frampol

W roku 2018, zostało zgłoszone przed sezonem, 6 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (w Józefowie, Frampolu oraz na Zalewie Biszczka – Żary).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, po otrzymaniu wyników wody od administratorów obiektów, wydał **11 ocen** przydatności wody do celów kąpielowych. Nie wprowadzono zakazów kąpeli.

Ponadto przeprowadzono w trakcie sezonu kąpielowego **6** kontroli stanu sanitarno – higienicznego terenów rekreacyjnych przy miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli.

Stwierdzany na tych obiektach stan sanitarno-higieniczny oraz porządkowy nie budził zastrzeżeń i został oceniony jako dobry. Kontrole wykazały również, że nadzór nad tymi miejscami prowadzony był przez zarządców właściwie.

Nadzór nad jakością wody do spożycia.

Bezpieczeństwo zdrowotne wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, jest priorytetem działań Inspekcji Sanitarnej.

Jakość wody musi być zawsze utrzymana na poziomie **akceptowalnym przez konsumenta**.

Woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz nie ma agresywnych właściwości korozyjnych i spełnia wymagania określone w obowiązujących przepisach.

Nadzór nad jakością wody Sekcja Higieny Komunalnej sprawuje w:

- **39** wodociągach zbiorowego zaopatrzenia
- **6** innych podmiotach zaopatrujących w wodę

Wykaz producentów wody zaopatrujących ludność.

Lp.	Nazwa producenta	Nazwa wodociągu	Wielkość produkcji wodociągu	Wielkość produkcji producenta	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez producenta
1	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka zo.o. ul. Łąkowa 13, 23-400 Biłgoraj	Biłgoraj	2922,8	2922,8	26030	26030
2	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Dyle	21	1138	376	11887
3	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Hedwizyn	452		2128	
4	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Korczów - Okrągłe	182		2595	
5	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Sól	238		3362	
6	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Dąbrowica	94		1345	
7	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Majdan Gromadzki	126		1636	
8	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Ciosmy	25		445	
9	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Józefów	329,9	749,2	2754	6913
10	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Górecko Stare	90,8		799	

11	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Majdan Nepryski	237,5		2346	
12	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Stanisławów	78,9		902	
13	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Szopowe	12,1		112	
14	Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka zo.o ul. Kościuszki 5, 23-420 Tarnogród	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	309	550	2317	3402
15	Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka zo.o ul. Kościuszki 5, 23-420 Tarnogród	Tarnogród Przedmieście Płuskie	241		1085	
16	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Goraj	134,3		1159	
17	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Albinów Duży	2,4	389,6	62	3598
18	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Gilów	31		235	
19	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Jędrzejówka	72,9		390	
20	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Kondraty	19,9		168	
21	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Zastawie	129,1		1584	
22	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Frampol	156,5	653,1	2322	7898
23	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Korytków Mały	176,8		2343	
24	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Teodorówka - Radzięcín	319,8		3233	
25	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Turobin	93		1574	
26	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Gródki	88	421	1144	6064

27	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Żabno	36		479	
28	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Tarnawa Duża	55		998	
29	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Żurawie	149		1869	
30	Zakład Gospodarki Komunalnej Potok Górny 116, 23-423 Potok Górny	Potok Górny	232	444	3155	5417
31	Zakład Gospodarki Komunalnej Potok Górny 116, 23-423 Potok G.	Lipiny Dolne	212		2262	
32	Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpolu Zaorendzie ul. Szkolna 44, 23-407 Tereszpol	Tereszpol - Zygmunt	343,2	408,7	3484	3984
33	Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpolu Zaorendzie ul. Szkolna 44, 23-407 Tereszpol	Lipowiec	65,5		500	
34	Zakład Gospodarki Komunalnej Biszczka 79, 23-425 Biszczka	Biszczka	345	345	4005	4005
35	Zakład Gospodarki Komunalnej Obsza 36, 23-413 Obsza	Babice – Dorbozy	1123	1123	9445	9445
36	Zakład Gospodarki Komunalnej Łukowa 570/4, 23-412 Łukowa	Łukowa	536,2	536,2	4303	4303
37	Zakład Gospodarki Komunalnej ul.Przemysłowa10 23-415 Księżpol	Księżpol	214,9	394,3	2597	5223
38	Zakład Gospodrki Komunalnej ul.Przemysłowa10 23-415 Księżpol	Markowicze	179,4		2626	
39	Gmina Aleksandrów Aleksandrów 380 23-408 Aleksandrów	Aleksandrów	364	364	3606	3606

Wykaz producentów wody dostarczających wodę z indywidualnych ujęć jako część działalności handlowej lub do budynków użyteczności publicznej.

Lp.	Nazwa producenta	Wielkość produkcji wodociągu	Wielkość produkcji producenta	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez producenta
1	Arion Szpitale sp. z o. o. Zespół Opieki Zdrowotnej w Biłgoraju ul. Dr Pojaska 5, 23-400 Biłgoraj	58,4	58,4	0	0
2	ATL Spółka z o. o. ul. Piłsudskiego 180, 05-091 Ząbki	0,3	0,3	0	0
3	Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowo Produkcyjne ATOS Eksport-Import Gromada 165, 23-400 Biłgoraj	2,3	2,3	0	0
4	Gospodarstwo Rolne Tomasz Czajka Hosznia Ordynacka 44 23-450 Goraj	1,0	1,0	6	6
5	Zakład Mięсны Wasąg Sp. Jawna Hedwiżyn 118 23-400 Biłgoraj	21,4	21,4	0	0
6	Masarnia Nieścior Sp. z o.o. w upadłości ul. Przemysłowa 12 23-415 Księżpol	20,9	20,9	0	0

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia.

Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia					Liczba ludności korzystającej z wody odpowiadającej wymaganiom
Gmina	wodociąg	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra /zła]	
Biłgoraj	Biłgoraj	Targowa 14	2922,8	dobra	26030
Biłgoraj	Dyle	-	21	dobra	376
Biłgoraj	Hedwiżyn	-	452	dobra	2128
Biłgoraj	Korczów-Okragłe	-	182	dobra	2595
Biłgoraj	Sól	-	238	dobra	3362
Biłgoraj	Dąbrowica	-	94	dobra	1345
Biłgoraj	Majdan Gromadzki	-	126	dobra	1636
Biłgoraj	Ciosmy	-	25	dobra	360
Józefów	Józefów	Leśna 1	329,9	dobra	2754
Józefów	Górecko Stare	-	90,8	dobra	799
Józefów	Majdan Nepryski	-	237,5	dobra	2346
Józefów	Stanisławów	-	78,9	dobra	902
Józefów	Szopowe	-	12,1	dobra	112
Tarnogród	Tarnogród Prz. Różanieckie	Przedmieście Róż.	309	dobra	2317
Tarnogród	Tarnogród Prz. Płuskie	Przedmieście Pł.	241	dobra	1085

Goraj	Goraj	-	134,3	dobra	1159
Goraj	Albinów Duży	-	2,4	dobra	62
Goraj	Gilów	-	31	dobra	235
Goraj	Jędrzejówka	-	72,9	dobra	390
Goraj	Kondraty	-	19,9	dobra	168
Goraj	Zastawie	-	129,1	dobra	1584
Frampol	Frampol	Gorajska 15	156,5	dobra	2322
Frampol	Korytków Mały	-	176,8	dobra	2343
Frampol	Teodorówka-Radzięcín	-	319,8	dobra	3233
Turobin	Turobin	-	93	dobra	1574
Turobin	Gródki	-	88	dobra	1112
Turobin	Żabno	-	36	dobra	479
Turobin	Tarnawa Duża	-	55	dobra	998
Turobin	Żurawie	-	149	dobra	1869
Potok	Potok Górny	-	232	dobra	3155
Potok	Lipiny Dolne	-	212	dobra	2262
Tereszpol	Tereszpol Zygmuntý	-	343,2	dobra	3484
Tereszpol	Lipowiec	-	65,5	dobra	500
Biszczá	Biszczá	-	345	dobra	4005
Obszá	Babice-Dorbozy	-	1123	dobra	9176
Łukowa	Łukowa	-	536,2	dobra	4303
Księżpól	Księżpól	-	214,9	dobra	2597
Księżpól	Markowicze	-	179,4	dobra	2626
Aleksandrów	Aleksandrów	Klonowa 9	364	dobra	3606
Razem			10438,9		101389

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z innych podmiotów zaopatrujących w wodę.

Nazwa wodociągu lokalnego (inny podmiot zaopatrujących w wodę)					Liczba ludności korzystającej z wody odpowiadającej wymaganióm
Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	
Biłgoraj Miasto	Biłgoraj Arion Szpital	ul. Pojaska 5	58,4	dobra	-
Turobin	Tokary – Gospodarstwo Rolne	Tokary	0,3	dobra	-
Biłgoraj	Gromada – „Atos”	Gromada 164	2,3	dobra	-
Goraj	Gospodarstwo Rolne Tomasz Czajka,	Hosznia Ordynacka 44	1	dobra	6
Biłgoraj	Zakład Mięсны Wasąg,	Hedwiżyn 118	21,4	dobra	-
Księżpól	Masarnia Nieścior, Księżpól	ul. Przemysłowa 12	20,9	dobra	-
Razem			104,3		6

Liczba mieszkańców powiatu biłgorajskiego zaopatrywanych w wodę z wodociągów znajdujących się poza powiatem - Łącznie **541**.

Końcówki wodociągów wchodzące na teren powiatu biłgorajskiego:

- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia **Radecznicza** zaopatruje mieszkańców miejscowości:

305 - Chłopków z Gminy Frampol

18 - część Hoszni Ordynackiej z Gminy Goraj

161 - Wólka Czernięcińska z Gminy Turobin

- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia **Gruszka Duża** zaopatruje mieszkańców:

57 – część miejscowości Zabłocie z Gminy Turobin

Liczba ludności korzystająca z wodociągów powiatu biłgorajskiego – 101 389

Liczba ludności powiatu biłgorajskiego korzystająca z wody dobrej jakości z innych powiatów (końcówki wodociągów) – 541

Liczba ludności korzystająca z innych podmioty zaopatrujących w wodę – 6

Łącznie na terenie powiatu biłgorajskiego z wody dobrej jakości korzysta 101 936 osób.

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o produkcji ≤ 100 m³/d

W ewidencji znajduje się 15 wodociągów.

Wodociągi na których prowadzono postępowanie administracyjne:

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Data wydania decyzji	Usterki (dot. tylko stanu sanitarno-higienicznego)	Termin wykonania	Data kontroli sprawdzającej
1.	Dąbrowica	Biłgoraj	06.11.2017 wygaśnięcie 18.09.2018	1. Metalowe węży do zbiornika skorodowane dużymi plamami rdzy. 2. Liczne odpryski tynku oraz widoczne zacieki na ścianie zewnętrznej zbiornika wyrównawczego.	30.09.2018	18.09.2018
2.	Gródki	Turobin	27.11.2017 wygaśnięcie 30.03.2018	1. Brak możliwości monitoringu temperatury w magazynie podchlorynu sodowego. 2. Brak ochrony pomieszczenia magazynu podchlorynu sodowego przed światłem słonecznym. 3. Brak sprawnej wentylacji mechanicznej w magazynie podchlorynu sodowego. 4. Brak na wyposażeniu odzieży ochronnej dla pracowników dokonujących przelewania podchlorynu sodowego.	Punkt 1,2,3 w terminie do 30.11.2017 Punkt 4 w terminie do 30.03.2018	Punkt 1,2,3 01.12.2017 Punkt 4 12.04.2018
3.	Gródki	Turobin	18.06.2018 przedłużenie 29.10.2018 wygaśnięcie 11.12.2018	1. Zły stan sanitarno techniczny pomieszczeń hydroforni. 2. Zły stan sanitarno techniczny ogrodzenia terenu hydroforni.	30.10.2018 przedłużenie 30.11.2018	10.12.2018

4.	Turobin	Turobin	18.06.2018 wygaśnięcie 10.12.2018	1. Odżelaziacz nr 2 w dolnej części z widocznymi oznakami korozji. 2. Zły stan sanitarno techniczny ścian i sufitu w pomieszczeniu hydroforni. 3. Zły stan sanitarno techniczny ścian w pomieszczeniu chlorowni.	07.12.2018	10.12.2018
----	---------	---------	---	--	------------	------------

Na wszystkich wodociągach, o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$, zakończono prowadzone postępowania administracyjne.

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ na których stosowane jest uzdatnianie wody.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Dąbrowica	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
2.	Ciosmy	Biłgoraj	koagulacja, odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
3.	Turobin	Turobin	filtracja, napowietrzanie

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju nie wpływały informacje o wystąpieniu deficytów wody w tej grupie wodociągów.

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia, o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$, na których wystąpiły awarie i przerwy w dostawie wody.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Ilość awarii (liczba)	Rodzaj (np. sieć wodociągowa, awaria pompy)
1.	Jędrzejówka	Goraj	2	sieć wodociągowa
2.	Gilów	Goraj	2	sieć wodociągowa
3.	Kondraty	Goraj	2	sieć wodociągowa
4.	Gródki	Turobin	1	1 awaria pompy
5.	Lipowiec	Tereszpol	5	sieć wodociągowa

**Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o produkcji 101 – 1000 m³/d –
w ewidencji znajdują się 22 wodociągi.**

Wodociągi, na których prowadzono postępowanie administracyjne.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Data wydania decyzji	Usterki (dot. stanu sanitarno-higienicznego)	Termin wykonania	Data kontroli sprawdzającej
1.	Zastawie	Goraj	27.11.2017 wygaśnięcie 11.06.2018	1. Duże odpryski farby w zbiorniku wyrównawczym na ścianie nad lustrem wody. 2. Brak możliwości monitoringu temperatury w magazynie podchlorynu sodowego. 3. Brak ochrony pomieszczenia magazynu podchlorynu sodowego przed światłem słonecznym. 4. Brak sprawnej wentylacji mechanicznej w magazynie podchlorynu sodowego. 5. Brak na wyposażeniu odzieży ochronnej dla pracowników dokonujących przelewania podchlorynu sodowego.	30.05.2018	11.06.2018
2.	Majdan Nepryski	Józefów	03.04.2018 przedłużenie 25.07.2018 wygaśnięcie 07.11.2018	1. Brak możliwości monitoringu temperatury w magazynie podchlorynu sodowego. 2. Brak ochrony pomieszczenia magazynu podchlorynu sodowego przed światłem słonecznym. 3. Brak na wyposażeniu odzieży ochronnej dla pracowników dokonujących przelewania podchlorynu sodowego. 4. Brak sprawnej wentylacji mechanicznej w magazynie podchlorynu sodowego. 5. Brak bieżącej wody w pomieszczeniu magazynu podchlorynu sodowego. 6. Zły stan sanitarno techniczny ścian w szachcie studziennym. 7. Zły stan sanitarno techniczny metalowego wjazdu do zbiornika wyrównawczego. 8. Zły stan sanitarno techniczny pomieszczenia hydroforni 9. Zły stan sanitarno techniczny zbiorników hydroforów. 10. Zły stan sanitarno techniczny pomieszczenia higienicznego.	punkt 1-5 30.04.2018, punkt 6-10 31.07.2018, punkt 9 31.10.2018	Punkt 1-5 10.05.2018, Punkt 6 – 8,10 31.07.2018, Punkt 9 05.11.2018
3.	Tereszpol Zygmunt	Tereszpol	16.04.2018 wygaśnięcie 28.09.2018	1. Zły stan sanitarno techniczny ścian, metalowych elementów w szachcie studziennym. 2. Zły stan sanitarno techniczny pomieszczenia higienicznego. 3. Zły stan sanitarno techniczny ściany zewnętrznej budynku hydroforni. 4. Brak możliwości technicznej korzystania z chloratora, niewłaściwe warunki przechowywania podchlorynu sodowego.	28.09.2018	28.09.2018

4.	Markowicze	Księżpol	11.06.2018 wygaśnięcie 02.10.2018	1. Zły stan sanitarno techniczny metalowej pokrywy na zbiorniku wyrównawczym. 2. Zły stan sanitarno techniczny ścian zewnętrznych na zbiornikach wyrównawczych .	01.10.2018	02.10.2018
5.	Aleksandrów	Aleksandrów	15.06.2018 wygaśnięcie 24.10.2018	1. Zły stan sanitarno techniczny zbiorników filtrów pośpiesznych. 2. Zły stan sanitarno techniczny płyt na kanale technicznym. 3. Brak możliwości monitoringu temperatury w magazynie podchlorynu sodowego . 4. Brak na wyposażeniu odzieży ochronnej dla pracowników dokonujących przelewania podchlorynu sodowego.	19.10.2018	24.10.2018

Na wszystkich wodociągach zakończono prowadzone postępowania administracyjne, na koniec roku wodociągi oceniono jako dobre lub dostateczne.

Wodociągi, o produkcji 101 – 1000 m³/d, które w roku 2018 dostosowały jakość wody do obowiązujących wymogów.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Powiat	Parametr	Decyzja
1.	Majdan Nepryski	Józefów	biłgorajski	bakterie grupy coli, enterokoki	Decyzja stwierdzająca brak przydatności z dnia 23.02.2018r. Decyzja stwierdzająca warunkową przydatność wody z dnia 02.03.2018r. Decyzja stwierdzająca przydatność wody z dnia 16.03.2018r.
2.	Tereszpol Zygmunt	Tereszpol	biłgorajski	bakterie grupy coli,	Decyzja stwierdzająca warunkową przydatność wody z dnia 13.03.2018r. Decyzja stwierdzająca przydatność wody z dnia 19.03.2018r.
3.	Korczów Okrągłe	Biłgoraj	biłgorajski	żelazo	Decyzja stwierdzająca warunkową przydatność wody z dnia 08.05.2018r. Decyzja stwierdzająca przydatność wody z dnia 05.06.2018r.
4.	Biszczka (na odcinku od pompowni Biszcza/Bukowina)	Biszczka	biłgorajski	bakterie grupy coli,	Decyzja stwierdzająca brak przydatności z dnia 18.06.2018r. Decyzja stwierdzająca przydatność wody z dnia 22.06.2018r.
5.	Hedwiżyn	Biłgoraj	biłgorajski	bakterie grupy coli,	Decyzja stwierdzająca warunkową przydatności z dnia 22.06.2018r. Decyzja stwierdzająca przydatność wody z dnia 04.07.2018r.
6.	Majda Gromadzki	Biłgoraj	biłgorajski	jon amonowy	Decyzja o umorzeniu postępowania przed wydaniem decyzji 24.07.2018r.

Wodociągi, o produkcji 101 – 1000 m³/d, poddawane procesowi stałej dezynfekcji wody.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób dezynfekcji
1.	Majdan Nepryski	Józefów	stała dezynfekcja w okresie 02.03.2018 – 16.03.2018r., sposób dezynfekcji - podchloryn sodu
2.	Tereszpol Zygmunt	Tereszpol	stała dezynfekcja w okresie 13.03.2018 – 19.03.2018r., sposób dezynfekcji - podchloryn sodu
3.	Hedwiżyn	Biłgoraj	stała dezynfekcja w okresie 22.06.2018 – 04.07.2018r., sposób dezynfekcji - podchloryn sodu

Wodociągi, o produkcji 101 – 1000 m³/d, na których stosowane jest uzdatnianie wody.

Lp.	nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Okragłe-Korczów	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
2.	Sól	Biłgoraj	filtracja, napowietrzanie, wymiana jonowa
3.	Majdan Grom.	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
4.	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	filtracja, napowietrzanie
5.	Tarnogród Przedmieście Płuskie	Tarnogród	filtracja, napowietrzanie
6.	Biszczka	Biszczka	filtracja, napowietrzanie
7.	Księżpol	Księżpol	filtracja, napowietrzanie
8.	Markowicze	Księżpol	filtracja, napowietrzanie
9.	Aleksandrów	Aleksandrów	filtracja, napowietrzanie

Wodociągi, o produkcji 101 – 1000 m³/d, na których wystąpiły awarie i przerwy w dostawie wody.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii	Rodzaj
1.	Aleksandrów	Aleksandrów	2	1 sieć wodociągowa 1 wymiana pompy głębinowej
2.	Zastawie	Goraj	4	2 sieć wodociągowa 1 pompy głębinowe
3.	Goraj	Goraj	1	sieć wodociągowa
4.	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	12	12 sieć wodociągowa

5.	Tarnogród Przedmieście Płuskie	Tarnogród	15	15 sieć wodociągowa
6.	Biszczka	Biszczka	25	14 przyłącza wodociągowe 10 sieć wodociągowa 1 pompy głębinowe
7.	Tereszpol	Tereszpol	6	6 sieć wodociągowa
8.	Łukowa	Łukowa	3	1 sieć wodociągowa 2 zabezpieczenie pompy płaskiej
9.	Księżpol	Księżpol	1	1 wymiana pompy głębinowej
10.	Potok Górny	Potok Górny	3	3 przyłącze wodociągowe
11.	Lipiny Dolne	Potok Górny	4	4 przyłącze wodociągowe
12.	Frampol	Frampol	4	4 sieć wodociągowa
13.	Korytków Mały	Frampol	1	1 sieć wodociągowa
14.	Teodorówka - Radziecin	Frampol	6	6 sieć wodociągowa
15.	Żurawie	Turobin	1	1 sieć wodociągowa

Wydane decyzje o **warunkowej przydatności** wody do spożycia.

Lp.	Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia	Gmina	Data wydania decyzji	przekroczony parametr	czas trwania przekroczenia	prowadzone działania naprawcze
1.	Majdan Nepryski	Józefów	02.03.2018	bakterie grupy coli,	02.03.2018 - 16.03.2018	dezynfekcja wody, płukanie sieci
2.	Tereszpol Zygmunt	Tereszpol	13.03.2018	bakterie grupy coli,	13.03.2018 - 19.03.2018	dezynfekcja wody, płukanie sieci
3.	Korczów Okrągłe	Biłgoraj	08.05.2018	żelazo	08.05.2018 - 05.06.2018	wymiana pompy, płukanie sieci
4.	Hedwiżyn	Biłgoraj	22.06.2018	bakterie grupy coli,	22.06.2018 - 04.07.2018	dezynfekcja wody, płukanie sieci

**Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia, w których stwierdzono
brak przydatności wody do spożycia.**

Lp.	Nazwa wodociągu	Produkcja w m ³ /dobę	Wykaz miejscowości (nazwa miejscowości gmina) zaopatrywanych przez wodociąg	Liczba ludności korzystającej z wody nie spełniającej wymagań	Wskaźniki dla których stwierdzono wartości nie odpowiadające normom	Wielkość przekroczenia	Czas występowania przekroczenia
1.	Majdan Nepryski	268,3	Długi Kąt, Długi Kąt -Osada, Hamernia, Majdan Nepryski, Samsonówka, Siedliska, Tartak Długi Kąt – gmina Józefów	2367	bakterie grupy coli, enterokoki	Bakterie gr. coli – 9 jtk/100ml, Bakterie gr. coli – 10 jtk/100ml, Enterokoki - 4 jtk/100ml	23.02.2018 – 02.03.2018
2.	Biszczka	429	Biszczka, Bukowina, Budziarze, Gózd Lipiński, Wola Kulońska, Wólka Biska, Żary – gmina Biszczka	1088 (Bukowina, Wola Kulońska)	bakterie grupy coli	Bakterie gr. coli > 100 jtk/100ml, Bakterie gr. coli - 74 jtk/100ml, Bakterie gr. coli > 30 jtk/100ml	18.06.2018 – 22.06.2018

**Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o produkcji 1001 – 10 000 m³/d
w ewidencji znajdują się 2 wodociągi.**

Wodociąg, na którym prowadzono postępowanie administracyjne.

Nazwa wodociągu	Gmina	Data wydania decyzji	Usterki (dot. tylko stanu sanitarno-higienicznego)	Termin wykonania	Data kontroli sprawdzającej
Babice - Dorbozy	Obsza	30.10.2017, przedłużenie 25.06.2018, wygaśnięcie 03.12.2018	1. Skorodowane metalowe drabinki, odpryski rdzy na drabinkach nad lustrem wody oraz w miejscu widocznym w wodzie w zbiorniku wyrównawczym. 2. Brak możliwości monitoringu temperatury w magazynie podchlorynu sodowego. 3. Brak ochrony pomieszczenia magazynu podchlorynu sodowego przed światłem słonecznym. 4. Brak sprawnej wentylacji mechanicznej w magazynie podchlorynu sodowego. 5. Brak na wyposażeniu odzieży ochronnej dla pracowników dokonujących przelewania podchlorynu sodowego.	30.06.2018, punkt 1 30.11.2018	04.07.2018 punkt 1 29.11.2018

Wodociąg poddawany stałej dezynfekcji wody.

Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób Dezynfekcji
Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	Podchloryn sodu

Wodociągi o produkcji 1001 – 10 000 m³/d, na których stosowane jest uzdatnianie wody

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	filtracja, napowietrzanie
2.	Babice-Dorbozy	Obsza	filtracja, napowietrzanie

Wodociągi o produkcji 1001 – 10 000 m³/d, na których wystąpiły awarie i przerwy w dostawie wody.

Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii	Rodzaj
Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	58	42 sieć wodociągowa 16 przyłącze wodociągowe

% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w gminach powiatu biłgorajskiego

Lp.	gmina	Liczba miejscowości zwodociągowanych w gminie.	% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia
1.	Biłgoraj – miasto	1	99
2.	Aleksandrów	4	99
3.	Biłgoraj – gmina	37	98
4.	Biszczka	8	100
5.	Frampol	17	100
6.	Goraj	14	94
7.	Józefów	19	100
8.	Księżpol	23	99
9.	Łukowa	8	99
10.	Obsza	6	100
11.	Potok Górny	12	99
12.	Tarnogród	5	99
13.	Tereszpol	7	100
14.	Turobin	24	98

98,9 % ludności powiatu biłgorajskiego korzysta z wody dostarczanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia. W powiecie biłgorajskim wszystkie gminy są zwodociągowane i wszystkie wodociągi zostały ocenione.

Tylko konsumpcja wody wodociągowej produkowanej przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności daje gwarancję bezpieczeństwa zdrowotnego.

Nie daje takiej pewności spożywanie wody z przypadkowych źródeł, bądź ujęć prywatnych nie nadzorowanych przez służby sanitarne.

Nadzór nad jakością wody ciepłej, w kierunku występowania pałeczek *Legionella sp.* prowadzony przez administratorów w ramach kontroli wewnętrznej.

Placówki, które podlegają kontroli wewnętrznej wody ciepłej znajdujących się w ewidencji PSSE – **87**.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wysłał do **87** obiektów informację o obowiązku wykonywania badań na obecność *Legionella sp.* w ramach kontroli wewnętrznej, w tym:

- do placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobków – 47
- do obiektów świadczących usługi noclegowe – 25
- do obiektów służby zdrowia – 9
- do obiektów pomocy społecznej – 5
- do obiektu sportowego – 1

Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej, w kierunku występowania pałeczek *Legionella sp.*

Plan - 18 / wykonanie 18

Rodzaj obiektów	Liczba obiektów, w których wykonano badania wody ciepłej	Liczba obiektów, w których stwierdzono przekroczenia	Liczba pobranych prób	Stopień skażenia		
				średnie	wysokie	bardzo wysokie
Szpital	1	0	6	-	-	-
Zakłady opiekuńczo – lecznicze	1	0	4	-	-	-
Akademiki, bursy, internaty	2	0	8	-	-	-
Razem	4	0	18	-	-	-

Podsumowanie zaopatrzenia w wodę.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju w 2018r., działając na podstawie § 23 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017r. poz. 2294), na podstawie sprawozdań z wyników badań jakości wody, w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej,

realizowanych według uzgodnionego harmonogramu wydał **17 ocen obszarowych** jakości wody za rok 2017.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, w 2018r. działając na podstawie § 20 ust 1 pkt 7 oraz §21 ust 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017r. poz. 2294), po analizie przedstawionych wyników badań jakości wody, w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych, próbek pobranych zarówno w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej, oceniał jakość wody na podstawie otrzymanych wyników. Oceny te przekazywane były do wójtów, burmistrzów oraz administratorów wodociągów z terenu powiatu biłgorajskiego i obejmowały jakość wody we wszystkich wodociągach powiatu. **Takich cząstkowych ocen wydano 47.**

Działając na podstawie § 22 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017r. poz. 2294), na podstawie sprawozdań z wyników badań jakości wody, w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej, realizowanych według uzgodnionego harmonogramu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wydał **20 ocen okresowych** jakości wody za rok 2018.

Łącznie w roku 2018 wydano **84 oceny jakości wody do spożycia.**

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

Na terenie powiatu biłgorajskiego stwierdza się wyjątkowo wysoki procent zwodociągowania. 98,9 % mieszkańców powiatu biłgorajskiego korzysta z wody rozprowadzanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia.

Oceniając jakość wody za rok 2018r., we wszystkich nadzorowanych na terenach gmin wodociągach, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju stwierdza, że utrzymywana jest ona na dobrym poziomie co pozwala ocenić ją jako dobrą i bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Podsumowanie działalności kontrolnej pracowników sekcji Higieny Komunalnej w 2018r.

Wykonano:

- **187** badań,
- **17** oznaczeń chemicznych
- **170** oznaczeń fizycznych

Pobrano **234 próbki wody** do badań jakości.
Przeprowadzono łącznie **453 kontrole.**

Wydano:

- **72 decyzje merytoryczne**, w tym 34 decyzje zezwalających na ekshumację zwłok
- **25 decyzji opłatowych** w związku ze stwierdzonym naruszeniem wymagań higienicznych i zdrowotnych
- **31 postanowień** (wydawane postanowienia dotyczyły aspektów proceduralnych postępowania)
w tym:
- opinie dotyczące organizacji kąpieliska i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli

- dotyczące transportu zwłok z zagranicy i za granicę – 18
- organizowania imprez masowych – 6
- regulaminu porządku w gminach – 3

Nałożono **5 mandatów** na kwotę 600 zł.

Inne czynności kontrolne przeprowadzane przez pracowników sekcji Higieny Komunalnej w 2018r.

- nadzór nad przeprowadzaniem ekshumacji – **24**
- kontrole odbiorowe przeprowadzone wspólnie z Nadzorem Zapobiegawczym – **9**
- kontrole obiektów służby zdrowia – **2**
- kontrole obiektów służby zdrowia wspólnie z sekcją Nadzoru P/Ep. – **1**
- kontrole imprez masowych – **3**

IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży

Do zadań sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży z zakresu zdrowia publicznego należy sprawowanie nadzoru nad warunkami nauczania, wychowania, opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.

Ogólne kierunki działania pionu higieny dzieci i młodzieży dotyczą:

- 1). sprawowania nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi:
 - w obiektach edukacji, opieki, wychowania dzieci i młodzieży, w tym w szkołach, przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, placówkach oświatowo-wychowawczych, w żłobkach, klubach dziecięcych, a także w szkołach wyższych,
 - wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży,
- 2). sprawowania nadzoru w zakresie higieny procesów nauczania i wychowania,
- 3). opracowywania meldunków z wypoczynku zimowego oraz letniego dzieci i młodzieży,
- 4). sporządzania informacji o stanie przygotowania szkół do rozpoczęcia roku szkolnego.

W 2018 r. w wykazie obiektów oświatowo-wychowawczych objętych nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju figurowały (wg MZ-53):

1. żłobki (działające na podstawie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat)	- 3
2. przedszkola – 17 (publiczne i niepubliczne) oraz 3 tzw. inne formy wychowania przedszkolnego (prowadzące wychowanie przedszkolne w innych niż przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych formach tj. w tzw. „punktach przedszkolnych”)	- 20
3. szkoły podstawowe (46 szkół podstawowych, 6 filii szkół podstawowych)	- 52
4. gimnazja	- 8
5. licea ogólnokształcące	- 1
6. ponadgimnazjalne szkoły zawodowe	- 2
7. szkoły policealne	- 1
8. zespoły szkół	- 9
9. placówki kształcenia ustawicznego – centra szkolenia zawodowego	- 1
10. placówki wsparcia dziennego (placówki wsparcia dziennego, całoroczna świetlica dla dzieci i młodzieży)	- 5
11. placówki wychowania pozaszkolnego (Szkoła Muzyczna I stopnia, Biłgorajskie Centrum Kultury, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury we Frampolu, Miejski Ośrodek Kultury w Józefowie, Tarnogrodzki Ośrodek Kultury)	- 5
12. placówki rekreacyjne – schronisko młodzieżowe całoroczne	- 1
13. inne placówki (Centrum Rozrywki dla Dzieci FIKOLAND, NZOZ Ośrodek Rehabilitacji Terapii dla Dzieci Niepełnosprawnych, Pierwsza Prywatna Szkoła Językowa w Biłgoraju, Niepubliczna Placówka Oświatowo-Wychowawcza LIDER – Szkoła Językowa – Akademia Nauki w Biłgoraju	- 4

W okresie wolnym od zajęć lekcyjnych tj. w czasie ferii zimowych, wakacji letnich, nadzorowano wypoczynek dzieci i młodzieży, w oparciu o zgłoszenia organizatorów wypoczynku, zamieszczane przez kuratoria oświaty w ogólnopolskiej bazie zgłoszeń MEN www.wypoczynek.men.gov.pl.

Kontrole placówek stałych przeprowadzano w oparciu o obowiązujący harmonogram kontroli. W 2018 r. liczba placówek będąca w ewidencji wynosiła 171: tj. 112 placówek stałych oraz 59 placówek sezonowych: wypoczynku letniego (45) i zimowego (14) oraz 3 szkolne schroniska młodzieżowe sezonowe.

Przeprowadzono ogółem **171 kontroli:**

- 140 sanitarnych - kompleksowych (105 w obiektach stałych oraz 35 w placówkach wypoczynku)
- 16 kontroli sprawdzających
- 3 kontrole interwencyjne
- 9 kontroli tematycznych

- 3 kontrole szkolnych schronisk młodzieżowych sezonowych

Mając na uwadze poprawę warunków sanitarno-higienicznych wydano ogółem **18 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 14 decyzji na stwierdzone nieprawidłowości
- 4 decyzje przedłużające,
- oraz 22 decyzje opłatowe.

Mandatów karnych nie nakładano.

Najczęściej występujące nieprawidłowości dotyczyły nieprawidłowych wyników pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego, braku wyników pomiarów natężenia oświetlenia, brak osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania, braku punktu poboru wody w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej).

W związku z otrzymanymi informacjami – skargami konsumentów - przeprowadzono **3 kontrole interwencyjne**:

1. W związku ze zgłoszeniem telefonicznym (anonimowym) na występującą w przedszkolu oraz w szkole podstawowej w Biłgoraju - wszawicę, przeprowadzono 2 kontrole. Zobowiązano dyrektorów kontrolowanych placówek do podjęcia stosownych działań profilaktycznych, pozostawiono materiały oświatowe dotyczące wszawicy. Uchybienie zawarte w doniesieniu nie potwierdziło się.
2. Przeprowadzono kontrolę w związku ze zgłoszeniem pisemnym (anonimowym) na nieprawidłowości (m.in. brudne zabawki, leżakowanie dzieci na betonowej posadzce przykrytej tylko wykładziną, spożywanie przyniesionego z domu podwieczorku) występujące w jednym z przedszkoli w Biłgoraju. Przeprowadzona kontrola interwencyjna nie potwierdziła zgłaszanych uchybień.

Ponadto przeprowadzono rozmowę:

1. Z dyrektorem gimnazjum, w związku ze zgłoszeniem telefonicznym (anonimowym) na występującą w szkole wszawicę. Zobowiązano dyrektora do podjęcia niezbędnych kroków mających na celu likwidację problemu, przekazano pakiet ulotek poświęconych profilaktyce wszawicy. Uchybienie zawarte w doniesieniu nie potwierdziło się.
2. Z dyrektorem szkoły podstawowej w gminie Potok, w związku ze zgłoszeniem telefonicznym (anonimowym) na występującą oddziale przedszkolnym wszawicę. Dyrektora zobowiązano do podjęcia niezbędnych kroków mających na celu likwidację problemu. Wg oświadczenia dyrektora szkoły problem wszawicy jest mu znany, zostały już podjęte działania zmierzające do jego likwidacji. Zostali zaangażowani wychowawcy klas, pielęgniarka szkolna, a przede wszystkim rodzice dzieci. Uchybienie zawarte w doniesieniu potwierdziło się.

Zapewnienie sprzyjającego zdrowiu środowiska nauczania i wychowania, spędzania czasu wolnego, wymaga wysiłku wszystkich osób związanych z funkcjonowaniem placówek, świadomości istnienia zagrożeń oraz znajomości zasad higieny i bezpieczeństwa.

W ramach nadzoru bieżącego nad placówkami nauczania przeprowadzano/analizowano:

1. Rozkład zajęć lekcyjnych, który powinien uwzględniać równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, zróżnicowanie zajęć w każdym dniu, możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia. Pod tym kątem oceniono 462 oddziały, w 52 szkołach podstawowych, 7 gimnazjach, 1 liceum ogólnokształcącym, 1 ponadgimnazjalnej szkole zawodowej, 9 zespołach szkół. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

2. Dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

Mając na uwadze zapobieganie wadom postawy, ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii przeprowadzono w 83 placówkach (w 18 przedszkolach, 52 szkołach

podstawowych, 7 gimnazjach, 6 zespołach szkół), oceniono 340 oddziałów, 5512 stanowisk. Ocenę przeprowadzono w oparciu o zmierzony wzrost uczniów. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Podczas kontroli zwracano uwagę na stan techniczny sprzętu, prawidłowe zestawienie stolików i krzesełek, poprawne ich oznakowanie, posiadanie przez placówki certyfikatów.

3. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i rekreacji.

Na 72 skontrolowane szkoły – 1 posiadała salę gimnastyczną i rekreacyjno-zastępczą oraz boisko, 25 dysponowało szkolnym zespołem sportowym, w 35 była sala gimnastyczna, rekreacyjna lub/i boisko. Młodzież z 11 szkół, które nie posiadały żadnej infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego korzystało z innych obiektów. W skontrolowanych szkołach wyposażenie sal gimnastycznych oraz rekreacyjno-zastępczych, boisk sportowych spełniało wymogi bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.

4. Szkolne pracownie komputerowe

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z informatyki w szkolnych pracowniach komputerowych wypadła pozytywnie. Pracownie komputerowe wyposażone były zgodnie z obowiązującymi wymaganiami w tym zakresie, uczniowie zostali przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

5. Nadzór nad substancjami chemicznymi i mieszaninami w szkolnych pracowniach chemicznych

W 2018 r. skontrolowano 3 placówki oświatowe (2 gimnazja, 1 szkoła policealna), w których funkcjonowały pracownie chemiczne. Podczas kontroli stwierdzono przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych w tym zakresie. Substancje chemiczne i mieszaniny przechowywano zgodnie z zaleceniami zawartymi w kartach charakterystyki, szkoły posiadały aktualne spisy posiadanych substancji chemicznych i mieszanin, karty charakterystyki, prawidłowe oznakowanie. Uczniowie i pracownicy zostali wyposażeni w środki ochrony indywidualnej, zapoznani z regulaminem określającym zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.

6. Wszystkie szkoły realizowały zadanie wynikające z obowiązującego przepisu prawnego, zobowiązującego dyrektorów szkół do umożliwienia pozostawienia uczniom części podręczników i przyborów szkolnych w pomieszczeniach szkoły.

7. Przy współudziale z sekcją HŻŻ i PU (która była działem wiodącym), prowadzono nadzór nad dożywianiem uczniów. W 59 szkołach wydawano ciepłe posiłki obiadowe jedno lub dwudaniowe, z których skorzystało 5831 uczniów, z dofinansowania 1396. Obiady pełne wydawano w 11 placówkach – skorzystało z nich 1840 uczniów, posiłki jednodaniowe w 48 placówkach - skorzystało z nich 3991 uczniów. Liczba dzieci i młodzieży, która skorzystała z posiłków dofinansowanych wyniosła 1396.

8. Zapewnienie właściwej temperatury w pomieszczeniach pobytu dzieci i młodzieży.

W okresie zimowym pomiary temperatury przeprowadzono w 54 placówkach oświatowo – wychowawczych oraz 10 wypoczynku zimowego, dotyczyły 376 pomieszczeń. Wszystkie placówki zapewniały właściwą temperaturę pomieszczeń.

9. Ocena warunków do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania wypadła pozytywnie.

10. Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami

W 15 szkołach, na 73 znajdujące się pod nadzorem PPIS w Biłgoraju (w 11 podstawowych, 2 gimnazjach, 2 zespołach szkół) funkcjonowały gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w pozostałych placówkach profilaktyczna opieka zdrowotna nad

uczniami była realizowana w pomieszczeniach zastępczych.

11. Ocena posiadania przez szkoły certyfikatów na meble szkolne i sprzęt sportowy
Zgodnie z obowiązującym przepisem prawnym szkoły i placówki mogą nabywać wyposażenie posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty.

Meble szkolne (stoliki, krzeselka):

- 14 placówek posiadało meble zakupione wyłącznie przed 1997 r.;
- odsetek mebli zakupionych po 1997 r. wynosił: w 10 placówkach do 25%, w 27 do 50%, w 18 powyżej 50%, w 22 do 100%.

Wszystkie nowo zakupione meble posiadały certyfikaty w 100%.

Urządzenia i sprzęt sportowy

- 37 placówek posiadało urządzenia i sprzęt sportowy zakupione wyłącznie przed 1997 r.;
- odsetek urządzeń i sprzętu sportowego zakupionych po 1997 r. wynosił: w 2 placówkach do 25%, w 38 do 50%, w 8 do 50%, w 16 do 100%.

Wszystkie nowo zakupione urządzenia i sprzęt sportowy posiadały certyfikaty w 100%.

12. W ramach ogólnopolskiej akcji zapobiegania wadom postawy u dzieci, przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Badania przeprowadzono w 2 szkołach podstawowych - miejskiej i wiejskiej, w każdym z poszczególnych roczników (łącznie oceniono 24 oddziałów, 498 stanowisk). Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego waga tornistra nie powinna przekraczać 10 do 15% masy ciała ucznia. Z wynikami zapoznano dyrektorów szkół, celem wykorzystania w pracy bieżącej.

13. Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2018/2019.

W oparciu o przeprowadzone kontrole oraz informacje otrzymane od organów prowadzących placówki oświatowe, a także szkół resortowych, przeprowadzono ocenę przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Kryteria, wg których dokonano oceny obejmowały zakres prowadzonych prac remontowych, konserwatorsko-porządkowych, stopień zaawansowania prac, przewidziany termin ich zakończenia. Prace remontowe dotyczyły: sal dydaktycznych (26 szkół), bloku żywieniowego (5 szkół), bloku sportowego (4 szkoły), zaplecza sanitarnego (3 szkoły), innych prac dotyczących budynku szkoły oraz otoczenia (23), prac konserwatorsko-porządkowych (59 placówek).

Wszystkie placówki – z dniem 31 sierpnia – były przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

14. W okresie wolnym od zajęć lekcyjnych tj. w czasie ferii zimowych, wakacji letnich, nadzorowano wypoczynek dzieci i młodzieży, w oparciu o zgłoszenia organizatorów wypoczynku, zamieszczane przez kuratoria oświaty w ogólnopolskiej bazie zgłoszeń MEN www.wypoczynek.men.gov.pl. Wypoczynek organizowany był w obiektach całorocznych usług hotelarskich, w obiektach sezonowych np. szkolnych schroniskach młodzieżowych organizowanych na bazie szkół podstawowych, w miejscu zamieszkania oraz jako obozy harcerskie pod namiotami. W obiektach całorocznych usług hotelarskich zgłoszono 37 turnusów, w obiektach sezonowych – 4, w miejscu zamieszkania – 12, w formie obozów harcerskich pod namiotami – 6. Przeprowadzono 35 kontroli sanitarnych, stan sanitarno - higieniczny nie budził zastrzeżeń. Z wypoczynku skorzystało 1570 osób (obiektach całorocznych usług hotelarskich – 696, w obiektach sezonowych – 166, z obozów harcerskich pod namiotami – 215, w miejscu zamieszkania – 493).

Obozy harcerskie zlokalizowane były m.in. w miejscowościach Górecko Stare, Tarnowola (gmina Józefów), Budziarze (gmina Biszczka), w Borowcu - Leśnictwo Głuchy (gmina Obsza).

Podejmowane działania w zakresie promocji zdrowia

1. Monitorowano przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach pobytu dzieci i młodzieży. Wszystkie placówki respektowały przepisy w tym zakresie.
2. W szkołach ponadgimnazjalnych, będących pod nadzorem PPIS w Biłgoraju - przekazywano materiały oświatowe „ Zapobieganie zakażeniom HCV” – do wykorzystania na spotkaniach z młodzieżą.
3. Dyrektorów szkół zapoznawano z Ustawą z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium – osób małoletnich, które nie ukończyły 18 roku życia, celem upowszechniania na godzinach wychowawczych wiedzy na temat szkodliwości korzystania z solarium.

W ramach **współpracy z organami prowadzącymi placówki oświatowe i innymi jednostkami organizacyjnymi** prowadzono następujące działania:

1. Do organów prowadzących placówki oświatowe skierowano pisma w sprawie:
 - a) przesłania wykazu placówek oświatowych funkcjonujących w roku szkolnym 2018/2019 na terenie poszczególnych miast i gmin w powiecie biłgorajskim;
 - b) przekazania informacji z przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2018/2019 (zakresu prowadzonych prac remontowych i porządkowych).
2. W ramach współpracy z organizatorami letniego wypoczynku dzieci i młodzieży:
 - a) organizatorom 3 obozów harcerskich pod namiotami – udzielono informacji dotyczącej warunków organizowania tej formy wypoczynku;
 - b) przeprowadzono rozmowę z organizatorem wypoczynku, który nie figurował w ogólnopolskiej bazie zgłoszeń wypoczynku. Wypoczynek został zorganizowany w dniach 23.07. – 27.07.2018 r. dla 9 chłopców w wieku 9 - 11 rok życia. Wg oświadczenia trenera i wychowawcy jest to wypoczynek zorganizowany dla dzieci własnych oraz dzieci z rodzin, które znały opiekunów wypoczynku osobiście;
 - c) wystosowano pismo do organizatora tzw. „wypoczynku dzikiego”, który został zorganizowany pomimo nie zgłoszenia go do Kuratorium Oświaty i umieszczenia w ogólnopolskiej bazie wypoczynku na stronie www.wypoczynek.men.gov.pl. Pouczono organizatora o obowiązku organizowania wypoczynku dzieci i młodzieży zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Współpraca z Kuratorium Oświaty w Lublinie

Wystosowano pismo do Kuratorium Oświaty w Lublinie (do wiadomości LPWIS w Lublinie) informujące o przeprowadzeniu kontroli tzw. „wypoczynku dzikiego” dzieci i młodzieży zorganizowanego przez Stowarzyszenie Perły Lublin ul. Wieniawska 8, 20-071 Lublin (na bazie schroniska Szkolnego Schroniska Młodzieżowego Sitareczka w Biłgoraju. Wypoczynek nie został zgłoszony i nie figurował w ogólnopolskiej bazie zgłoszeń wypoczynku. Przeprowadzona kontrola nie wykazała naruszeń stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówce, a także warunków zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci. Poinformowano prezesa klubu oraz trenera o obowiązku organizowania wypoczynku dzieci i młodzieży zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Współpraca z mediami:

1. Zamieszczono w folderze BIP PSSE w Biłgoraju informacje dotyczące:

- „Przebieg wypoczynku zimowego na terenie powiatu biłgorajskiego podczas ferii zimowych 2018 r.
- Bezpieczne wakacje w 2018 r.
- Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2018/2019.

2. Przekazanie rzecznikowi prasowemu informacji:

- „Przebieg wypoczynku zimowego na terenie powiatu biłgorajskiego podczas ferii zimowych w 2018 r.”
- Bezpieczne wakacje w 2018 r.

Podsumowanie:

Placówki oświatowo – wychowawcze będące pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju były w dobrym stanie sanitarno – higienicznym oraz technicznym.

Dyrektorzy placówek, dzięki wsparciu finansowemu organów prowadzących, systematycznie przeprowadzali prace remontowe mające na celu poprawę i utrzymanie w odpowiednim stanie obiektów.

Na przestrzeni lat nastąpiła poprawa warunków wychowania przedszkolnego, realizacji przez dzieci i młodzież obowiązku szkolnego, a także spędzania czasu wolnego.

Współpraca sekcji HDiM z innymi komórkami organizacyjnymi stacji, jednostkami samorządu terytorialnego układała się poprawnie.

Znajomość przepisów prawnych przez dyrektorów placówek, organy prowadzące, osób prowadzących działalność gospodarczą, organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży ułatwia wzajemną komunikację i zrozumienie.

V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy

Do zadań Sekcji Higieny Pracy należy sprawowanie nadzoru nad:

- warunkami zdrowotnymi środowiska pracy;
 - substancjami chemicznymi i ich mieszaninami;
 - prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3;
 - produktami biobójczymi;
 - szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi;
 - substancjami, preparatami, czynnikami i procesami o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
 - przestrzeganiem zasad bhp podczas prac usuwania, bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest;
 - warunkami zdrowotnymi produkcji i obrotu wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi, w tym środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi (tzw. dopalaczami);
- ponadto Sekcja Higieny Pracy prowadzi postępowania administracyjne w sprawach chorób zawodowych.

Zakłady znajdujące się pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy:

Sekcja Higieny Pracy w 2018 r. posiadała w ewidencji **985 zakładów**, należących do **38 działów** Polskiej Klasyfikacji Działalności, przeważają zakłady z niżej wymienionych działów:

- uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt;
- leśnictwo i pozyskiwanie drewna;
- pozostałe górnictwo i wydobywanie;
- produkcja artykułów spożywczych;
- produkcja napojów;
- produkcja wyrobów tytoniowych;
- produkcja wyrobów tekstylnych;
- produkcja odzieży;
- produkcja wyrobów z drewna;
- produkcja papieru i wyrobów z papieru;
- poligrafia;
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych;
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych;
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń;
- zakwaterowanie;
- działalność usługowa związana z wyżywieniem;
- działalność związana z obsługą nieruchomości;
- produkcja mebli;
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody;
- edukacja;
- działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów, odzysk surowców;
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków;
- działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostałych działalności związanych z kulturą;
- działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna;
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej;
- roboty budowlane specjalistyczne;
- naprawa pojazdów samochodowych;
- transport lądowy oraz transport rurociągowy;
- działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem

- terenów zieleni;
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna;
 - sprzedaż hurtowa i detaliczna wyrobów chemicznych;
 - pozostała indywidualna działalność usługowa.

Działalność kontrolna Sekcji Higieny Pracy w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego:

W nadzorowanych zakładach zatrudnionych było ogółem **10146** pracowników.

W 2018 r. skontrolowano **172** zakłady, zatrudniające **6124** pracowników, z tego: **539** pracowników pracowało w warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu - w tym:

- **13** przy produkcji artykułów spożywczych;
- **163** przy produkcji wyrobów z drewna;
- **47** przy produkcji papieru i wyrobów z papieru;
- **3** przy produkcji tworzyw sztucznych;
- **110** przy produkcji wyrobów mineralnych z surowców niemetalicznych;
- **14** przy produkcji wyrobów metalowych;
- **189** przy produkcji mebli

W 2018 roku nie stwierdzono podczas kontroli przekroczeń innych czynników – szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

W narażeniu na kontakt ze szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi pracowało **1867** pracowników – w tym:

- **1867** w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 2 grupy zagrożenia,
- **892** pracowników w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 3 grupy zagrożenia.

W narażeniu na substancje, preparaty, czynniki i procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym pracowało **291** pracowników – w tym:

- **257** w narażeniu na pyły drewna twardego;
- **30** w narażeniu na formaldehyd
- **25** na promieniowanie jonizujące (Rtg);
- **1** w narażeniu na związek chromu VI;
- **5** w narażeniu na azbest.

Dodatkowo skontrolowano jeden zakład będący w ewidencji innego PPIS, gdzie stwierdzono, że **3** pracowników pracuje w narażeniu na azbest przy usuwaniu, transporcie pokryć dachowych zawierających azbest.

W 2018 r. przeprowadzono **228** kontroli z zakresu działania Sekcji Higieny Pracy, w tym:

- **128** kontroli obejmowało zagadnienia z zakresu nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami;
- **14** kontroli przeprowadzono w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3;
- **58** z zakresu nadzoru nad produktami biobójczymi;
- **16** z zakresu nadzoru nad substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- **94** z zakresu nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

W ewidencji zakładów podlegających kontroli Sekcji Higieny Pracy znajduje się **1** producent substancji chemicznej podlegającej rejestracji w ECHA, **38** dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, **587** stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, **3** wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3 i **11** stosujących ww. prekursorów.

W 2018 roku przeprowadzono **1** kontrolę ww. producenta, **24** kontroli dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin oraz **103** kontroli stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny. Ponadto przeprowadzono **9** kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz **49** kontroli w zakresie stosowania produktów biobójczych.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami wydano łącznie **18** decyzji usterkowych, które dotyczyły głównie: braku kart charakterystyki stosowanych substancji chemicznych i/lub ich mieszanin, w tym będących produktami biobójczymi, braku spisu substancji

chemicznych i ich mieszanin stosowanych w zakładzie, braku pomiarów szkodliwych czynników chemicznych oraz braku lub nieprawidłowej oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki chemiczne i 14 decyzji płańniczych.

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano 55 decyzji administracyjnych nakazujących ich usunięcie. Stwierdzone uchybienia wymagań najczęściej dotyczyły:

- braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy;
- braku lub nieprawidłowo opracowanej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego;
- braku kart i rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;
- braku aktualnych orzeczeń lekarskich;
- braku kart charakterystyki i spisu stosowanych substancji i /lub mieszanin chemicznych;
- braku znaków ostrzegawczych przed zagrożeniem biologicznym,
- braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia;
- braku rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia.
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pracy lub pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
- braku opracowanego i wprowadzonego w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas.

Wystawiono 48 decyzji płańniczych na łączną kwotę 8968 złotych.

Analizując wyniki prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, że warunki higieny pracy oraz standard pomieszczeń higieniczno - sanitarnych w zakładach pracy kontrolowanych po raz kolejny przez pracowników Sekcji Higieny Pracy ulegają powolnej stałej poprawie. Wystawione decyzje usterkowe i płańnicze dotyczą w większości zakładów pracy kontrolowanych po raz pierwszy przez Sekcję Higieny Pracy, wprowadzonych w ostatnim czasie do ewidencji zakładów objętych bieżącym nadzorem.

Ponadto prowadzono **działania z zakresu promocji zdrowia**.

Podczas kontroli pracodawców:

- zwracano szczególną uwagę na stosowanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej zabezpieczających przed działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia oraz na funkcjonowanie ochron zbiorowych;
- informowano pracodawców o możliwości zmniejszenia stopnia narażenia zawodowego poprzez stosowanie rotacji pracowników pomiędzy stanowiskami pracy, skrócenie czasu narażenia oraz przerw w czasie pracy;
- w przypadku narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne informowano pracodawców o dostępnych szczepionkach przeciwko drobnoustrojom występującym w danym zakładzie w celu zaproponowania pracownikom uodpornienia;
- udzielano instruktażu nt. szczególnej szkodliwości palenia tytoniu przy jednoczesnym narażeniu na czynniki szkodliwe powodujące wzmożone negatywne oddziaływanie na zdrowie, w tym czynniki rakotwórcze lub mutagenne;
- informowano pracodawców, u których obowiązuje zakaz palenia tytoniu, o konieczności zamieszczania tablic informacyjnych o zakazie palenia tytoniu oraz papierosów elektronicznych;

W ramach **nadzoru nad środkami zastępczymi**:

- w dniu 17.04.2018 r. w czytelni Miejskiej I Powiatowej Biblioteki Publicznej w Biłgoraju przy ul. Kościuszki 13 Kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży klasy VII „a” Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Sługi Bożego Księdza Prymasa Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Biłgoraju z zakresu uzależnień. W spotkaniu uczestniczył pedagog szkolny, wychowawca klasy oraz pracownik czytelni;

- we współpracy z Sekcją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia oraz z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży udostępniano uczniom, nauczycielom, rodzicom oraz uczestnikom wycieczki letniej i zimowej ulotki, plakaty, płyty CD oraz inne materiały oświatowe związane z zagrożeniami stwarzanymi przez środki zastępcze.

W 2018 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju nie wpłynęła żadna skarga lub interwencja związana z warunkami środowiska pracy lub ze stanem sanitarnym nadzorowanych obiektów.

Warunki pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami:

W 2018 r. przeprowadzono **31** kontroli zakładów należących do sektora gospodarki odpadami i ściekami (w których zatrudnionych było **299** pracowników).

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami wydano łącznie **14** decyzji usterkowych, które dotyczyły:

- w **9** zakładach braku badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- w **8** zakładach braku kart badań i pomiarów oraz rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy,
- w **2** zakładach niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczenia pracy i/lub higieniczno-sanitarnych,
- w **2** zakładach braku aktualnych orzeczeń lekarskich,
- w **4** zakładach braku lub nieprawidłowo opracowanej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego;
- w **4** zakładach braku kart charakterystyki oraz aktualnego spisu stosowanych substancji/mieszanin substancji chemicznych stwarzających zagrożenie;
- w **3** zakładach braku znaków ostrzegawczych przed zagrożeniem biologicznym,
- w **12** zakładach braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia;
- w **12** zakładach braku rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli uchybieniami wydano **13** decyzji płatniczych na łączną kwotę: **2483 zł** oraz **1** postanowienie o nałożeniu grzywny na kwotę **1000 zł**.

Warunki pracy podczas zabezpieczania / usuwania wyrobów zawierających azbest:

W 2018 r. kontrolowano roboty wykonywane przez **1** przedsiębiorcę mającego siedzibę poza powiatem biłgorajskim, w związku z tym pracodawca ten nie jest ujęty w ewidencji PSSE w Biłgoraju oraz **1** przedsiębiorcę mającego siedzibę na terenie powiatu biłgorajskiego.

Podczas obydwu kontroli nie stwierdzono uchybień. Pracodawcy zapewnili wystarczające warunki pracy, aby zminimalizować w największym stopniu narażenie pracowników na czynnik rakotwórczy, jakim jest azbest.

Realizacja projektu REACH – EN – FORCE 6

W 2018 r. realizowano projekt REACH – EN – FORCE 6 dotyczący klasyfikacji i oznakowania mieszanin. Podczas **7** kontroli analizie poddawano przestrzeganie rozporządzenia REACH oraz CLP przez przedsiębiorców, uzupełniając jednocześnie stosowny kwestionariusz kontrolny.

W **6** przypadkach działania te objęły dalszych użytkowników, w **1** przypadku producenta.

W wyniku przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących kontrolowanego obszaru.

Nadzór nad podmiotami leczniczymi wykonującymi działalność leczniczą

W ewidencji zakładów nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju znajduje się **25** podmiotów leczniczych, w których zatrudnionych jest ogółem **794** pracowników. Na promieniowanie jonizujące (Rtg) – czynnik rakotwórczy - narażonych było **25** pracowników, w tym **10** kobiet.

W 2018 r. przeprowadzono **6** kontroli podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

W **1** zakładzie stwierdzono brak aktualnych orzeczeń lekarskich, w **1** nieprawidłowo opracowaną ocenę narażenia zawodowego, w **2** brak kart charakterystyki oraz aktualnego spisu stosowanych mieszanin substancji chemicznych stwarzających zagrożenie.

W związku z tym wydano **3** decyzje usterkowe oraz **2** płatnicze na kwotę **367 zł**.

Podjęto współpracę z podmiotami leczniczymi w zakresie informowania o przypadkach zatruc/podejrzeń zatruc środkami zastępczymi dotyczących mieszkańców powiatu biłgorajskiego.

Działalność związana z prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych:

Sekcja Higieny Pracy zajmuje się także prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach podejrzeń chorób zawodowych – dokonywaniem ocen narażenia zawodowego oraz wydawaniem decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, po otrzymaniu orzeczeń lekarskich z jednostek orzeczniczych upoważnionych do rozpoznawania chorób zawodowych.

W 2018 r.:

- sporządzono **14** kart oceny narażenia zawodowego w sprawach podejrzeń chorób zawodowych, w tym:
- sporządzono **1** kartę oceny narażenia zawodowego w sprawie podejrzenia choroby zawodowej dla Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie;
- sporządzono **1** kartę oceny narażenia zawodowego w sprawie podejrzenia choroby zawodowej dla Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białej Podlaskiej;
- wydano **5** decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych – stwierdzono **4** przypadki boreliozy (3 u rolników, 1 u leśnika) oraz **1** przypadek choroby zawodowej narządu głosu u byłego nauczyciela;
- wydano **1** decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej – dotyczącą podejrzenia boreliozy u rolnika;
- wydano **2** decyzje o umorzeniu postępowania administracyjnego w sprawie podejrzenia choroby zawodowej.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju wpłynęło **1** odwołanie strony od decyzji w sprawie umorzenia postępowania - całość akt sprawy wraz z odwołaniem przekazano Lubelskiemu Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi w Lublinie.

W 2018 r. współpracowano z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie prowadzenia postępowań w sprawach chorób zawodowych, a także ze Służbą Medycyny Pracy, w tym:

- przeprowadzano oceny narażenia zawodowego w ramach postępowań w sprawach chorób zawodowych dla Poradni Chorób Zawodowych WOMP CPL w Lublinie, przesyłano do tej Poradni kopie decyzji w sprawach chorób zawodowych,
- przekazywano kopie decyzji w sprawach chorób zawodowych do Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi wydawane na podstawie orzeczeń lekarskich wystawionych przez jednostkę orzeczniczą II stopnia,
- przesyłano karty stwierdzenia chorób zawodowych do Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Nadzór nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi

W 2018 roku Sekcja Higieny Pracy zajmowała się nadzorem nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi. Monitorowano przypadki zatrucia środkami zastępczymi na terenie powiatu biłgorajskiego. Współpracowano z ośrodkami zdrowia w zakresie zgłaszania przypadków podejrzeń zatruc lub zatruc środkami zastępczymi. Przesłano do wszystkich podległych podmiotów leczniczych pismo informujące o każdorazowym obowiązku zgłoszenia podejrzeń zatruc / zatruc środkami zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną, ponadto podczas bieżących kontroli dodatkowo przypominano o tymże obowiązku, przesłano stosowny formularz zgłoszenia opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny.

Od momentu wejścia w życie nowych przepisów nie wpłynęło do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju żadne zgłoszenie dotyczące przypadku podejrzenia zatrucia / zatrucia środkami zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną.

W 2018 r. (do momentu wejścia w życie nowych przepisów tj. od 21 sierpnia 2018 roku) odnotowano **5** przypadków podejrzeń zatruc lub zatruc środkami zastępczymi / nową substancją psychoaktywną (nie odnotowano zgonów).

W **4** przypadkach prowadzono postępowania administracyjne, zakończone wydaniem **6** decyzji merytorycznych, **3** o umorzeniu postępowania w sprawie podejrzenia wprowadzania do obrotu środków zastępczych i **3** o przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu.

Wśród zidentyfikowanych środków zastępczych przekazanych Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Biłgoraju znalazły się:

- MDMA – CHMICA (w 1 przypadku),
- N-etyloheksedron (w 2 przypadkach),
- 4-CEC (w 1 przypadku),
- MDPHP (w 1 przypadku),
- 4-chloro-alfa-PVP (w 1 przypadku),
- MMMP (w 1 przypadku).

Łącznie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju zabezpieczył środki zastępcze o łącznej wadze **2,41 g**.

W dniu 30.07.2018 r. dokonano fizycznego zniszczenia wszystkich będących wówczas w posiadaniu Inspektora środków zastępczych o łącznej masie netto: 37,093 g, zabezpieczonych i załączonych do 9 postępowań prowadzonych w 2017 r. o znaku sprawy:

ONS-HP.555.1/8/17 – 11,52 g (NM-2201, MO-CHMINACA, MMB 2201);

ONS-HP.555.1/14/17 – 0,59, 0,57 g i 19,71 g (3-CEC, N-etyloheksedron);

ONS-HP.555.1/21/17 – 0,15 g (MDMA-CHMICA);

ONS-HP.555.1/23/17 – 0,44 g (MDMA-CHMICA);

ONS-HP.555.1/25/17 – 0,54 g (MDMA-CHMICA);

ONS-HP.555.1/26/17 – 0,49 g (MDMA-CHMICA);

ONS-HP.555.1/27/17 – 0,26 g (ADB-CHMINACA);

ONS-HP.555.1/30/17 – 0,11 g (MDMA-CHMICA, N-etyloheksedron) i 2,20 (MMMP);

ONS-HP.555.1/31/17 – 0,513 g (3-CMC).

Zniszczenia dokonano w firmie utylizacyjnej posiadającej uprawnienia do utylizacji środków zastępczych: F.U.H. EKO-TOP Sp. z o.o., ul. Hetmańska 120, 35-078 Rzeszów.

Przedstawicielem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju obecnym przy procesie zniszczenia była Pani Joanna Sarzyńska – kierownik Sekcji Higieny Pracy.

Zniszczenia dowodów wraz z kopertami, w których je przekazano dokonano metodą D10 – termiczne przekształcenie odpadu w instalacjach lub urządzeniach zlokalizowanych na lądzie.

Z przeprowadzonych czynności sporządzono protokoły zniszczenia środków zastępczych.

Wydano **8** decyzji płatniczych na kwotę **1536** zł obciążających strony kosztami zniszczenia produktów.

W 2018 roku współpracowano z Prokuraturą Rejonową w Biłgoraju w zakresie przejmowania wyłączonych materiałów dochodzeń do prowadzenia odrębnych postępowań administracyjnych oraz z Komendą Powiatową Policji w zakresie ustalania miejsca zamieszkania i pobytu stron postępowania. Ponadto przeprowadzono wspólnie z funkcjonariuszami Policji **1**

kontrolę w obiekcie, co do którego istniało podejrzenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Wyniki kontroli nie potwierdziły tego podejrzenia.

W dniu 17.04.2018 r. w czytelni Miejskiej I Powiatowej Biblioteki Publicznej w Biłgoraju przy ul. Kościuszki 13 Kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży klasy VII „a” Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Sługi Bożego Księdza Prymasa Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Biłgoraju z zakresu uzależnień. W spotkaniu uczestniczył pedagog szkolny, wychowawca klasy oraz pracownik czytelni.

We współpracy z Sekcją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia oraz z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży udostępniano uczniom, nauczycielom, rodzicom oraz uczestnikom wycieczki letniego i zimowego ulotki, plakaty, płyty CD oraz inne materiały oświatowe związane z zagrożeniami stwarzanymi przez środki zastępcze.

Podsumowanie - warunki pracy:

Biorąc pod uwagę liczbę wydanych decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz liczbę zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych należy stwierdzić, że na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju warunki higieny pracy w zakładach pracy kontrolowanych po raz kolejny ulegają stałej poprawie, na co mają wpływ wnikliwe kontrole oraz skutecznie prowadzone postępowania administracyjne. Zwiększona liczba decyzji w porównaniu z rokiem 2017 dotyczy kontroli przeprowadzonych w obiektach objętych ewidencją w ostatnim roku i kontrolowanych po raz pierwszy. Należy stwierdzić, że przedsiębiorcy nie uchylają się od wykonywania obowiązków nałożonych decyzjami i sukcesywnie oraz skutecznie dokonują poprawy warunków pracy w swoich zakładach. Jedynie w jednym przypadku zaistniała konieczność zastosowania dodatkowych środków restrykcyjnych w celu przymuszenia do wykonania nakazów ujętych w decyzji poprzez nałożenie kary pieniężnej w postaci grzywny, co skutkowało ostatecznym wykonaniem obowiązków ujętych w wydanej decyzji usterkowej.

Podsumowanie – środki zastępcze:

W 2018 r. w wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych nie stwierdzono na terenie powiatu biłgorajskiego procederu wytwarzania czy wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Poziom zatruc lub też podejrzeń zatruc środkami zastępczymi utrzymuje się na niższym poziomie w porównaniu z latami 2016-2017, nie odnotowano przypadków ciężkich zatruc czy zgonów z powodu zatruc.

Biorąc pod uwagę liczbę prowadzonych postępowań administracyjnych w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi oraz liczbę zatruc lub podejrzeń zatruc środkami zastępczymi należy stwierdzić, że problem nieco zmalał na sile. Wpływ na taką sytuację ma niewątpliwie zmiana ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W roku 2018 r. wzmocniono współpracę z Policją, Prokuraturą Rejonową oraz jednostkami samorządowymi w zakresie wypracowania wspólnych działań mających na celu ograniczenie skali problemu.

VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia

Do zadań sekcji Nadzoru P/Epidemicznego należy:

- nadzór p/epidemiologiczny w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych
- nadzór nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych w Polsce i procesem dystrybucji szczepionek do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad obowiązkiem poddawania się szczepieniom ochronnym
- nadzór nad warunkami higieniczno- sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne

W 2018 r. pod nadzorem Sekcji Nadzoru P. Epidemicznego były następujące obiekty:

Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze- 58.

Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne :

1) Szpitalne: Szpital 'ARION' Szpitale sp. z o.o. ZOZ w Biłgoraju- w upadłości z następującymi oddziałami :

1. Oddział Chirurgiczny z Pododdziałem Urazowo-Ortopedycznym,/47 łóżek
2. Ginekologiczno- Położniczy/49 łóżek
3. Oddział Neonatologiczny/ 25
4. Oddział Pediatriczny /24
5. Oddział Chorób Wewnętrznych/35
6. Oddział Neurologiczny/31
7. Oddział Rehabilitacji Neurologicznej/8
8. Oddział Obserwacyjno-Zakaźny/22
9. Oddział Chorób Płuc i Gruźlicy/34
10. Oddział Kardiologiczny /30
11. Oddział Rehabilitacji /16
12. Blok Operacyjny.
13. Sterylizatornia.

RAZEM szpital 321 łóżek

2) Inne niż szpitalne; 2

3) Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne:

4) Przychodnie, Ośrodki zdrowia, Poradnie, Ambulatoria z izbą chorych: 42

5) Zakłady rehabilitacji leczniczej: 9

6) Inne: 4

Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową: 124

7) Indywidualne praktyki lekarskie dentystyczne: 3

8) Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie: 115, w tym Indywidualne specjalistyczne praktyki dentystyczne: 38

9) Grupowa praktyka lekarska dentystyczna: 1

10) Grupowa i indywidualne praktyki pielęgniarek: 5

DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI KONTROLNO- REPRESYJNEJ:

1. W Sekcji Nadzoru P/Epidemicznego przeprowadzono łącznie **261** kontroli;

- z zakresu przestrzegania przepisów dot. stanu sanitarno- higienicznego podmiotów leczniczych (**229 kontroli**)
- z zakresu szczepień ochronnych (**32 kontrole**)

Plan pracy w 2018 r. zakładał wykonanie 224 kontroli, w tym 29 z zakresu szczepień ochronnych.

Plan pracy został wykonany zgodnie z harmonogramem. **Wykonano 116,5 % planu.**

Kontrolę kompleksową szpitala- poszczególnych oddziałów przeprowadzono 1 x w roku.

Kontrolę Oddziału Noworodkowego przeprowadzano 2 x w roku.

Kontrole innych podmiotów leczniczych przeprowadzano 1 x w roku.

Skontrolowano 153 obiekty spośród 182.

Niektóre niezabiegowe podmioty kontrolowane są co 2 lata.

DECYZJE MERYTORYCZNE:

W 2018 r. wydano **31 decyzji** nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

1. Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze:

- a) Szpital: 4 decyzje
- b) Zakład Opiekuńczo- Leczniczy w Tarnogrodzie: 1 decyzja
- c) Przychodnie: 6 decyzji
- d) Rehabilitacje: 2 decyzje
- e) Inne: 1 decyzja

Łącznie: 14 decyzji

2. Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową:

- f) Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie: 4 decyzje
- g) Indywidualne specjalistyczne praktyki dentystyczne: 13 decyzji

Łącznie: 17 decyzji

Mandatów karnych nie stosowano w nadzorowanych obiektach opieki zdrowotnej.

Decyzji dotyczących zamknięcia placówek medycznych nie wydano.

Gromadzenie, transport, usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych w odniesieniu do placówek lecznictwa otwartego.

Postępowanie odpadami medycznymi było podobne jak w roku ubiegłym. Firma 'EKO TOP', która odbiera odpady medyczne i bezpośrednio dostarcza do spalarni i utylizuje.

W zakresie postępowania z odpadami medycznymi w 2018r. decyzji nie wydano.

Zagadnienia dotyczące odpadów w placówkach służby zdrowia są monitorowane w czasie bieżących kontroli. Transport odpadów medycznych zakaźnych na terenie szpitala odbywa się pojazdem typu 'Melex' przeznaczoną wyłącznie do tego celu. Z terenu powiatu materiały zwożone są 1 lub 2 x w tygodniu. Postępowanie z materiałem zakaźnym w prywatnych gabinetach jest podobne. Wszystkie materiały zakaźne gromadzone są zbiorczo w pomieszczeniu przy nieczynnej spalarni szpitalnej w Biłgoraju /ARION/. Odpady medyczne z placówek służby zdrowia odbierane przez Firmę „MER” /samochód z przyczepką/. Dalszy transport do spalarni w Rzeszowie zapewnia Firma Usługowo-Handlowa „EKO-TOP”. Odpady pozostałe usuwane są do pojemników typ SM-110 lub do kontenerów KP-7 . Placówki posiadają procedury opisujące postępowanie z odpadami.

Ocena wyników czystości mikrobiologicznej oddziałów szpitalnych:

W 2018 r. wykonano badań mikrobiologicznych:

- 75 badań czystości powierzchni
- 39 badań czystości rąk personelu
- 6 badań czystości powietrza na bloku operacyjnym

Razem: 120 badań- znaczny wzrost w porównaniu do lat ubiegłych (np. w 2017r.- 87 badań).

Dezynfekcja:

We wszystkich placówkach medycznych (odpowiednio ze względu rodzaj wykonywanej działalności) opracowane są procedury: mycia i dezynfekcji rąk, mycia i dezynfekcji powierzchni dotykowych i bezdotykowych, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym, postępowania po ekspozycji, postępowania z odpadami medycznymi, postępowania z brudną bielizną. Nie stwierdzono podczas przeprowadzania kontroli rozbieżności postępowania z procedurą.

Sterylizacja:

W 2018 r. przeprowadzono za pośrednictwem PSSE w Biłgoraju 145 badań biologicznych wskaźników skuteczności procesu sterylizacji.

Metodyka sprawdzania skuteczności sterylizacji metodą biologiczną- stosowane są testy 'BBS', które po ekspozycji w autoklawie przekazywane są do naszej Stacji stąd do laboratorium PSSE w Zamościu.

Procedury sterylizacyjne oceniono pozytywnie: przygotowanie sprzętu i materiału do sterylizacji, stosowane systemy opakowań, sposób przechowywania materiału i sprzętu po sterylizacji, terminy ważności wysterylizowanego materiału.

Utrzymanie bieżącej czystości i porządku pomieszczeń:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie utrzymania bieżącej czystości w placówkach lecznictwa otwartego i zamkniętego. Podczas kontroli zwracano uwagę na procedury sprzątnięcia oraz na pomieszczenie brudownika. Zwracano uwagę na oznakowanie sprzętu porządkowego. Sprzęt przechowywany jest prawidłowo w wydzielonych miejscach. Zaopatrzenie w środki czystościowe nie budzi zastrzeżeń. Postępowanie ze sprzętem po zakończeniu sprzątnięcia prawidłowe. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie utrzymania bieżącej czystości.

VII. Sytuacja epidemiologiczna powiatu

Porównawcza sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie działalności PSSE Biłgoraj w latach 2014- 2018r.

Lp.	Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań				
		2014 r.	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.
1.	Salmonellozy /A02.0/	17	31	44	93	45
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) A04	18	31	74	51	40
3.	Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe (ogółem) /A08/	209	248	150	121	136
4.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu ogółem /A09/	81	39	69	98	78
5.	Krztusiec /A37/	0	3	6	3	0
6.	Płonica /A38/	25	23	20	13	38
7.	Choroba meningokokowa (ogółem) /A39 (...)/	1	0	0	1	1
8.	Borelioza z Lyme /A69.2/	33	85	119	141	27
9.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień /Z20.3, Z24.2;Z28/	15	16	30	22	23
10.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych /A87.0, A87.1-9, B02.1,B00.3/	1	0	0	1	2
11.	Ospa wietrzna /B01/	569	229	294	300	389
12.	Różyczka /B06/	3	1	0	0	0
13.	WZW A /B15/	0	0	0	1	0
14.	WZW B (ogółem) /B16, B18/	1	6	5	4	1
15.	WZW C /B17.1, B18.2/	18	8	7	8	4

16.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> (ogółem) /A40.3, J13, B95.3/(...)	1	1	2	0	1
17.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i /lub mózgu (ogółem) /G01, G04.2, G05.0 G00.2-8,G04.2/	2	2	0	1	1
18.	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone /G03.0/	2	0	0	1	0
19.	Zatrucie naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm /T61, T62.0, T62.1-2/	0	0	1	0	0
20.	Zatrucia pestycydami /T60/	0	2	1	0	0
21.	Grypa A(H1N1) /J09/	0	0	36	3	0

SCHORZENIA POKARMOWE -zakażenia i zachorowania przenoszone drogą pokarmową spośród objętych obowiązkiem zgłaszania i rejestracji, występujące na terenie powiatu.

Dur brzuszny w rejestrze PSSE od 2005 roku nie ma nosicieli.

1. SALMONELLOZY- /A02.0/

W 2018r. zarejestrowano 45 zachorowań na Salmonellozę, 33 przypadki wymagały hospitalizacji. W porównaniu do ubiegłego roku odnotowuje się spadek liczby zachorowań o połowę. Najwięcej zachorowań wystąpiło w mieście- 17 (m. Biłgoraj-13, m. Tarnogród-4) lecz podobnie jak w latach poprzednich pod względem ogólnej liczby zachorowań dominuje wieś- 28 (gm. Łukowa-4, Potok-4, Biszczka-2, Lipiny 3, Obsza-2, Goraj-2, Księżpol-1, Tarnogród-1, Frampol-2, Turobin-2, Biłgoraj-3, Józefów-1)

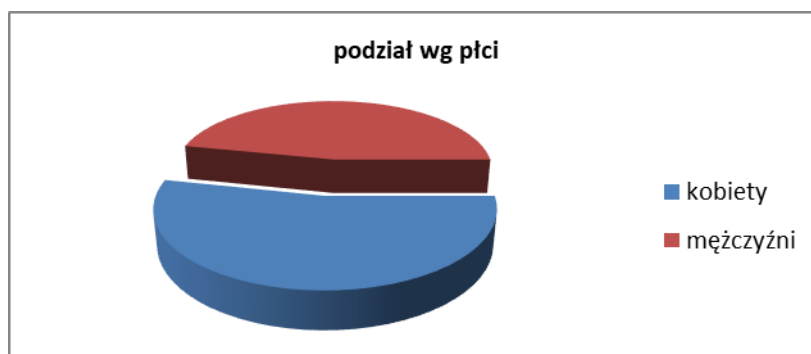
Również w 2018 r. najwięcej zachorowań odnotowano w okresie letnim- w lipcu; 10 zachorowań.

Sezonowość ostatnich 5-ciu lat wg daty zachorowania przedstawia się następująco:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2014	-	-	2	-	-	1	3	2	1	1	7	-
2015	1	-	2	1	2	3	10	2	3	-	5	2
2016	2	3	3	-	2	6	8	8	7	3	-	2
2017	-	-	3	59	4	3	-	6	11	6	5	1
2018	1	2	-	2	2	-	10	5	7	5	9	2

Podział wg miejsca zamieszkania i płci:

	Wieś		Kobiety	Mężczyźni
	Miasto			
2014	13	4	13	4
2015	22	9	21	10
2016	33	11	21	23
2017	65	28	53	40
2018	28	17	24	21

Zachorowania z podziałem na płeć są na porównywalnym poziomie; mężczyźni 21, kobiety 24 zachorowań.

Zachorowania wg wieku:

Odwrotnie niż w roku ubiegłym najwięcej zachorowań dotyczyło osób w wieku od 20-75 lat- 29 zachorowań natomiast w przedziale wiekowym 0-14 lat- 16 zachorowań osób, oraz powyżej 61 lat -13 osób.

Typy serologiczne:

Na 45 zachorowań potwierdzono 40 serotypów *S. Enteritidis*. oraz po 1 serotypie *S. Typhimurium* i *S. Hadar*. O spowodowanie zakażenia podejrzewa się najczęściej spożycie zakażonych pałeczkami salmonelli jaj kurzych nieznanego pochodzenia lub potraw sporządzonych z ich użyciem bez właściwej obróbki termicznej.

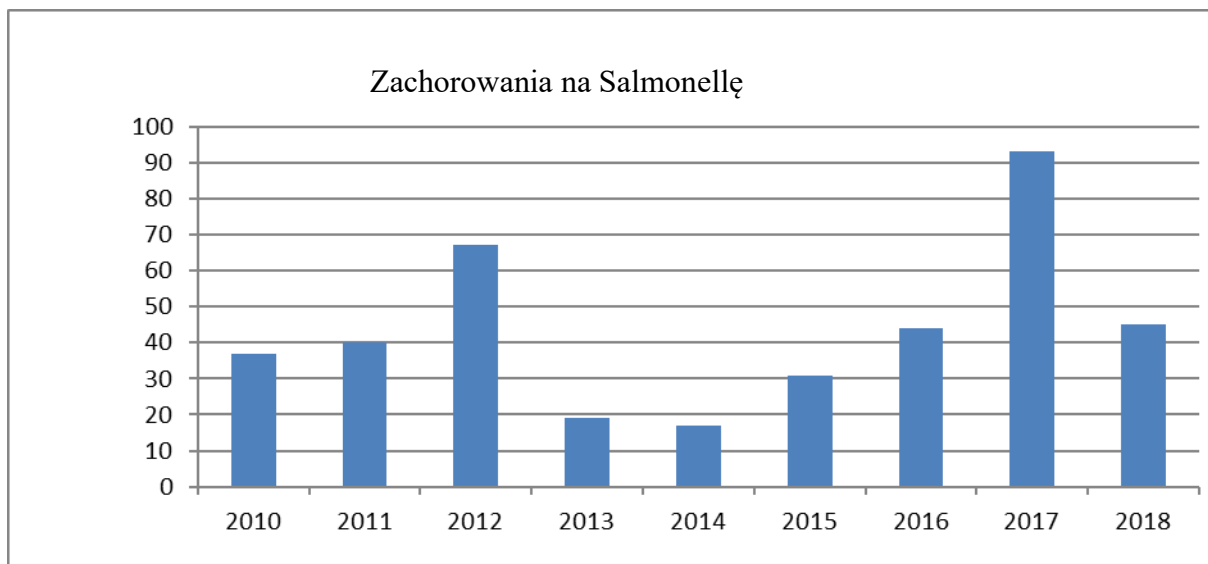
Zarejestrowano 3 nosicieli salmonellozy *S. Enteritidis*.

Zwraca się nadal uwagę na brak diagnostyki laboratoryjnej w zachorowaniach stwierdzanych ambulatoryjnie. Lekarze rodzinni nie zlecają badań bakteriologicznych. Prywatne badania są drogie i pacjenci we własnym zakresie sporadycznie decydują się na ich przeprowadzanie. Dodatkowo posiewy uzyskuje głównie od osób hospitalizowanych. Ze względu na opisaną sytuację epidemiologiczną należy nadal prowadzić działania profilaktyczne, szczególnie z zakresu oświaty zdrowotnej.

Zachorowania na salmonellozę są bardzo szczegółowo analizowane, ze względu na niekorzystne wskaźniki porównawcze ze wskaźnikami wojewódzkimi krajowymi.

Zachorowania zarejestrowane w latach 2010-2018r.:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
liczba zachorowań	37	40	67	19	17	31	44	93	45
wskaźnik powiatu	25,4	34,9	37,8	63,66	18,1	16,26	29,7	90,03	43,79
wskaźnik Polski	23,19	25	22,71	21,46	19,24	21,81	22,42	26,04	25,95

2. Zbiorowe zatrucia:

W 2018 r. zarejestrowano 1 ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego, gdzie czynnikiem etiologicznym była *Salmonella enteritidis*.

Ognisko wystąpiło w gminie Potok Górny, w mieszkaniu prywatnym gdzie zorganizowano przyjęcie rodzinne z okazji odpustu w parafii. W ognisku narażonych było 14 osób (w tym 2 z województwa podkarpackiego). Przebadano wszystkie osoby uczestniczące w spotkaniu, u 9 potwierdzono pałeczki *Salmonella enteritidis*. Prawdopodobnym nośnikiem zachorowań było ciasto 'Tiramisu' z masą, z dodatkiem surowych żółtek, własnego wyrobu. W ognisku uczestniczyły same osoby dorosłe. Hospitalizowane były 3 osoby.

Wydano 6 decyzji administracyjnych z zakresu profilaktyki schorzeń pokarmowych.

INNE BAKERYJNE ZAKAŻENIA JELITOWE /A04/

Łącznie 40 zachorowań. Spadek o 11 zachorowań, w porównaniu do zeszłego roku.

Obserwuje się znaczny spadek zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile*. Zachorowania dotyczą osób starszych w wieku 75 lat i więcej- 16 osób, z przewlekłymi schorzeniami i leczonych antybiotykami w miesiącu poprzedzającym zachorowanie. Dodatkowym czynnikiem sprzyjającym zachorowaniu są pobyty w szpitalu. Pozostałe 11 zachorowań to pojedyncze zachorowania w przedziale wiekowym aż od 15 do 65 lat.

Zachorowania dotyczyły 17 kobiet i 10 mężczyzn. Więcej zachorowań wystąpiło na wsi- 18, a w mieście 9.

Zapadalność w powiecie 26, 27, natomiast w Polsce 30,14.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Clostridium difficile</i>	4	22	69	50	27

Ponadto w 2018 r, zarejestrowano 2 zachorowania wywołane przez *E. coli*, 5 zachorowań wywołanych przez *Campylobacter* i 1 zachorowanie wywołane przez *Yersinia enterocolitica*.

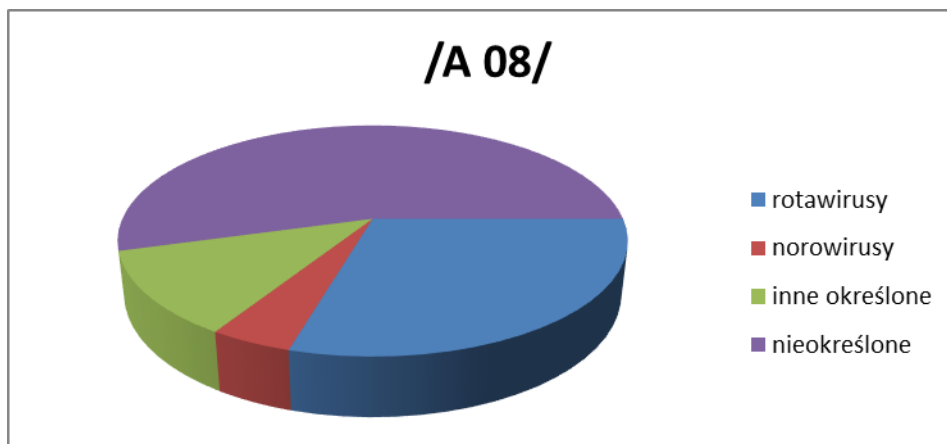
INNE BAKERYJNE ZATRUCIA POKARMOWE /A05/

Zanotowano nieokreślone 1 zachorowanie.

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE /A 08/

Łącznie 136 zachorowań. Znaczny spadek w porównaniu do ubiegłego roku, gdzie było 206 zachorowań.

- ~ rotawirusy; 40 zachorowań
- ~ norowirusy; 6 zachorowań
- ~ inne określone; 16 zachorowań
- ~ nieokreślone; 74 zachorowania

W 2018 r. przeciwko biegunce rotawirusowej zaszczepiono 80-cioro dzieci.

BIEGUNKA I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIEM ZAKAŻNYM POCHODZENIU /A09/

W 2018 r. zgłoszono 78 zachorowań, w tym 22 przypadki dotyczyło dzieci do lat 2 (14 hospitalizowanych)

Łącznie w porównaniu do roku ubiegłego, spadek o 20 zachorowań.

BOTULIZM /A05.1/ Brak zachorowań.

TEŻEC /A35/ Brak zachorowań.

KRZTUSIEC /A 37/ Brak zachorowań.

	2014	2015	2016	2017	2018
L. zachorowań	0	3	6	3	0

PŁONICA /A38/

W 2018r. zgłoszono 38 przypadków zachorowań na płonicę. Obserwujemy znaczny wzrost zachorowań w porównaniu do wcześniejszych lat.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
L. zachorowań	25	23	20	13	38
Zapadalność powiat	23,9	22,1	19,3	12,5	36,9
Zapadalność Polska	59,4	69,5	53,0	42,7	48,8

Są to zachorowania bez potwierdzeń laboratoryjnych.

CHOROBA MENINGOKOKOWA- POSOCZNICA /A39.2/

W 2018 r. zarejestrowano 1 zachorowanie, które dotyczyło niespełna 4 letniego dziecka. Zachorowanie potwierdzone w badaniu do KORUN, gdzie wykryto obecność materiału genetycznego dla *Neisseria meningitidis* gr. B. Chemioprophylaktyką osób z otoczenia objęto łącznie 32 osoby.

RÓŻA /A 46/

Zarejestrowano 11 przypadków zachorowań- wszystkie możliwe, bez potwierdzenia laboratoryjnego. W tym 8 osób było hospitalizowanych.

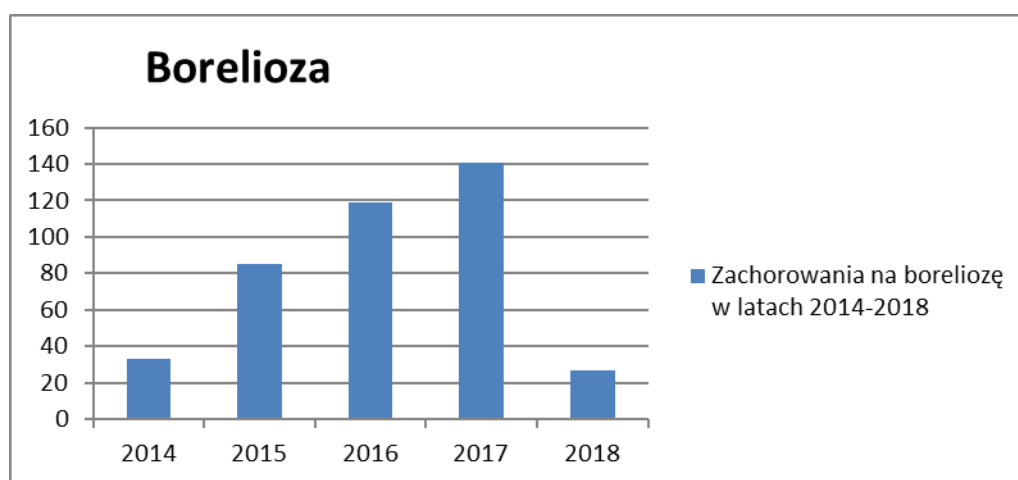
GARDIOZA /A07.1/

W 2018 r. stwierdzono 4 zachorowania, w tym 3 osoby hospitalizowano. Natomiast w 2017 r. było 9 zachorowań.

BORELIOZA /A69.2/

W 2018 r. obserwuje się bardzo duży spadek liczby zachorowań na boreliozę na terenie powiatu biłgorajskiego. Jest prawdopodobne iż jest on spowodowany powtarzalnością i wielokrotnością badań u tych samych osób.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
L. zachorowań	33	85	119	141	27

Zarejestrowano 27 zachorowań na boreliozę, w tym 2 hospitalizacje, 25 przypadków potwierdzonych i 2 prawdopodobne. Zachorowało 12 kobiet i 15 mężczyzn. Najwięcej zachorowań -19, w przedziale wiekowym 50-74 lata. Dominują zachorowania na wsi - 17.

Jest duża poprawa w zakresie dostępności do diagnostyki boreliozy. Prowadzone będą nadal działania oświatowe z zakresu epidemiologii boreliozy i metod jej zapobiegania. Jedyną skuteczną metodą zapobiegania jest noszenie odpowiedniej odzieży podczas poruszania się po terenach zadrzewionych i zalesionych oraz stosowanie repelentów.

~ Podobnie jak w 2017r. stwierdzono 4 choroby zawodowe z powodu boreliozy na terenie powiatu.

Wszystkie zachorowania podobnie jak narażenie występowały na terenie całego powiatu.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zapad. powiat	37,8	41,8	48,8	64,8	31,56	81,66	114,8	136,5	26,3
Zapad. Polska	23,58	23,98	22,86	33,12	36,01	35,4	55,22	56,2	52,4

STYCZNOŚĆ I NARAŻENIE NA WŚCIEKLIZNĘ/ POTRZEBA SZCZEPIEŃ/Z20.3, Z24.2; Z28

Zaszczepiono przeciwko wściekliznie w 23 osoby. W zeszłym roku 22 osoby.

Od 2008 roku nie było przypadku potwierdzenia wścieklizny u zwierząt. Nadal propagowane są materiały oświatowe dotyczące profilaktyki tej jednostki chorobowej.

Współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną.

Najwięcej pokąsań zarejestrowano w m. Biłgoraj-23 i gminie Biłgoraj-24, w gminach; Terespol-10, Turobin-10, Józefów-9, Potok-8.

Wywiady epidemiologiczne przeprowadzano głównie z powodu pokąsań przez podejrzone psy /115/, koty /16/, i inne /4/.

Szczepienia p/wścieklicznie wdrażane były głównie z powodu kontaktu z psami /15 / i kotami /4/, szczurami /2/, bobrem /1/ i nietoperzem /1/.

wskaźnik powiatu: 22,3

wskaźnik Polski: 19,32

KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU /A84/- od 2014 r. nie ma zgłoszeń.

INNNE WIRUSOWE ZAPALENIE MÓZGU– brak zgłoszeń.

WIRUSOWE ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH INNE OKREŚLONE I NIEOKREŚLONE /A87.1/- w 2018r. 2 zachorowania.

BAKTERYJNE ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH INNE, NIEOKRESLONE- w 2018r. - 1 zachorowanie.

CHOROBA WYWOŁANA PRZEZ *Streptococcus pneumoniae* - zapalenie opon mózgowych - 1 zachorowanie w 2018 r., z hospitalizacją.

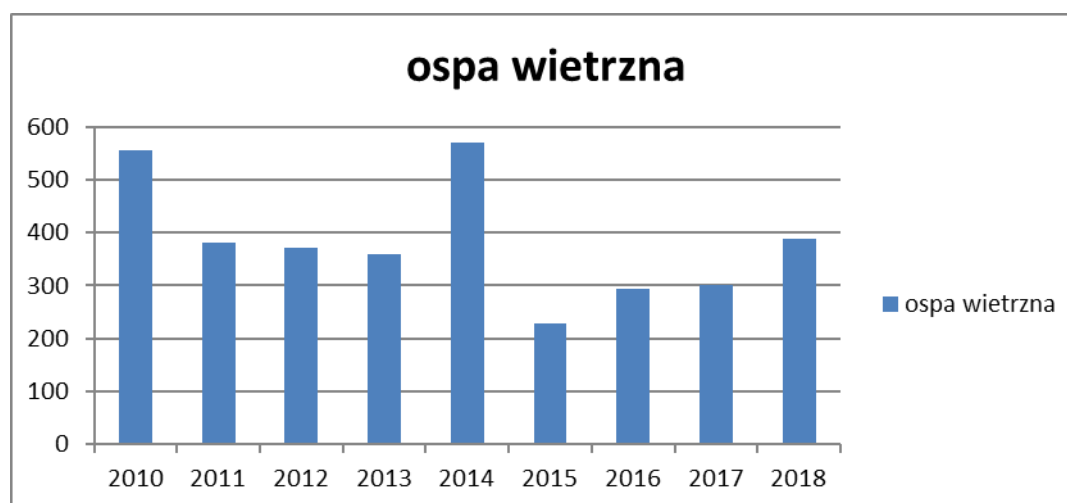
OSPA WIETRZNA /B 01/

W 2018r. zarejestrowano 389 zachorowań na ospę wietrzną, w tym 3 przypadki hospitalizowane. Znaczny wzrost w porównaniu do ubiegłego roku.

Obecnie wskaźnik powiatu wynosi 378,6, a Polski 389,27.

Zachorowania na przełomie lat 2010- 2018r.:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba zachorowań	555	382	371	360	569	229	294	300	389

Zachorowały osoby nie szczepione przeciwko ospie.

Najwięcej zachorowań dotyczy dzieci w przedziale od 0 nawet do 14 lat.

Inaczej niż w ubiegłym roku najwięcej zachorowań wystąpiło w miesiącu listopad i grudzień. Najwięcej zachorowań wystąpiło na wsi- 248 zachorowań, w mieście- 141 zachorowań. Zachorowania dotyczyły 191 mężczyzn i 198 kobiet.
Zaszczepieni przeciwko ospie, w poszczególnych latach;
~w 2016r. zaszczepiono 23 dzieci
~ w 2017r. zaszczepiono 33 dzieci
~ w 2018r. zaszczepiono 37 dzieci

ODRA /B05/

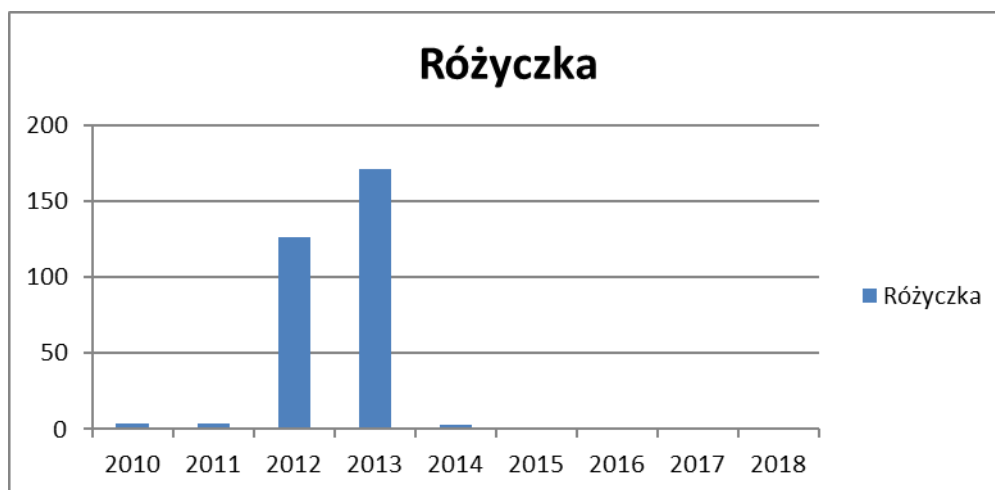
Ostatnie zarejestrowane przypadki były w 2007 roku.
W 2018 r.- było 1 podejrzenie odry- wysłano próbkę krwi do badań w PZH lecz się nie potwierdziło.

RÓŻYCZKA /B06/

Po epidemii wyrównawczej z 2012-2013r. i pojedynczych zachorowaniach w 2014r. - w 2018 r. nie zarejestrowano zachorowań.

Zachorowania na różyczkę od 2010 r.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba zachorow.	4	4	126	171	3	1	0	0	0

WIRUSOWE ZAPALENIA WĄTROBY

Nie zarejestrowano zachorowań ostrych, wyłącznie przewlekłe.

WZW A- nie zgłoszono.

Epidemia wzw A w powiecie biłgorajskim była w 1998 roku.

WZW B – 1 zachorowanie.

Sytuacja epidemiologiczna jest ustabilizowana dzięki szczepieniom.

WZW C- 4 zachorowania.

Łącznie 5 zachorowań na wzw B i C może nasuwać wniosek, iż walka z zakażeniami krwiopochodnymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych staje się coraz bardziej skuteczna. Duży wpływ może mieć również coraz większa świadomość społeczeństwa.

Zachorowania na WZW B i C w ciągu ostatnich lat

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
WZW B	1	2	1	0	1	6	5	4	1
WZW C	2	3	1	5	10	8	7	8	4
Razem	3	5	2	5	11	14	12	12	5

ŚWINKA /B26/

Zachorowania w poszczególnych latach:

Rok	2010	2011	2002	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba zachorow	5	3	7	2	3	3	3	3	2

Zgłoszono 2 zachorowania w 2018r. W 2004r. weszła do kalendarza szczepień potrójna szczepionka /świnka, odra, różyczka w drugim roku życia/. W 2006 objęto szczepieniami wszystkie dzieci w dziesiątym roku życia. Szczepienia są kontynuowane zgodnie z kalendarzem. Sytuacja epidemiologiczna pod względem zapadalności na świnkę jest korzystna i ustabilizowana w powiecie i Polsce.

Zachorowania wg. wskaźników

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015r	2016	2017	2018
Zapad. powiat	4,7	2,8	6,6	1,9		2,8	2,9	2,9	1,9
Zapad. Polska	7,2	6,7	7,2	6,3	6,5	5,7	5,1	4,3	4,1

BĄBLOWICA /B67/

W 2018 r. zarejestrowano 1 potwierdzone zachorowanie. Kobieta potwierdziła, iż spożywała nie umyte jagody z lasu. Ostatnie przypadki bąbłowicy na terenie powiatu biłgorajskiego wystąpiły w 2010 r.- 2 zachorowania.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju otrzymuje na bieżąco informacje od Powiatowego Lekarza Weterynarii w Biłgoraju o przypadkach bąbłowicy u świń, wykrytych w badaniu poubojowym. Sytuacja taka wymaga wykrycia źródła zakażenia przez Inspekcją Weterynaryjną. W miejscowościach, gdzie stwierdzana jest bąbłowica rozsyłane są materiały oświatowe dotyczące objawów i profilaktyki.

TULAREMIA /A21/- brak zachorowań.

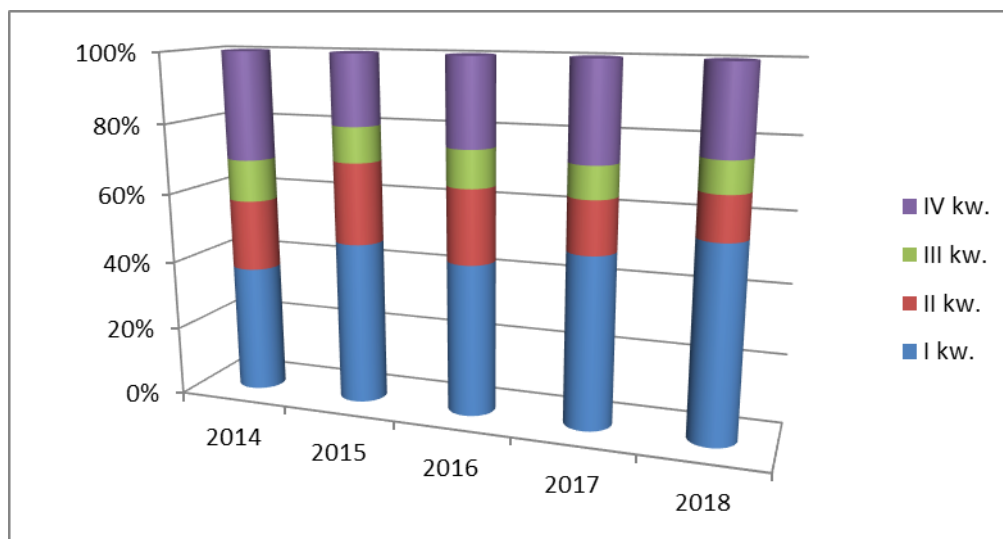
Ostatnio wystąpił 1 przypadek w 2017r.

GRYPA

W sprawozdaniach Mz- 55 zarejestrowano;

Zachorowania na grypę wg kwartałów i wg lat

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
I kwartał	1440	2042	1831	2338	2573
II kwartał	793	1011	886	709	571
III kwartał	467	438	443	427	403
IV kwartał	1205	867	1029	1288	1117
Ogółem	3905	4358	4189	4762	4664

Obserwujemy wzrost zachorowań na grypę w porównaniu do ubiegłego roku. Potwierdzono laboratoryjnie 3 przypadki zachorowań na grypę, w tym 1 typu A i 2 przypadki typu B. Szczepienia p/grypie w powiecie biłgorajskim, w poszczególnych latach;

2015r.-1573 osób
 2016r.- 2195 osób
 2017r.- 2288 osób
 2018r.- 2780 osób

GRUŹLICA

Dane z nadzoru epidemiologicznego nad chorymi na gruźlicę i ich otoczeniem w 2018 r.

powiat biłgorajski		Liczba decyzji w celu zobowiązania do poddania się chorego: 1) hospitalizacji 2) leczenia ambulatoryjnego	Liczba osób skierowanych na badania prioritytet wysoki	Liczba osób skierowanych na badania prioritytet średni	Liczba osób skierowanych na badania prioritytet niski	Badania wykonane tylko w POZ	Badania wykonane w Poradniach Specjalistycznych	Rodzaj badań	Sposób kierowania na badania przez PPIS	Liczba osób które nie zgłosiły się na badania	Ogniska
Lp. chorzych	Lp. prątkujących										
14	9	0	36	0	0	9	27	a) RTG- 33 b) Testy IGRA-2 c) Testy Quantiferon T-SPOT- TB- 1	pisma	0	1

Opis ogniska: matka z córką.

Matka 35 lat, rozpoznano 20.06.2018 r.- A.15.0 Gruźlicę płuc potwierdzoną mikroskopowym badaniem płwociny i rozpoczęto leczenie p/prątkowe.

Córka lat 6, rozpoznano 25.07.2018 r.- A.16.7 Pierwotną gruźlicę układu oddechowego, bez wzmianki o potwierdzeniu bakteriologicznym lub histologicznym, bez objawów klinicznych, BK (-), skierowana do Poradni Specjalistycznej gdzie wykonano test Quantiferon T-SPOT- TB-1 (wynik dodatni), w RTG widoczne guzki na płucach. Specjaliści zdecydowali o trójlekowym, kompletnym leczeniu zapobiegawczo- profilaktycznym.

Zachorowania na gruźlicę w poszczególnych latach:

Rok	2014	2015r	2016	2017	2018
Liczba zachorowań na gruźlicę	26	31	13	21	14

Łącznie w 2018 r. zarejestrowano 14 przypadków zachorowań i 2 zgony. Nastąpił znaczny spadek zachorowań w porównaniu do ubiegłego roku.

Spośród 14 zachorowań;

- 9 osób prątkujących
- 9 osób z dodatnim posiewem
- 1 osoba miała styczność z chorym na gruźlicę i jest to dziecko z ogniska
- 5 osobom wykonano próby tuberkulinowe (2 próby dodatnie)
- 5 osobom rozpoznano gruźlicę płucną BK(+)
- 1 osobie rozpoznano gruźlicę poza płucną BK(+)
- 3 osobom potwierdzono gruźlicę histopatologicznie
- 1 osobie rozpoznano gruźlicę ucha

Zestawienie zachorowań na gruźlicę wg płci, wieku i miejsca zamieszkania:

wiek	płeć		Razem
	K	M	
0-4			
5-9	1	0	1
10-14			
15-19			
20-29			
30-39	2	1	3
40-49	0	2	2
50-59	1	0	1
60-64	0	1	1
65+	2	4	6
Razem	6	8	14
Miejsce zamieszkania:			
miasto	0	1	1
wieś	6	7	13
Razem	6	8	14

Podsumowując: tylko 1 osoba pochodzi z miasta, a 13 ze wsi, więc wieloletnia tendencja większej liczby zachorowań na gruźlicę na wsi nadal się utrzymuje. W dalszym ciągu choruje więcej mężczyzn niż kobiet, lecz jest to niewielka przewaga. Najwięcej chorych zarejestrowano w wieku powyżej 65 r. ż..

Zachorowania występowały: w gminie Biłgoraj-3, Łukowa-3, Turobin-2 i po 1 zachorowaniu w gminie Frampol, Terespol, Goraj, Józefów, Lipiny oraz w mieście Biłgoraj-1.

~ Stacja prowadzi nadzór epidemiologiczny nad osobami chorymi i osobami ze styczności. Podczas przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych udziela się informacji o profilaktyce gruźlicy, oraz rozdysponowuje się ulotki. Dochodzenia epidemiologiczne mają na celu ustalenie i likwidację źródła zakażenia oraz przerwanie dróg szerzenia. Problem zwalczania gruźlicy wymaga współpracy z władzami samorządowymi.

CHOROBY WENERYCZNE

W 2018r. zarejestrowano 1 zachorowanie na kiłę i 1 na rzeżączkę.

HIV:

W 2018 r. zarejestrowano 1 zachorowanie.

Dane o zarejestrowanych zgonach z powodu zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2018 r. zarejestrowano 2 zgony.

A16.1	Gruźlica płuc
A04.7	Zap. jelita cienkiego i grubego wywołane przez <i>Clostridium difficile</i> , <i>Salmonella</i>

Realizacja programów zapobiegania odrze (liczba zgłoszonych podejrzeń, wykonanych badań laboratoryjnych w celu izolacji wirusa):

W 2018 r. wysłano do badań wirusologicznych PZH w Warszawie próbki pobrane od dwóch osób hospitalizowanych w szpitalu biłgorajskim; 1 osoba z powiatu zamojskiego - potwierdzono w badaniu moczu wirusa odrzy, 2 osoba z powiatu biłgorajskiego- nie potwierdzono przypadku.

Realizacja zadań z zakresu nadzoru nad ostrymi porażeniami wiotkimi (liczba zgłoszonych podejrzeń, liczba wykonanych badań laboratoryjnych w celu izolacji wirusa.)

-brak zgłoszeń.

Dane o zarejestrowaniu chorób występujących sporadycznie, oraz chorób zawlekanych z innych stref klimatycznych.

-brak zgłoszeń.

Podsumowanie:

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2018 roku na terenie powiatu biłgorajskiego była ustabilizowana i porównywalna z ostatnimi latami.

Choroby zakaźne nawracające w całej Polsce - odra, na razie nie dotyczą naszego powiatu.

Mimo spadku liczby zachorowań schorzeń pokarmowych nadal sporym problemem są salmonellozy i biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Podobnie jak w zeszłym roku obserwuje się poprawę sytuacji w zakresie zagrożenia wścieklizną. Pomimo korzystnej sytuacji epidemiologicznej w tym zakresie, dotyczącej braku potwierdzenia wścieklizny u zwierząt, problem wałęsających się psów nadal istnieje.

W zakresie zachorowań na WZW B i C dostrzega się liczący spadek zachorowań, podobnie jest w przypadku zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile*.

Obserwuje się znaczny wzrost zachorowań na ospę wietrzną. Liczba dzieci zaszczepionych przeciwko ospie jest znikoma. Na terenie powiatu głównie są szczepione dzieci z grup ryzyka.

Odnotowano spadek liczby zachorowań na boreliozę, jednak badania przesiewowe są nadal kontynuowane, co widać w powtarzalności wpływających dodatnich wyników, również u osób bez

objawów klinicznych. Stwierdzono chorobę zawodową u 4 osób. Profilaktyka boreliozy nadal wymaga prowadzenia intensywnych działań w zakresie oświaty zdrowotnej.

Pomimo zmniejszenia liczby zachorowań na gruźlicę w porównaniu do zeszłego roku, nadal jest ich dużo i należy dążyć do ich zmniejszenia.

Podobnie jak w latach ubiegłych planuje się kontynuowanie działań w zakresie poprawy sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, a szczególnie schorzeń pokarmowych i gruźlicy.

Na terenie powiatu nie było zachorowań przywleczonych z innych krajów, które dotychczas u nas nie występowały.

Sekcja Nadzoru P. Epidemicznego nadal dąży do poprawy w zakresie zgłaszalności i rejestracji chorób zakaźnych. Szybkie zgłoszenie pozwala na podjęcie skutecznych działań profilaktycznych.

W 2018 r. roku Sekcja Nadzoru P/Epidemicznego przeprowadziła 276 wywiadów epidemiologicznych.

Wydano 6 decyzji administracyjnych dotyczących profilaktyki schorzeń pokarmowych.

VIII. Nadzór Zapobiegawczy

Bezpieczeństwo sanitarne w zakresie nadzoru zapobiegawczego jest realizowane poprzez:

1. W oparciu o ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- a) uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla opracowywanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich zmian oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin opracowywanych w ramach strategicznej oceny oddziaływania.

W tym zakresie w roku 2018 wydano 18 opinii.

- b) rozpatrywanie wniosków w sprawie określenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresu raportu zgodnie z ustawą.

W roku 2018 wydano 19 opinii sanitarnych w sprawie określenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla projektowanych przedsięwzięć. Wszystkie wydane opinie stanowiły o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

- c) wydawanie uzgodnień dot. odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W roku 2018 wydano 1 uzgodnienie w tym zakresie.

- d) uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin.

W roku 2018 uzgodniono 12 projektów.

- e) uzgadnianie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin.

W roku 2018 wydano 4 uzgodnienia w tym zakresie.

2. Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych oraz przewidzianych do zmiany sposobu użytkowania.

W roku 2018 wydano 27 opinii do przedłożonych projektów budowlanych.

3. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych lub ich części zgodnie z ustawą „Prawo budowlane”. Ponadto podczas realizacji ważniejszych inwestycji prowadzone są kontrole budów.

W roku 2018 roku uczestniczono w odbiorze 42 obiektów budowlanych oraz dokonano 3 kontroli budów. W 11 odbieranych obiektach budowlanych stwierdzono usterki lub niedoróbki natury higieniczno-zdrowotnej.

4. Wydawanie opinii o spełnieniu wymagań higieniczno-zdrowotnych dla obiektów wynikających z przepisów szczególnych.

W tym zakresie w roku 2018 wydano ogółem 8 opinii, w tym między innymi:

- wydano 3 opinie o spełnieniu wymagań sanitarnych pomieszczeń, urządzeń i sprzętu dla zakładów usługowych /kosmetyczny, fryzjerski, odnowy biologicznej/,
- wydano 1 opinię o spełnieniu warunków bezpiecznego i higienicznego pobytu dzieci w placówce oświatowej/punkt przedszkolny/,
- wydano 2 decyzje o spełnieniu warunków bezpiecznego i higienicznego pobytu wychowanków w żłobku,
- wydano decyzję negatywną o spełnieniu warunków bezpiecznego i higienicznego pobytu wychowanków w placówce wsparcia dziennego,

5. Ilość wydawanych opinii przez nadzór zapobiegawczy jest uzależniona od czynników zewnętrznych.

W 2018 roku wydano ogółem 140 opinii oraz przeprowadzono 59 kontroli w ramach działalności nadzoru zapobiegawczego.

Podsumowanie:

Należy stwierdzić, że w roku 2018 nastąpił dalszy rozwój regionu i powiatu biłgorajskiego w zakresie nowych inwestycji, modernizacji istniejących obiektów oraz rozbudowy infrastruktury technicznej. Przewodzącym kierunkiem rozwoju powiatu biłgorajskiego jest przedsiębiorczość w zakresie usług i handlu. Realizacja inwestycji na terenie powiatu przyczynia się do dalszej poprawy stanu sanitarnego obiektów żywnościowych, zakładów pracy, obiektów usługowych, użyteczności publicznej itp. Rozbudowano bazę handlową, żywieniową, usługową, infrastrukturę techniczną obejmującą między innymi: budowę sieci kanalizacji sanitarnej, budowę i przebudowę dróg wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych. Poprzez budowę instalacji solarnych oraz wymianę istniejących starych kotłów centralnego ogrzewania następuje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Zakres prac inwestycyjnych prowadzonych przez samorządy, przez osoby fizyczne i prawne jest uzależniona od pozyskania środków finansowych zewnętrznych w ramach różnych programów pomocowych.

IX. Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia

Do zadań sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia należy w szczególności:

- inicjowanie, koordynowanie, monitorowanie i ocenianie działalności oświatowo – zdrowotnej prowadzonej w placówkach oświatowo – wychowawczych i zakładach opieki zdrowotnej oraz wspieranie realizacji zadań wynikających z bieżących potrzeb zdrowotnych w środowiskach lokalnych,
- wdrażanie, koordynacja i ocena programów oraz akcji edukacyjno – zdrowotnych o zasięgu krajowym, wojewódzkim, lokalnym skierowanych do wybranych grup społecznych,
- inicjowanie działań informacyjno – edukacyjnych w dziedzinie promocji zdrowia,
- pozyskiwanie partnerów (władze lokalne, instytucje i organizacje pozarządowe) do realizacji programów i akcji prozdrowotnych, współpraca z mediami.

W roku 2018 przeprowadzono 64 wizytacji i 166 porad dotyczących działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia.

Zorganizowano szkolenie dot. Światowego Dnia Zdrowia 2018 pod hasłem „Zdrowie dla wszystkich”, którego uczestnikami byli pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej - łącznie 22 osoby.

Informacje dotyczące Światowego Dnia Zdrowia 2018 pod hasłem „Zdrowie dla wszystkich” opublikowano w Biłgorajskiej Telewizji Kablowej, szacuje się oglądalność na około 2500 ogółu społeczeństwa, zainteresowanie formą wizualną wyeksponowaną w PSSE około 150 osób.

Wystosowano „Listy intencyjne” do Starostwa Powiatowego, Urzędów Miast i Wsi w powiecie, przesłano informację do NZOZ (e-mail).

Burmistrz Miasta Biłgoraj we współdziałaniu Praktyki Lekarskiej „KONSYLIIUM” zorganizowali konferencję dotyczącą „Programu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w mieście Biłgoraj na lata 2018-2021”, podczas której Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju przedstawił „Działania o profilaktyce zakażeń HPV” - programu edukacyjnego pn. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok: profilaktyka raka szyjki macicy”.

Koordynowano realizację 8 programów edukacyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych oraz 12 akcji o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym adresowanym do ogółu społeczeństwa.

Problemem zdrowotnym w skali kraju, województwa i powiatu są, obok chorób zakaźnych, choroby niezakaźne, takie jak: nadwaga, otyłość, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, uzależnienia (w tym środki zastępcze), cukrzyca i inne.

Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania zapobiegawcze w formie programów edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, oraz akcji interwencyjnych adresowanych do ogółu społeczeństwa.

Profilaktyka tych chorób realizowana jest poprzez programy/akcje:

o zasięgu ogólnopolskim:

- Profilaktyka HIV/AIDS - w zakresie zapobiegania zakażeniom i diagnostyki wirusa HIV.
W 2018 roku kontynuowano Kampanię Społeczną, która przebiegała pod hasłem „Mam czas rozmawiać”. Kampania adresowa była do osób w różnym wieku i płci. W listopadzie 2017r. Krajowe Centrum ds. AIDS zainauguowało kampanię społeczną pod hasłem „Mam czas rozmawiać”. Ideą kampanii jest zainicjowanie dialogu między pokoleniowego o zdrowiu. Dostarczono materiały edukacyjne związane tematycznie z kampanią do 8 zakładów opieki zdrowotnej (broszurki – 120 szt., książeczki - 60 szt., zakładki – 40 szt., podkładki - 20szt.). Zorganizowano Punkt Informacyjny w ramach kampanii „Mam czas rozmawiać” w Zespole Szkół Budowlanych i Ogólnokształcących na walentynki „Mój Walenty rozdaje tylko zdrowe prezenty”.

Edukacją medialną poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej i w telewizji kablowej objęto ok. 2120 osób. W ramach profilaktyki HIV/AIDS realizowanej w placówkach nauczania i wychowania - edukacją objęto 852 uczniów z trzech szkół ponadgimnazjalnych.

- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce adresowany jest do ogółu społeczeństwa. Celem głównym jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

Realizowane są 2 programy edukacyjne :

- 1 program w przedszkolach „Czyste powietrze wokół nas”
- 2 program w szkołach podstawowych - realizacja II edycji programu „Bieg po zdrowie” dla uczniów klas IV.

W roku 2018 realizowane były dwie akcje antytytoniowe:

- „31 Maja Światowy Dzień bez Tytoniu”
- „Światowy Dzień Rzucania Palenia” (15 listopada, zawsze 3 czwartek listopada).

- Program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość” realizowany jest w ramach „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”. Program adresowany jest do młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych.

Program oparty jest na aktywizacji uczestników, którzy w wyniku zadawanych przez prowadzącego pytań, formułują tezy, są autorami komunikatów profilaktycznych.

W ramach programu rozpropagowano konkurs pt. „Szkoła wolna od używek” we wszystkich szkołach realizujących program. Program realizowany był w 8 szkołach ponadgimnazjalnych, edukacją objęto 402 uczniów i 254 rodziców.

- Przedszkolny program edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas” adresowany jest do pięcioletków i sześciolatek. Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program realizowany w 7 przedszkolach i w 51 oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, edukacją objęto 1594 dzieci i 1181 rodziców.

- Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie” adresowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej. Skierowanie programu do tej grupy wiekowej wynika z badań, prowadzonych w Polsce i wielu krajach na świecie. Wynika z nich, że większość dorosłych palaczy podjęła próbę palenia tytoniu będąc jeszcze nastolatkami (11 lat i poniżej). Celem głównym programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Program realizowany w 18 szkołach podstawowych, edukacją objęto 479 uczniów i 417 rodziców.

- Program „Trzymaj Formę” – zapobieganie otyłości i nadwadze poprzez promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej”. W roku 2018 w ramach programu ogłoszono Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o zdrowym stylu życia. Do II etapu powiatowego Konkursu Wiedzy o zdrowym stylu życia nie zakwalifikował się żaden uczeń.

Program realizowany w 16 gimnazjach i 18 szkołach podstawowych w których udział wzięło 2050 uczniów gimnazjów klas II i III oraz szkół podstawowych klas V VI,VII oraz 1484 rodziców poinformowanych bądź też zaangażowanych w realizację programu.

o zasięgu wojewódzkim:

- Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” program adresowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych, ich rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej. Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy, zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu,

motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym, dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne. Program realizowało 8 szkół ponadgimnazjalnych, w którym brało udział 1051 uczniów, 561 rodziców i opiekunów oraz 111 nauczycieli.

Odrębnym wątkiem działalności oświatowo–zdrowotnej są działania akcyjne skierowane do szerokiego kręgu odbiorców (ogół społeczeństwa). Są to akcje „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni i zimowy”, „Rzuć palenie razem z nami”, „Światowy Dzień bez Tytoniu”, „Światowy Dzień Zdrowia”, „Europejski Tydzień Szczepień”, „Europejski Dzień wiedzy o antybiotykach”, „Światowy Dzień AIDS”, „Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze”, „Profilaktyka grypy i choroby meningokokowej”, „Profilaktyka wszawicy”.

Profilaktyką nowotworową „Badam się mam pewność” objęto ARION Szpitale ZOZ Oddział Ginekologiczno-Położniczy w Biłgoraju , 2 Poradnie Ginekologiczno- Położnicze oraz 9 zakładów opieki zdrowotnej w powiecie Biłgoraj.

Rozdysponowano 4209 ulotek o tematyce antynowotworowej.

Edukacją dotyczącą profilaktyki :„Okresu opieki nad kobietą w ciąży” o tematyce:

- „Próchnica”,
- „Zanim zostaniesz mamą”
- „Wybrane uprawnienia z ustawy za życiem”

objęto 10 zakładów opieki zdrowotnej. Rozdysponowano 990 ulotek o w/w tematyce.

Jednym z ważniejszych zadań w roku 2018 były działania w ramach akcji „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni”. Na terenie naszego powiatu w okresie wakacji zorganizowano dużo różnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży (obozy, kolonie, półkolonie). Przeprowadzono wizytacje w 32 miejscach wypoczynku, w których wypoczywało 1350 dzieci i młodzieży, a opiekę nad nimi sprawowało 266 nauczycieli i wychowawców. Podczas wizytacji wypoczynku letniego kierownikom i osobom odpowiedzialnym za wypoczynek przekazano materiały edukacyjne (oświatowo – zdrowotne), z prośbą o poruszenie tych wszystkich tematów przez opiekunów i wychowawców podczas spotkań w grupach lub innych zajęć oraz rozdanie ulotek i umieszczenie plakatów, informacji w miejscach widocznych dla wszystkich uczestników.

Wdrażając programy edukacyjne i akcje prozdrowotne korzystano z różnych form realizacji tych działań i są to: szkolenia, narady, informacje w TV kablowej, artykuły w prasie lokalnej, konkursy, prelekcje, ekspozycje wizualne, wystawy, imprezy z wyjściem do społeczeństwa, dystrybucja materiałów edukacyjnych, wypożyczanie filmów i pomocy dydaktycznych o tematyce zdrowotnej, ankietyzacja w społeczeństwie.

Powyższe działania zmierzają do pobudzania aktywności prozdrowotnej jednostek na rzecz indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie oraz do aktywizacji struktur i instytucji na rzecz zdrowia publicznego.

Działanie te realizowano w 99 placówkach oświatowo – wychowawczych i 27 zakładach opieki zdrowotnej, w których przeprowadzano wizytacje oświatowo – zdrowotne, oceniające realizację programów, zadań związanych z promowaniem zdrowego stylu życia i edukacją prozdrowotną realizowaną w placówkach.

Podsumowanie:

Programy edukacyjne są oprzyrządowane w materiały edukacyjne, na które z wyprzedzeniem czasowym składamy zamówienie. Po otrzymaniu materiały dostarczane są przez pracowników PSSE w Biłgoraju do placówek realizujących programy.

Przy realizacji interwencji programowych i nieprogramowych w placówkach oświatowo – wychowawczych pozyskanych do współpracy, duże wsparcie otrzymujemy od dyrektorów placówek, nauczycieli (koordynatorów szkolnych) odpowiedzialnych za powierzone im zadania, pielęgniarek środowiska szkolnego oraz niektórych samorządów lokalnych.

Współpraca z mediami lokalnym układa się dobrze.

Institucje działające na rzecz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa powinny zjednoczyć swoje wysiłki, w szczególności we wspieraniu lepszej dostępności do profilaktyki, propagowaniu wiedzy w tym zakresie, promowaniu zdrowia i odpowiedzialnych zachowań w społeczeństwie.